

Dragi cititori, ne-ar face plăcere ca în Noi Dacii să publicăm însemnările, sau analizele Dvs. în urma lecturii romanului Tincuța. Desigur le puteți publica și în alte reviste. Închipuți-vă că ați împrumutat această carte de la bibliotecă și nu știți nimic despre autor. Se simte nevoia unor critici literari. Își au locul lor, necesar, în fenomenul creației literare.

GHEORGHE GAVRILĂ COPIL

TINCUȚA

Consătenilor și urmașilor,
cu drag, autorul.

Ion ajunse la mănăstire, la prietenul său, pe care nu-l mai văzuse din adolescență. Acum, monahul Casian. Se plimbau agale pe un drumeag lăturalnic. Nici unul nu se grăbea să vorbească. Monahul se ruga în inima sa, așa cum făcea de mulți ani, rostind cu acuratețe numele lui Iisus, cu fiecare bătaie a inimii. Fu răsplătit cu o dulce mângâiere sufletească și cu luminarea feței. Se opri și-i vorbi lui Ion, cu blândețe, spunându-i că l-a uitat pe Cristos, de ani și ani.

-Așa e. Când eram amândoi la liceu și discutam probleme religioase, părea că era chiar lângă noi. Înseamnă că între mine și Cristos s-a interpus cineva, zise Ion privindu-l pe monah. Fața acestuia, ca de demult, de adolescent, încadrată de barbă neagră, deasă, scurtată și rotunjită din foarfece.

-Excelent, Ioane. Bine că nu ai zis, că s-a interpus ceva.

-Înțeleg...

-Dar, Ioane, asta nu te scuză de răspundere. Tot tu erai și atunci și acum când ai uitat de Cristos.

-Părinte, dar monahii, în aceste situații, ce fac?

-Ei se hărnicesc mereu împotriva potrivnicului, să-l scoată și să nu-l lase să pătrundă în ogorul Domnului. Pe măsură ce lucrează și păzesc acest ogor, au viața religioasă îmbunătățită. Fac voia Domnului.

-Mulțumesc, părinte. Chiar acestea au fost cuvintele spuse de Dumnezeu oamenilor, să lucreze și să păzească grădina raiului. Un lucru nu pricep eu, ca să fiu sigur.

Uneori mă gândesc unde a fost, pe pământ, paradisul, în el aflându-se și grădina raiului. Alteori îmi spun că această grădină e în sufletul omului. Fiecare să o lucreze și să o păzească de cele rele.

-Ioane, azi am auzit din gura ta, adevărul. Cum să o lucreze și să o păzească, îl învață Iisus și Biserica sa. Fiecare om știe ce e bine și ce e rău, deci are cunoștințele necesare pentru a fi un paznic bun. Dar fără Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos, fără biserică, nu are tăria și îndreptarul.

Și se plimbară iar în tăcere. Ajunși lângă mănăstire, Ion ceru să fie binecuvântat

-Domnul și Maica Domnului, rosti părintele.

Ion, împăcat și întărit în cele dinlăuntru său, plecă de la mănăstire. Reușise să-si găsească monahul căutat și să-și mărturisească păcatele, cu sinceritate deplină. Unul îl apăsa în mod deosebit. După ce a terminat armata, s-a lipit de o femeie, cam tomnatică și aceasta a făcut două avorturi, spunându-i că a fost însărcinată cu el. Era despărțită de soț și avea un copil. Pe copil îl creștea soțul. Și spunea ea că soțul nu poate fi bărbat. Dar atunci, cum? În urmă cu ani a mai fost în stare, apoi, nu, puse capac discuției, femeia. E adevărat, părinte, se mărturisise Ion, că i-am spus să nu avorteze. Ea, nici vorbă. Totuși, părinte, n-am insistat. Aceasta e buba urâtă din mine.

-Ești primul bărbat, Ioane, care vine pentru avort. Femei, mai vin.

L-a chemat în biserică, i-a citit rugăciunile de dinainte de mărturisire și l-a întrebat dacă îi pare rău. Da, a fost răspunsul.

-Și zici că după ce ți-ai găsit fata cu care te-ai căsătorit, n-ai mai umblat pe de lături

-Nu.

-Au trecut, Doamne, cei douăzeci de ani, îl auzi Ion, șoptind de unul singur, apoi rostind dezlegarea de păcate. Îl împărțăși cu Sfintele Taine, cu trupul și sângele Domnului.

Ion se ținuse tare, dar acum, ajuns la poalele dealului mănăstirii, se opri din mers și lăsând să-i apară o lacrimă între gene, oftă despovărat. Păcatele pururi sunt în mintea omului, dar nu toate mai produc moarte și întuneric. Cele mărturisite la preot. În cel ce-i pare rău și-i hotărât să nu mai păcătuiească. În cel devenit ostaș al Ierusalimului ceresc. Sigur că și ostașii sunt de multe feluri. Dar

cei din cealaltă oaste să nu-i judece pe aceștia, când cad, prinși în capcanele vieții. Când se ridică este foarte important spre ce oaste vor să meargă. Judecător este unul singur. Și acela n-a venit în lume, să judece lumea, ci s-o ajute.

Ion se urcă în autobuz și călători prin locuri pline de măreție, cu brazi vajnici, apoi cu păduri de foioase, pe șaua Carpaților, unde nebunia veacului acestuia nu a distrus ceea ce Dumnezeu a făcut să dureze cât veacurile, păsările, aerul proaspăt și curat, pentru ființele lui dragi. Coborî pe serpentine, pe care șoferii înțelepți, le parcurgeau ca la pas. Ajunse într-o gară, construită în secolul al XIX-lea, cu o sală de așteptare înaltă, dar fără confort, ca o haltă pustie. Luă trenul. Se nimeri lângă un bărbat cam de vârsta sa și repede intrară în vorbă.

-Ziseși că vii de la mănăstire? Măi, măi, singur? Nevasta, copiii, nu se lăsară aduși, nici în lanțuri?

-Drept să zic ar fi venit, dar am făcut drumul acesta, cam într-ascuns. Era problema mea și voiam să am timp, să nu dau îndărăt. Le spun că am fost la mănăstire, dar așa, că am avut o ocazie. Dacă stăteam două-trei zile, până îmi rezolvam problema, le dădeam telefon și le spuneam unde sunt. Am căutat pe cineva.

-Și l-ai găsit?

-L-am găsit.

-Atunci îi bine.

-Ai fost la mănăstirea asta?

-Nu prea. Nu merg la mănăstiri. Când am fost elev în clasa a treia primară, am ajuns cu un grup de elevi. Și cam atât. Dar drept să spun, nu ar strica, la atâta venin cât este în lume. Uite, eu am o nevastă care fabrică toxine. Mi-a intoxicat copiii.

De pe la vreo zece ani se speriau de mine, ca de un balaur. Târziu am aflat, că nevasta mea m-a vorbit atât de mult de rău, față de copii, până i-o înstrăinat de mine. Copiii devin puternici, dacă sunt de mici, la lucru, pe lângă părinții lor. Dimineața le spunea că e rouă, răcoare, la amiazăzi, cald, seara, că sunt țăntari, apoi priveau la televizor, încât n-au lucrat cu mine pământul și livezile. Au amintiri întâmplătoare, despre ceea ce trebuie făcut într-o gospodărie.

-Dar nevasta?

-Avea draci. Ce le spunea copiilor, era valabil și pentru ea. Era lipsă de la lucru, dar avea niște nervi, niște draci, a nimicire, nu altceva. Mândria îi întuneca mințile. Trăia în cap cu lumea, nu cu familia. I se părea că toată lumea e cu ochii pe ea, din cauza mea, un sărăntoc, un nepriceput. Ce mai, îi era rușine, că mă are de soț. M-am trezit cu copii de douăzeci de ani, străini de mine. Nici de vorbit cu ei, fie și câteva minute, nu am reușit. Cu vremea, ridicau tonul.

-N-ai încercat altfel?

-Cu o femeie care are draci, poți s-o sfârâmi. Acum am auzit că ai ei, când era mică, dacă apuca a zice nu, degeaba insistau. Nuiua o întărea și mai mult. Urla și se ghemuia și refuza să facă ce i se cerea.

Avea nu numai dracii ei, ci și dracii altora, păcate mai de demult. Când mi-am dat seama de unde se trage nenorocirea asta, era prea târziu. Dacă îmi călcam nevasta în picioare, dovedeam că sunt, cum mă ponegrea ea.

-Și cum te ponegrea?

-Brută, terorist, adică terorizez familia.

-O întrebare. Chiar crezi că păcatele bunicilor, ale părinților, pot lega soarta urmașilor?

Călătorul tăcu. Se ridică și fără să salute, coborî în stația unui orașel. Lui Ion îi păru bine că nu-l întrebasese de unde este. Poate că omul nu și-ar fi deschis inima. Dar Ion își mută gândul de la călător asupra sa. Simțea în suflet un fel de otravă, de neastâmpăr, de iritare, de furtună, de revoltă. Pe banca din fața sa, o femeie pe care n-o luase în seamă. Intră în vorbă cu Ion.

-O fi fost beat. Prea cătrănit. Parcă îi era sufletul otrăvit.

-Știi ce, se răsti Ion către femeie, n-am chef de vorbă! Acesteia îi trecu piuitul dintr-o dată și își luă tălpășița, iepurește, din vagon. Are draci, se trezi strigând Ion.

Toți oamenii din vagon izbucniră într-un răs cu hohote. Ion abia acum își dădu seama cât de tare vorbise omul care a coborât, că toți auziseră povestea sa. Și Ion se întrebă, în sinea sa, cine să aibă draci? Femeia aceluși om, sau omul acela, sau femeia care s-a făcut nevăzută? Dar eu? Și își dădu o palmă peste frunte, uimit de răspuns. Până la urmă izbucni și el în răs, cu hohote, care reaprinse râsul din vagon, în valuri-valuri. Se băteau cu palmele peste genunchi, de atâta răs, unii abia reușind să se oprească, ne mai având aer, dar râsul izbucnea iar. Erau și mâini în dreptul inimii, dovadă că râsul încerca să rupă baierele pieptului. Unora le dăduseră lacrimile.

București. Gara de Nord. Îngrămădeală. Haos. Ion nu ajunsese bine acasă și pricepu că nu-i a bine. Știa boala nevastei. Când o contraria ceva, intra la o

idee fixă, la muțenie. Și dacă nu găsea el cheia muțeniei, erau o familie pierdută. Ea exploda.

-Unde ai fost? Că m-o pus dracu să dau telefon la serviciu. Unde ai fost de dimineața până seara? La serviciu, nu. Ce crezi, că sunt tâmpită? Te-ai trezit la miezul nopții și tiptil, crezând că dorm, ai plecat.

-Am fost la mănăstire, la monahul Casian.

-Ha, ha, ha!

-Tu ești nebună?

-Eu, nebună?! Și începu să-și smulgă părul din cap și să bată din picioare, ca apucată de toți dracii. Ion răcni și el prelung și din rărunchi, ca un posedat, trimițând-o dracului și adăugând că el se duce la femei normale.

-La călugărițele de noapte, din București! O fi având aici monahul Casian, un stabiliment cu plată! Ha, ha, ha!

Ion ieși trântind ușa. Merse de nebun pe stradă, dar după vreo jumătate de oră era înapoi, eliberat de povara unei stihii, care pusese stăpânire pe el. Situația era jalnică. Se mai certaseră, dar până la o herghelie de draci, nu ajunseseră. Nevasta, credea el, era stăpânită de ei, sau, mai grav, se simțea foarte bine în tovărășia lor și nu voia să se lepede de ei. Aceasta se îmbrăcase cu o rochie din macrameu, de para focului, în care se credea mai atrăgătoare și ieși din apartament, cu copil cu tot. Și plecată a fost. Peste câteva zile, Ion primi un telefon, de la o colegă de-a soției, care îi spuse că e la ea.

-Ce dracu, domnule, vă faceți de băcănie! Și ție ce îți veni, să te duci la alta, în miez de noapte, de parcă ziua nu ai fi avut vreme.

-Și tu crezi așa ceva?

-Cred ce mi-a spus Magdalena. Ai un copil de crescut, Ioane! Și Ion plecă și își aduse soția și copilul acasă. Și de atunci începu a plăti, zi de zi, păcate grele. Cum soții au și un corp sufletesc comun, de nervii ei nu avea cum să se sustragă. Viața le deveni un infern. De la o vreme, Ion făcu antrenament de performanță la băutură, până deveni clientul zilnic al unor cârciumi, unde își lăsa o parte din salariu. De la serviciu la cârciumioară și abia apoi acasă. Dislocați sufletește și scurtcircuitați trupește. Magdalena, care, după ce dorise cu o intensitate sălbatică să fie părăsită de Ion, se însăimântă de ce o să zică lumea. Îi spuse că îl iartă. Știe ea cum sunt bărbații. Încercarea timidă a Magdalenei, nu aduse nici o ameliorare a situației. Nu era vorba de nici o iertare. O vedea cum se dizolvă pe dinăuntru și e purtată de un gând, ca de o stihie, să își găsească și ea pe cineva. Într-o zi, lipsi iar de acasă. Ion era convins că e vorba de un bărbat. Îi părea rău de copil. El va fi vitregit de comorile care se transmit de la părinți la copii. Acest gând îi străpunse inima, ca un fir înroșit. În urma divorțului, copilul ar crește fără o arpă. Doi, tata și mama, împreună, își protejează cu greu creșterea unui copil, dar unul singur! A doua zi colega soției îl chemă iar, spunându-i că Magdalena, de la serviciu, a mers la ea și că e foarte bolnavă. Vino. Cred că trebuie să chemi urgent salvarea, altfel se duce de pe lumea asta, sfârși ea convorbirea telefonică. Și Ion luă un taxi și ajunse rapid. Soția sa nu era atât de bolnavă, pe cât i se spusese. Stătea, crispată, într-un fotoliu. Ion nu îndrăzni să -i spună nimic. Îi era frică să nu-i provoace o

tensiune de vulcan, și să irumpă, nimicindu-se. Surpriza ce urmă, îl țintui, într-un alt fotoliu.

-Spune Ioane, îl întrebă colega soției, anul trecut, când ai fost la mănăstire, îți mai amintești, la întoarcere, cu cine ai vorbit în tren?

-Nu pot uita. Cu un bărbat care avea mari necazuri cu nevastă-sa și o femeie, la care am strigat degeaba.

-Femeia locuiește în blocul de lângă mine. Alaltăieri ne-am întâlnit întâmplător și nu știu ce a apucat-o să-mi povestească, ce i s-a întâmplat în tren, cu un om care părea normal și care venea de la mănăstire. A încercat să intre în vorbă cu el, dar a urlat la ea, ca un nebun. M-am gândit la tine și n-am avut pace până nu am chemat-o pe nevastă-ta. Și iat-o, de ieri, în fotoliul acela, trează și crispată, de mă bagă în sperieți. Îi cunosc firea, își zise Ion în gând. Este incapabilă să spună că a greșit, ori cât de evident este adevărul. Nici în lucrurile mărunte, de zi cu zi. Cum i se spune, vezi că nu ai dreptate, scapără, ca supusă unui curent de înaltă tensiune. Așa că nu încercă să o deblocheze, spunându-i că s-a înșelat și pace bună, să mergem acasă, ci fără nici un cuvânt, o luă de mână. Magdalena se ridică și îl urmă, ca un automat. Colega, speriată, îl întrebă dacă nu ar fi mai bine să lase copilul la ea. Magdalena scăpără, ca pe linia întâi a frontului.

-De ce să rămână?! Nu are mamă?!

Colega încremeni, ca atinsă de un val de aer rece. Rămasă singură, o apucase o frică stranie. I se păru că în casă este ceva ce o sperie. Îi era teamă și urât, în locuința ei, pentru prima dată. Abia reuși să închidă ușa pe dinafară și se duse glonț la

preotul bisericii din cartier și-l rugă să vină să-i sfințească locuința. Preotul rămase fără cuvinte. Creștina nu mai ajunsese la biserică de la vârsta de câteva săptămâni, de când a fost botezată.

-Părinte, în casă la mine, mi-e frică. Este un duh necurat.

Preotul pregăti cele trebuitoare și plecă la adresa cu pricina. Mai veni și femeia la care strigase Ion, în tren. Înainte ca preotul să înceapă rugăciunile de sfințire, în castronul cu apa, care urma să fie sfințită, căzură trei pietricele, de unde de ne unde, nimeni nu observare. Apoi, iar fără să observe cineva, pietricelele ieșiră din apă și loviră sticla geamului. Preotul începu serviciul divin. Și pietricelele dăntuiiau prin casă. Loveau din ce în ce mai tare. Una lovi ecranul televizorului. Stăpâna casei luă o pătură și acoperi televizorul. Părintele termină serviciul divin. Cele două creștine sărutară crucea și preotul le atinse pe frunte, cu mănunchiul de busuioc cu apă sfințită, apoi sfinți toată casa și tot stropind, ieși în curte și nu se mai opri din mers, până acasă. Nici nu observă cum cele două femei, închiseră în grabă ușa și intrară în blocul din apropiere. Dar nu-și găsiră liniștea nici acolo. Se hotărâră să meargă la Magdalena. Acasă la Magdalena, copilul plângea fără un motiv anume. Nici tata, nici mama nu știau de ce. Ion încercă să-l ia în brațe, dar copilul se făcu negru de plâns. Îl luă mama în brațe și se liniști. Seara, de cum aprinseră lumina, în sufragerie se sparse un bec. La fel, becul din bucătărie. Ceva condens, zise Magdalena. Ion intră în baie, dar de frică să nu se spargă și aici becul, nu aprinse lumina. Fu străbătut de o frică atât de stranie, încât i se păru că în

întunericul de la baie, mai era cineva. Ca într-o scăpărare, îl recunosc.

-Deci tu erai! Ceva nu îți place. Până acum nu am crezut că exiști cu adevărat. Deci ne crezând că exiști, îți era foarte ușor să ne domini.

-Cu cine vorbești Ioane, îl întrebă Magdalena.

-Da cu cine să vorbesc? Cu dracu! Magdalena izbucni în râs. Chiar acum sunară cele două creștine. Magdalena le deschise ușa. Abia intrară și vorbiră de-odată. Erau speriate de ceva. Un duh necurat le-a speriat și le-a alungat din casă. Preotul zice că e un suflet nemângâiat. N-a fost împărtășit și vrea să adeverească. Să ne rugăm lui Dumnezeu pentru pacea acestui suflet și pentru alungarea duhurilor necurate. Ce este aici numai Dumnezeu știe și lui trebuie să ne rugăm. Apoi, povesteau femeile, preotul a tăcut pentru câteva clipe, a privit înainte, a ridicat crucea cu busuiocul, a făcut semnul crucii și a stropit cu apă sfințită, în direcția în care privea și a zis, să te certe pe tine Domnul și a plecat val vârtej. I-au rugat să le primească peste noapte la ei.

-Ne primiți?

-Tu ce crezi Magdaleno?, o întrebă Ion.

-Mai încape vorbă? E destul loc.

Ion nu le mai spuse nimic, de frica ce îl cuprinsese în baie.

-Acum ar fi bun călugărul Casian, zise femeia din tren.

-Știți ceva? La mine stați cât vreți, dar să mă lăsați în pace cu călugării și călugărițele voastre! Auzit-ați?!, izbucni istericoasă Magdalena. Li se tăie tuturor piuitul. Apoi continuă pe un ton scăzut, spunând că nici în casa ei nu mai are trai din

cauza călugărilor. Frica îl străbătu din nou pe Ion. Își dădu seama, că frica a intrat și în cele două femei. Copilul începu să plângă iar. Magdalena spuse femeilor să meargă în dormitorul mic și să se culce. Își luă copilul în brațe și-l duse în pătuțul său și-l dezmierdă și acesta adormi. Femeile se culcară îmbrățișate și crispate de frică și nu se mai treziră până dimineată.

-Scularea leneșoaicelor, le zise Magdalena. Gustarea și cafeaua sunt pregătite. Și fuguța la serviciu.

Nici la ele și nici la Magdalena nu se mai întâmplă nimic. Timpul trecea, dar odată cu el, în sufletul lui Ion se cuibărise o îngrijorare.

-Nevastă-mea nu-i va spune fiului meu adevărul. Niciodată. Că am fost la mănăstire. Îi va repeta toată viața, ce i-a spus anul trecut și de anul trecut înapoi. Ce om nenorocit a fost tatăl său. Și tot repetându-i de câte ori sunt certuri, mai mari sau mai mici, între mine și copil se va înălța un zid și mai mare și vom trăi ca doi străini. El nu mă va crede. Ori de câte ori voi încerca, Magdalena va fi cuprinsă de furii și va deversa și mai multe toxine, în sufletul copilului.

-Doamne! Cuvioase părinte Casian! Copilul meu!.

-Ți-am dat grădina raiului, să o lucrezi și să o păzești pe ea. Ion auzi aceste cuvinte, rostite deslușit de glasul său interior. Erau cuvintele spuse de Dumnezeu, oamenilor, în Eden.

-Copilul meu! Cum?!

-Cu mâinile pline de gunoi, nu cureți o rană, iar un țăran leneș, nu își lucrează pământul, cât trebuie și cum trebuie. Începe cu sufletul tău. Să-l speli și-l

aperi. Și cu un astfel de suflet, vei afla grădina raiului, să o lucrezi și să o aperi pe ea.

-Unde?!

-Greu ești de cap. După două mii de ani, de la prezența lui Iisus Hristos în noi, tot mai întrebi unde?

-În orice om, în sufletul lui! Ion se frânse de mijloc și ajunsese grămădit, în genunchi, ca o pată trupească, pe întinderea pământului. O casă de lut, cu o luminiță. Acea luminiță pe care o căutase și o găsisese acum, la vârsta de aproape patruzeci de ani. Și acea lumină, inteligentă, blândă, îi umplea ființa, cu o bucurie de nespus. Îi păru că devine palpabilă, plină, densă, albă intens, orbitor de multă lumină, de nu mai văzu nimic în sinea sa. Aproape își pierduse răsuflarea, de atâta întunerice. Apoi totul revenise la obișnuitul vieții, numai că el se bucura, ca nisipul deșertului, de ploaie. O bucurie fără margini, de-i venea să strige a fericire, să spună oamenilor, în primul rând Magdalenei, cât este de fericit. Se ruga pentru prima dată, din tot sufletul său și rugăciunea desfunda în el isvorul fericirii, grădina raiului. I se făcu dor de părinți, Gavril și Mihaela Boieru, din Pestedeal. Pe când se întorcea de la mănăstire, tatăl său venea de la Mărgineni, unde-l chemase un frate de-al său, să-l ajute, câteva zile, să-și reclădească grajdul. Îi arsesse o bună parte din acoperiș. Pentru câteva stații, se urcă în autobuz. Am ajuns și noi domni, nu mai mergem pe jos, sau în căruțe. Ia să nu mă dau jos, la stația Gheonoaiei. Chiar în stație, cârciumă. Aici e televizorul țaranului. De la femeile care șterg televizoarele, pe dinăuntru, cu bucele goale, până la politica de înaltă clasă, despre toate se discută.

Toate îs de voie. Că de-aia a venit democrația și în satul nostru. Bine că nu stau oamenii prea mult. Se urcă în căruțe și își văd de drumul lor. Nu că nu ar avea ei țuica lor, acasă, dar nu au televizorul țăranului. La cel din case nu prea au vreme să stea. Șederea, ședințele, sunt făcute pentru orașeni. Am auzit că în Ardeal sunt și adunări țăărănești, de când îi lumea. Fără șefii din primării și de la județ. Mare proști trebuie să fie. Și că ce zic ei, aia-i legea. Oricine se trezește cu un miel, purcel, oaie, mânz, vițel, cal, vacă, în plus, el să caute păgubașul. Chiar că-s proști. La noi una două îl taie și-l pune în cratiță, de nu-i mai de găsit în vecii vecilor. Și că ei își scutură prunii după ce dă bruma. Păi la noi se scutură de verzi. Cine fură primul, ăla are! Și furatul a ajuns o boală, care nu mai poate fi tratată. Altfel nu-i nici o deosebire între ei și noi. Omul e tot un cal putere, numai că nu e în ham, ci în căruță și la coasă și la coarnele plugului și în pădure după lemne.

Autobuzul trecea pe lângă o casă de care îi plăcea lui Gavril. Iată casa asta. Făcută din lemn. A fost cândva fruntea satului. Acum, mai spre coadă. Ne-am învățat să facem și la țară case din beton armat, cărămizi, sau prefabricate. Frumoase case, multe cu etaj. Dar nu știu cine-i mai deștept. Noi, cei de azi, sau cei care au trecut din viața aceasta. Ei făceau case din lemn. Sunt mai călduroase. Și sunt mai rezistente la cutremure. Mi se umple inima de bucurie, de câte ori trec pe aici. Iată brazii! Urieși. N-au de gând să-i taie. Scândură clasa-ntâia, de n-ar avea ce face cu ea! Hop, iată-l și pe ăsta a lui Fănălache. Unde o fi mergând, nu mi dau seama. Cam neam de țigan, da puțini mai

știu. Două rânduri de încălecări au avut loc în comună. Un țigan a încălecat o româncă și a dat numele unei familii românești, bine ramificată, apoi o țigancă a încălecat un român. Eu o mai țin minte. Ai lui Fănălache au ajuns la noi, de pe vremea lui Alexandru Ioan Cuza. Că i s-o făcut milă de ei. Le-o dat pământ. Boierii îi legaseră locului, ca robi, nu pentru că au avut vreun câștig de pe urma muncii lor, ci pentru a-i opri să mai hălăduiască prin țară, la hoțit. Dar și la crime. Nu atât de multe, pe cât au vrut unii să creadă. Dintr-un motiv cât se poate de simplu. De frică. O crimă, îi expunea autorităților și reacției oamenilor. Cu hoțiile, scăpau mai ușor. Era o frică pe care o răbdau. A fost greu să fie ținuți în frâu, să-i pui la lucru. Abia câștigau cât să aibă de-ale gurii și unde dormi și cu ce se încălzi. Și atunci, boierilor și lui Cuza le-o venit o altă idee. Să-i elibereze și să le dea pământ. Să trăiască și ei așa cum trăim și noi, țărani români. Totul de-a gata, case și pământ. Și întrebați în ce parte de țară vor pământ, mulți au primit după voia lor. În comuna Pestedeaal a sosit o familie destul de numeroasă, bătrâni, tineri, nepoți, strănepoți. Au primit cel mai bun pământ, cumpărat de stat, de la un localnic. În întregime apt pentru agricultură. Loc drept. Un bun gospodar, cu acest loc, poate deveni fruntea satului. Pe margine să pună meri și pruni, în mijloc, porumb, cartofi, fasole, dovleci, sfeclă, lucernă. De vor fân mai mult, pot cumpăra pământ, sau să cumpere iarbă, cum fac și unii săteni. Oamenii i-au primit bine. Și au zis locului aceuia, La țigani. Și au sărit pestedelenii la arat, cu pluguri și cai, dar și la săpat cu cazmaua. Țiganii și țigăncile săriră și ei la

cazmale și s-au pus pe lucru. De-ale gurii, ioc! Copiii porniră la cerșit prin sat. Se întorceau cu de toate. Țăranii îi preveniră, că cerșetoria mergea până în toamnă, când vor culege rodul pământului lor și al muncii în parte. Că așa e bine, să iasă la lucru în parte, în sat, ca și alți români. Mai greu a fost cu casa. Țiganii n-au vrut să pună mâna să ajute. Dacă așa o zis cel mai mare român, că ne dă pământ și casă, să ne deie. Pământ ne-o dat. Casa, nu o vedem. Dar au văzut și casa, așa de mică, de s-au speriat și oficialitățile. Țiganii au zis că e bună. Și-au mutat cortul în fața ei și trai pe vătra. Au vrut să mai pună câte o scândură, din căsuța nouă, pe foc, dar așa de tare au fost amenințați cu robia, că s-au astâmpărat. Păstrară casa ca un boboc. Nu ne mai atingem de ea. Și nu s-au mai atins. Și de cum o venit toamna, un ștregar de țigan, ochi o româncuță și o ceru, cu îndrăzneală, în căsătorie. Răspunsul a venit neașteptat de repede și de clar. Da, dacă ne facem o căsuță a noastră, pe ulicioara cu brăduți, unde ai mei ne dau un pământior. Nu prea e nimeni acolo, e cam la marginea satului, dar și voi v-ați așezat tot la margine, ce-i drept, mai în afară, îi spuse româncuța.

-Măi, măi, zise bulibașa. Măi Fănălică, îi fi vrut lângă primărie! Să te vadă tot satu, că tai câte o găină, în toată ziua! Păi, Fănălică, pe margine-i de trai! Că doar tu-i bărberși până acum, ba pe unul, ba pe altu, de nu ți-a lipsit nimic din oală

-Nu. Dacă mă însor, cu o româncă, gata ciordeala. Mă fac...

-Te faci român, bre!? Adică lucruri mult și ai puțin! Pleci de la boierie, Fănalache. Dar e foarte

bine ce faci! Tu nu trebuie să pui mâna pe nimic. Ne spui nouă, unde și ce.

-Neică, aicea au și ei obiceiul aceste de trai bun...Să nu cumva...

-Ei pe noi? Îi lăsăm noaptea în pat în pielea goală și-i mai cadorisim și cu câte-un puradel și tot cred că n-am fost noi, ci că vreun vecin mai șoldiu i-o hăcuit de izmene. Și țiganii râseră cu poftă. Pișcară degetele și începură să joace. Cu tingiri și cratițe, se bătea ritmul. Și șoldurile țigăncușelor copile se exersau, iar bașoldinele și le săltau, rotoaie, ca penele de păun. Hei, Fănălică, dacă te faci rumân, îi rău. Ei nu știu juca, numai dacă trag la măsea. Tu să-i înveți pe puradeii tăi, să joace. Aceasta-i datoria noastră, acesta-i darul nostru de nuntă. Moștenire de la noi. Să joci, bre, și singur! Dacă nu, puradeii noștri vor fi cam săriți de-o ureche. Ceva meserie se va lipi de ei. Să joace țigănimea românească și Fănălache să trăiască! Jocul scânteia jeratic sub tălpi. Caii nechezară. Femeile tinere dansară, pe rând, în fața lui Fănălache. Și Fănălache începu să plângă. Despărțirea îl durea ca o tăietură de cuțit. Jucau pentru el, pentru întărirea lui și pentru a-i transmite tot sufletul lor. Să nu-i uite niciodată.

Părinții fetei și părinții țiganului, cu toată șatra, făcură tinerilor însurăței un grajd de toată frumusețea, în continuarea lui, magazia și în continuarea acesteia, o cameră cu sobă românească, din vechime, atât pentru gătit și copt în cuptor, cât și pentru a învinge orice ger. Baie de căldură, nu altceva, ca toată iarna omul să aibă de lucru, să își împodobească locuința cu pruncuți. Iar însurăței, când vor avea cheag, își vor face o casă, separat.

Și le făcură și o fântână, aproape de casă, în malul grădinii, săpând o groapă, cât să intre găleata în voie, din mâna omului. Și nu îngheța nici iarna. Și cinci șase găleți erau în fiecare dimineață. Izvorășu și fântâna sunt și azi. Fântânerul satului s-a dus la Domnul, dar fântânile au rămas, fântâni de izvorăș în malul apelor, sau la talpa dealurilor, sau adânci, zidite cu piatră și deasupra pământului cu ghizduri rotunde și înalte, până la brâul omului. Și stătură țigani prostiți și se uitară la grajdul, în podul căruia intra fân și pentru iarnă și la magazie și la camera de locuit. Așa, cu gura căscată au plecat, muți de admirație și toți mai proști, decât proștii satului. Când au venit în comună, n-au vrut în ruptul capului să li se facă grajd, că lor li s-a spus, că li se dă o casă. Ș-atunci le-au făcut odăița. Cu alte cuvinte, numai camera de la capătul grajdului. Un corp de clădire multifuncțional, nu le intrase în cap. Că și țiganului îi merge mintea, când își dă seama că e prost. Țigani intraseră pe ulița satului. Începură analiza propriului eșec, în legătură cu casa. Gălăgia creștea din ce în ce mai mult. Păreau gata să sară unii la alții, la bătaie, dar nici vorbă de așa ceva. Vorbeau toți deodată. Românașii, privindu-i, rămâneau cu gura căscată și zâmbetul strâmb. La un moment dat viesparul țigănesc se opri. Bulibașa trase concluzia celor discutate.

-Noi suntem mai deștepți decât proștii de români. Ei tot proști rămân. Și mulțumiți de constatare, ba chiar veseli, nu puseră la inimă că nu au nici un grajd, nici magazie, ca Fănălache, ci numai capătul, odăița. O țigancă privi spre români.

-Nu râd. Ei n-o scăpat de prostovănie.

Și iar râseră toți, de mama focului, privind la români.

-Uită-te la ei, grăi o româncă. Nu le pasă de nimic. N-au griji. De-o jumătate de an sunt boierii satului!

-Lasă, lasă, o domoli un bărbat, dintr-o căruță. Faci și tu pomană. Nu le-ar strica o oaie, s-o pună la frigare.

-De ce nu le dai tu?! Eu le-am dat de toate!

-Le dau o oaie.

-S-o văd și pe asta! Și mă duc pe lumea cealaltă!

-Poți merge. Lasă pe mine cu oaia.

-Și dacă nu le-o dai?

-Te întorci înapoi.

-Ptiu, drace! Că n-am mai auzit! Dă-te jos și mergi cu ei și dau eu oaia, că ți-o prinde și ție bine, îi întoarse vorba femeia.

-Tu, eu mă duc.

-Du-te, că o scap pe Caterina de tine. Dau oaia. Căruțașul, supărat, dădu bici cailor, ca și cum femeia nici nu ar fi existat.

-Să mă învârtă ea cu vorba! Proasta dracului! Și eu nu am ce face și intru în vorbă cu o femeie! Mama ei de hârbuită! Să se bagă ea între mine și nevastă! Ei lasă că îi spun eu Caterinei! Da ce, nevastă-mea s-a măritat cu un țigan? Auzi, să mă duc la țigani și să trăiesc cu ei! Adică nu mi-e locul între români, ci între țigani! Mama care te-a făcut! Cu asta am gătat! Caterina și mai și! Ce-mi place mie la ea, că le închide gura, una-două! Io-s bărbat, nu mă pot lega de femeia altuia. O să-i spun bărbatului ei, să-i închidă gura, să nu se mai lege de lume, pe drum. Caterina mea, măi omule,

te-a făcut cu apă și oțet, în lume?! Spune, omule! Păi, vezi?! Te rog să-nchizi gura nevestei tale, că te știu om cu scaun la cap! Bine gândit! Îi dă asta un dos de palmă peste gură și am scăpat satu de o proastă!

Și a trecut iarna. Vegetația împodobi iar fața pământului și vietățile se înviorară. Țiganii, că vor să cumpere pământ mai aproape de Fănălache și de noră. Scot la vânzare pământul dat de Cuza Vodă. Târguială cu harțag țigănesc. Primiră o sumă frumușică. Le mai rămânea și după cumpărarea noii grădini. Dar după ce luară banii pentru pământ, tăbărâra pe creștin și mai cerură și pentru casă, deși până atunci vorbiră în doi peri, că asta-i casă? Dacă nu, îi dăm foc! Pe de gratis nu ți-o dăm! Ne mai dai ceva. N-ai? Bine, nu ai. Am băgat astă iarnă caii în casă. Da, puțin, ai! Dă. Și a mai scos și le-a mai dat. Și au început târguiala pentru grădina de lângă Fănălache. Se plâneau de mama focului, că nu au pământ și casă, dar o să facă ei una lângă Fănălache al lor! Și trimiseră copiii prin sat, iar, la cerșit, toată ziua, cerșit agresiv, cum nu mai cerșiseră. Localitatea se agită. De lovit nu aveau cum să-i lovească. Copiilor de țărani li se spusese să se poarte foarte frumos cu țiganii și dacă ceva nu e în regulă, să meargă la primar, că are el grijă de cojocul lor. Seara, pe întuneric, frământare mare. La țigani, ardea casa. Poporenii se grăbiră să le vină în ajutor. Femei și copii, buluc. Și veneau alții și alții, deși nu era nimic de făcut. Tot aducând apă în găleți, băltuiră scrumul. Casa arsese până la temelii. În vremea aceasta, țiganii, se îndepărtau de sat. Luaseră cu ei, fără bani și fără să ceară, oi câte au încăput lângă ei, în căruțe, o duzină de

găini și cei mai frumoși mânji din sat, toți trecuți de un an, pe care i-au legat, în față, lângă caii lor, sau în spatele căruțelor. Șatra avu timp să dispară, până să se dezmeticească satul, toată noaptea și ziua următoare. Ce să faci? De unde să-i iei? Fănălache nu știa nimic. Îl crezură. Îl lășaseră plocon satului. Acesta își văzu cu strășnicie de gospodărie și o împodobii cu copii, unii mai tuciuarii, după ai săi, alții mai lăptoși, ca nevastă-sa. Tuciuarii se integară printre bruneții satului. Se hărniciră. Se însurară și erau țărani, ca și ceilalți săteni. Când se făcură nepoții lor mari, nu se mai vorbea de străbunicul lor. Că așa-i românii. Istoria lui începe cu bunicii. Și după ce se nasc alți nepoți, bunicii de dinaintea lor, dispar, locul lor luându-l noii bunici. Sărmanii români, nu au știutori de carte. De ar avea, ar scrie un simplu jurnal de familie, când și când vreo însemnare, jurnal pe care l-ar continua fiii și nepoții și strănepoții. Evreii, cu sute de ani înainte de Cristos, au început a scrie astfel de jurnale, care, iată, sunt istorie universală. Sau, dacă unii românași au învățat carte, dar n-au pe ce și cu ce scrie, de atâta sărăcie, măcar de ar citi Psaltirea și să își închipuie că psalmii nu au fost scriși de evrei, ci de strămoșii noștri. Și să-i citească cu voce liniștită și cu luare aminte. Și citind și celelalte cărți ale Vechiului Testament, ar începe să aibă în casele lor jurnalul de familie. Și nu ar mai judeca pe nimeni. Și cel ce nu are timp să judece pe alții, este în spor, în ale sale. Și îl ajută Dumnezeu.

Autobuzul se opri în stație, la primărie. Gavril se coborî și se jură să nu se mai lase purtat de gânduri. Un Fănălache Mi-o ieșit țiganu-n cale, asta-i!

Că țigani, în vis, îs pagubă. Și el uitase să se coboare din autobuz și era să meargă încă o stație.

-Da dumneata, neică Gavril, nu cobori?

-Ba cobor și eu, dar n-am vrut să mă înghesui, se trezise el vorbind. Nu o prea nimerise. Rămăsese pe loc, iar înaintea lui nu mai era nimeni de coborât. Și de bucurie că nu s-o făcut de răs, că o zis și el ceva și nu o răs lumea de el, deveni mai vioi la mers și mai vesel. Când intră în curte, își surprinse nevasta cu voia lui bună. Femeia încremeni și se uită la el, ca o proastă.

-Da cu tine ce-i, de ești așa de speriată? Îi fi văzut pe dracu. Femeia se sperie și mai mult.

-Hai, hai, că doar nu te-ai prostit, cât am fost eu plecat. Să merg la vecini, să întreb dacă nu au ceva de mâncare. Sau mi-i da tu?

Vecinii auzeau și așteptau partea a doua. Înjurăturile și strigătele.

-Mâncarea-i gata, bărbate, numai s-o pun în farfurie.

-Mulțam. Că mi-i foame.

Și-i turnă pe mâini să se spele, apoi îi puse în farfurie.

-Mai adu o farfurie. Pune-o aici, pe masă. Pune și în ea. Acum stai și mănâncă și tu în liniște. Ești om și tu. Apoi, știm noi că lucrul nu se mai termină niciodată.

După masă nu o lăsă la cele ale gospodăriei, ci o închise în casă, unde se îmbăiară și se odihniră. Mai erau tineri. Femeia, surprinsă de atât bine, într-un târziu îndrăzni să spună, că poate vine cineva.

-Să bată la ușă până i s-o înroși degetu. Da ce crezi, că-s prost, să deschid ușa, ca să te văd îmbrăcată? Azi și mâine suntem și noi în concediu.

Și mare mirare în casa lui Gavril și în sat. Omul nu mai striga la femeie, nu mai înjura de mama focului. Nevastă-sa ar fi vrut să meargă la biserică, să mulțumească lui Dumnezeu, că nu mai e terorizată și căsnicia merge strună, cum n-a mers nici la început. Dar îi era frică, de ce-o să zică bărbatul său. I-a trecut prin cap, să-i spună unei prietene, să meargă la oraș și să dea un pomelnic pentru pace în casă, dar îi era frică și de femeie, să nu râdă și să-i spună lui Gavril. Hei, drăcovenia naibii, ar fi zis acesta, și apoi înjurături și strigăte, să știe tot satu ce proastă-s, că am vrut să-mi leg soțu de piciorul patului și limba de cerul gurii. Și tremura femeia de atâta fericire, de frică să nu o piardă.

- Nici n-am mai știut, Doamne, că trăiesc, până mai zilele astea. Și nici că este Dumnezeu. Și acum, dintr-o dată... Doamne, parcă sunt o odaie luminată. Și-i așa de frumos în lumină! Am văzut odată, când m-a trimis tata la preot, o candelă aprinsă. Eram destul de mică. Lumea plecase de la vecernie. Am intrat în biserică, așa cum intri într-o casă, dând bună seara. Am spus preotului că îl așteaptă tata. Nu știam că trebuie să mă închin, să sărut icoana, și să-mi fac semnul crucii. Ba, știam să-mi fac semnul crucii. Nu știam ce trebuie să fac în biserică. Dacă nu mă dusesse nimeni la biserică! Tata și preotul aveau ceva treburi gospodărești. Să-i care tata, din pădure, niște lemne pentru scânduri. Bușteni. Și-n biserică era aprinsă numai candela. Așa cum e acum în mine. La mănăstire nu am ajuns niciodată. Mi-o povestit o femeie mai în vârstă, că a dormit o noapte la mănăstire. Toată seara, în mănăstire, ard câteva candelă, dar biserica

are peste tot lumină. Omul nu e lipsit de lumină. Și toată seara a fost o mângâiere. N-am înțeles cum poate fi sufletul în lumină și ca toată seara să fi fost o mângâiere. De Paști, copiii ne îmbulzeam, afară din biserică. Aveam câte o lumânare în mână. Până ni se spunea să nu mai vorbim. Și nu mai vorbeam. Plecam acasă. Și lumânarea, frântă în câteva locuri, i-o dădeam mamei. Nici tata nu venea la biserică, nici de Paști. Ne trimetea pe noi, copiii. Mai mult nu știu de biserică. Acum, dintr-o dată, mi s-a luminat sufletul și inima mi-i mângâiată. Acum știu ce este fericirea. Și n-am cui să spun. Și că niciodată până acum nu am avut o asemenea bucurie. Și tac și nu spun nimănui, să nu-mi pierd comoara numai de mine știută. Dar singură, cum o pot apăra?! Și cui să spun, că îmi aud bărbatul, pentru prima dată, zicând „Ajută Doamne!?”

Gavril luase furca și pornise soldățește la lucru. Începuse cu grajdul. De harnic, a fost mereu harnic, își zise Mihaela, rememorându-și ultimele zile. Acum îi numai fagure și miere. Mi-a spus că bine ar fi să avem și noi o icoană în casă, ca tot omu. Sfinții arhangheli Mihail și Gavril. Dar nu știu dacă se mai găsesc asemenea icoane. N-am îndrăznit să-l întreb, de ce icoana aceasta. Dar îmi răspunse tot el, pentru că pe mine mă cheamă Mihaela, ca pe arhanghelul Mihail, și pe el Gavril, ca pe sfântul arhanghel Gavril. Până acum eu nu am știut că am nume de sfânt. Și mi-a spus să-l întrebăm pe preotul din sat, doar el o ști pe unde se află o icoană cu cei doi sfinți îngeri. Dar cu cine stau eu de vorbă? Că n-am cu cine sta de vorbă, decât cu Dumnezeu. Auzi, Doamne, doi sfinți îngeri! Și candela este aprinsă în sufletul meu cu lumină

multă, și-mi pare că nu sunt pe lumea aceasta, ci în cer. Nu-mi mai este frică de bărbatul meu.

Spre surpriza preotului și încă ce surpriză, într-o seară, Gavril și Mihaela îi bătură la ușă și-i spuseră ce doresc. Preotul nu avea o icoană cu Sfinții arhangheli Mihail și Gavril, dar le-a promis că va merge, anume pentru această icoană, până la episcopie, unde sunt multe icoane, mai mici, mai mari...

-Un pic mai mare, părinte.

-Am înțeles, Gavril. Am o întrebare. Când vă aduc icoana acasă, bine ar fi să vă sfințesc și casa, dacă mă lăsați și vreți așa ceva.

-Vrem, se treziră amândoi, vorbind.

Și preotul ușurel, ușurel, îi pofti, duminică, la biserică. După Sfânta Liturghie vă dau cele trebuitoare pentru sfințire, tămâie, lumânări. Voi să aveți pe masă un castron, poate fi de porțelan, de metal smălțuit, dar și de pământ. Vom pune în el apă. Sfințesc apa în casa voastră. Să aveți apă sfințită, chiar din casa voastră. Și de la biserică mergem direct la voi acasă, eu cu icoana, voi cu cele trebuitoare.

-Bine părinte, rostiră amândoi.

Și duminică intrară în biserică. Și în cer se făcu bucurie mare. Au stat cuminți, pe la mijlocul bisericii. La sfârșit de tot, s-au dus și ei la miruit, și s-au oprit în fața preotului.

-Acușica, acușica, iau ce trebuie și mergem. Și când l-au văzut pe preot ieșind din altar, cu o icoană mare, înrămată și cu sticlă, abia ținând-o în mâini, de mare ce era, le săltară inima de bucurie. Și se adăugă și cântărețul bisericii și toți patru, ca într-o procesiune cu icoana, străbăteau la pas agale

șoseaua asfaltată. Și mulți trecători salutară preotul, cu grăbire și respect și pe Gavril, cum nu prea făcură până acum. Apoi își întorceau capul și priveau lung după cei patru. Și în timpul serviciului divin, de sfințire a casei, preotul începu să plângă, ceea ce nu i se mai întâmplase, decât cu zeci de ani în urmă, când a fost sfințit ca preot. Lacrimile izvorau din mustările care îl certau. Își amintise de câțiva colegi de teologie, care s-au făcut călugări. Atunci, cei care se căsătoreau, spre a se preoți, cam zâmbiră pe seama celor ce se îndreptau spre călugărie. Abia acum, în casa lui Gavril și a Mihaelei, de față fiind sfinții arhangheli Mihail și Gavril, sufletul său era în lumina de candelă de la mănăstiri, în sonul cântărilor religioase.

-Ce să mă mir de sărmanii aceștia, dacă eu, preot, nu am avut căldura sufletească pentru mănăstire. Cât de rar, fie și numai cu cei din familie și tot ar fi trebuit, ca la Ierusalim, să merg, fie și o dată pe an la, o mănăstire. La mănăstire, anume, nu în altă parte și să o cotigim, așa, în fuga excursioniștilor. Că alegerea colegilor mei, este mai de preț, decât a mea. Dar fie și numai cu doi-trei creștini din sat, pe lângă familie. Zeci de ani risipiți. Dus de valurile înspumate ale vieții.

Și a plecat preotul și a rămas o candelă aprinsă pe masa creștinilor.

-Luați candela asta în dar de la mine. Era prima candelă pe care o dăruia. E de masă. La cea de perete e mai greu de umblat. Deși dacă e mai sus, lumina e mai plăcută. Dar mai cade uleiul pe jos, pe perete, până se învață omul să umble cu ea. Uite așa, o puneți pe o farfurie. Dacă din nebagare de seamă o răsturnați în farfurie, nu-i nici o

supărare. Poate să ardă zi și noapte, sau când simțiți nevoia. Candela din suflet să fie lumina neîntreruptă. Ea este candela vie, a rugăciunii, a credinței și a inimii bune. Voia lui Dumnezeu. Dacă noi dorim. Gavril și Mihaela tresăriră. Fețele lor au fost străbătute de o abia perceptibilă străluminare. Bucurie sfântă. Preotul văzu și se rugă. Și candela sufletului său ardea cu mai multă lumină lină. Rugați-vă lui Dumnezeu și Domnul și Maica Domnului să vă poarte de grijă. Amin, încheie preotul.

Vestea făcu înconjurul satului, ca un trăznet. Uimirea a fost așa de mare, încât unii au rămas blocați. Bărbații tăceau. Femeile mai vorbiră ce mai vorbiră, dar tăcură și ele.

S-a spart gheața, își zise preotul. Am îmbătrânit în acest sat, la biserică, doar cu șapte-opt babe, cântărețul și o mână de orășeni, din cei care vin în concediu, acasă, la ai lor. Iată, azi, la biserică au venit încă zece creștini. De-ar rămâne, Doamne! Deși nu am nici un merit, mi s-a dezpietrit inima! Nici nu mi-am dat seama, cât de rău ajunseseam. Văzând și văzând că nu sunt în stare să aduc oamenii la biserică, a adormit în mine tânărul preot și a rămas numai Dumnezeu. Voia Domnului o fac oamenii. Dar sunt liberi să o facă, sau nu. Să nu uite niciodată ținta. Să nu renunțe la ceea ce trebuie să facă, pe drumul spre ea. Eu eram terminat. Și iată, am plâns. Iartă-mă Doamne și ajută să fie în biserică și în alte dumineci, câți au fost azi. Douăzeci-treizeci de suflete. Și să sporim.

Din cei zece, în duminicile următoare au rămas doar trei, Gavril, Mihaela și prietena Mihaelei, care se jura că la orice se aștepta, dar să meargă la

biserică, nu. Și numai ce coborau de la Sfânta Liturghie, pe delușorul bisericii, într-o duminică plină de pace, și se întâlneau cu Vilă Tâmplarul și cu Nela, soția acestuia. Și Vilă, nici una nici două, se înfipse în Maricica, prietena Mihaelei.

-Zici că fuseși la biserică și-ți ridicași bucele-n sus și mâinile în jos?

-Măcar am făcut așa ceva la biserică, în văzul tuturor, dar tu ai făcut într-o casă, la o curvă, pe-ascuns, să nu te știe nevastă-ta.

-Ține-ți gura, că acum îți plesnesc una peste gură, de vezi stele verzi. Io-s om însurat, la casa mea, cu fată mare, nu ca tine, o curvă. Că tot satu știe.

-Nu știi dacă tot satu știe, dar tu știi, că de câțiva ani vii la mine.

-Eu?!

-Tu ! și dacă mă făcuși curvă, o să dovedesc că sunt femeie cinstită.

-Cinstită?

-Da. Adică spun adevărul.

-Spune-l!

-Ai două pete de păr, una la bărbăție și una pe limbă, că îți minți femeia.

-Hai acasă, bărbate, sări ca arsă, Nela. Nu te mai lua după gura unei femei. Dar în sufletul ei, se lăsase cu frig.

-Bine zici, îi răspunde acesta. Acasă. Dracu m-o pus să vorbesc cu ea!

-Așa-i măi Vilă, de ciudă că mă pierzi de ibovnică. Eu ce-am fost, n-oi mai fi. Dar tu te lași de curvăsărit? Eu m-am lăsat. Când îi veni și tu la biserică, voi ști că te-ai lăsat și tu!

Vilă și Nela se îndepărtau, dar toate vorbele Maricicăi intraseră în urechile lor.

Gavril și Mihaela se puseră pe un răs, cum nu mai răsaseră în viața lor. Apoi toți trei porniră spre casele lor, uitând de incident, ca și cum nu ar fi fost.

Soarele uscăse pământul. Oamenii luară cazmalele și începură să lucreze grădinile. Pământul nu se mai lipea de metal. Se întorcea cu ușurință.

-Dacă soarele ține tot așa, zilele acestea terminăm, zise Gavril.

-N-ar fi bine să chemăm pe careva cu plugul?, îl întrebă Mihaela. Și cu un cal poate ara, că e grădină arată, sau săpată, în tot anu.

-Nu. Din cazma e mai bine întors. Ca să nu mai spun că ne aplecăm și mai luăm rădăcinile și le aruncăm la o parte. Le-om arde și ne mai scutim la prașilă.

-Dar să nu crezi că îl sap singur, sau plătesc pe cineva.

-Tragi speranță ca ursul la miere. Bucureșteanul nostru nu vine el la lucru.

-Vorbești cu păcat.

-Așa-i. Și eu îl aștept. Mi se luminează casa când îl văd.

-Eu îi dau un strat la cel mic, să și-l lucreze.

-Tu nu ieși în toate mințile. Un copil.

-La vârsta lui, pășteam vacile și oile.

-Mai domol, că și eu sunt din sat. Poate rațele și găștele, pe gărlă. Ele, unde era apa mai adâncă, și voi, până la glezne, să vă întreceți la înot.

-Măi, măi, da de când te făcuși tu observator internațional, la întrecerile olimpice de natație?

-Ia te uită, tu și marele sportiv! Mai bine ai vedea că gardurile sunt rupte, merii necurățați, poarta ne vopsită și fântâna necurățată, prunii uscați ne tăiați. Aștepți să crească iarba, ca să scapi și să amâi tăierea lor, iar, până la toamnă. Sau la iarnă. Și tot așa. Boierule, la lucru! Vrei o medalie de argint?

-N-ar strica una de monedă forte, veni din curte vocea fiului. Intrase cu pruncuțu și cu soția și asistau cum îl muștruluiește pe tatăl său. Mamă, da ce fel de trupă ai, dintr-un singur soldat?! Faci cu el instrucție, cât pentru un regiment. Iată, au venit recruții.

-Bine ați venit!

Se îmbrățișară și o voie bună ca-n povești se stabili între soacră și Magdalena. Cum n-a mai fost niciodată. De câte ori veneau pe câteva zile, parcă se lăsa grea peste casă, vorbele nu mai izvorau, zâmbetul se ascundea pe nu se știe unde. Magdalena nu ieșea din casă. Spunea că o doare capul. O lăsau în pace.

Când pleca parcă li se ridica ceva de pe piept. Își recăpătau respirația normală. Scrâșneau părinții din măsele, dar nu se arătau. Își plângeau fiul, în tăcere. Acum nu-și mai terminau vorbele. Ion intrase în casă. Se apropie de ușa camerei în care erau mama și nora. Acolo un răs de nu se mai termina, răsul ne răs de ani în șir. Nu riscă să strice totul și tiptil, ieși afară. Luă scara și rând pe rând urcă în meri cu firăzuțu și foarfeca de tăiat coardele viței și mlădițele merilor și-i curăță de-ți era mai mare dragu să-i privești.

-Boierule, grăi către tatăl său, dumnealor ne-au uitat.

-Ferească Domnul! Îl luă gura pe dinainte și rosti numele Domnului. Dar lăsă vorba așa cum o rostise.

-Eu îți spun că ne-o uitat. Adevăr zic, noi aceștia din București, suntem niște neisprăviți, că numai la mâncare ne gândim, când venim acasă. Până acum găina era jumulită și se rumenea în cuptor și fierbea în oală, cu niște găluște de griș, galbene, cu ouă.

-Ai dreptate. O iau eu de scurt.

-Nu.

-Ai dreptate.

-Mă dau eu jos din măr și până își termină ce își au de spus, fac eu pe bucătarul șef.

-Bine te-o instruit nevasta. Numai că nu-i convenabil. Rămâi tu în pom și spirt mă fac, să pun găina la cuptor, înainte de a se rezezi mama la jumulit.

-Să te văd. Să știi că am adus două sticle de vin, comanda dumitale specială.

-Nu ți-am spus să nu cheltuiești?

-Măi tată, dumneata ai o misiune foarte importantă de îndeplinit și văd că pregeți.

Gavril făcu stânga împrejur, lăsându-l pe Ion în merii din grădină.

După un timp, se întoarse și-i spuse fiului, că totul e gata.

-Ai tăiat găina?

-Am opărit-o, jumulit-o, tranșat-o și am pus-o toată în tavă, la cuptor, că supă nu știu face.

-Ai pus ceva ulei în tavă?

-Ulei? Și tatăl fugi și turnă ulei și se întoarse iar la fiu și-l întrebă, când să pună sare și vin.

-Nimic. Las-o așa. Punem tot ce trebuie, când e aproape gata, apoi, la sfârșit, vinul.

Din terasă, Mihaela abia își strunea cuvintele. De bună seamă se întâmplase ceva.

-Ascultă Boierule, dar ce e aici pe terasă?

-Nimic.

-Ori vulpea, ori câinele acela vagabond. Ne-o fărâmițat o găină. Vulpea așa de devreme? Nici n-o început să se însereze. Câinele a fost! Ascultă Boierule, să știi că Ion n-are nevoie de lăutar. Dacă ești acasă, trebuie să ai grijă de casă.

-Mamă, lasă-l și dumneata. Iartă-l, o auzi pe Magdalena vorbindu-i. Mihaelei îi pieriră cuvintele de ceartă. După atâția ani, Magdalena îi zicea mamă. Câștigul contează, nu o găină, își zise Mihaela.

-Boierule, stai acolo, întoarse Mihaela vorba.

-Păi nu m-ai chemat?

-Ioane, ia-l pe recrut sub comanda ta și să mi-l instruiști. Nu știe că superiorului i se răspunde cu să trăiți și se execută fără alte cuvinte?

-Am dat-o-n bară, mamă! Și io-s soldat neinstruct!

-Magdalena, ce-mi făcuși?

-Lasă-l pe mâna mea, mamă, că vine el în casă și-l iau eu la întrebări!

Gavril se apropiase de ele și-i făcea semn Mihaelei. Ar fi vrut să înțeleagă numai ea. Dar Mihaela privea curioasă spre el, neînțelegând ce vrea.

-Eu am făcut instrucție cu găina.

-Bată-te sfântu, că de-astea n-am auzit!

-Am jumulit-o!

-Tu?

-Eu.
-Și unde-i?
-Am scăpat-o.
-Ai jumulit-o de vie?
-Ce era să fac? Am prins-o greu și m-am grăbit.
Prinde-o tu. A intrat în...
-Unde Boierule, că te tund zero, așa cum ai tuns și tu găina. Unde s-o ascuns?!
-În cuptor.
Magdalena a fost prima care a priceput.
-Vino tată socrule, să te sărut. Și pentru a doua oară, după atâția ani, îl sărută pe amândoi obrazii. De prima dată, la cununie.
-Bărbat ca al meu nu-i în tot satul!, proclamă Mihaela. Boierule te înalț în grad.
-Mulțumesc.
-Soldat instruit. Fără stagiul militar terminat.
-Poftim?
-Comanda la mine!
-Am înțeles!
-Tu nu știi că găina trebuie udată?
-Să trăiți, am adus udătura.
-Bravo bărbate. Îți dau pauză, în timpul mesei, cu felicitări. Dă-o-ncoace!
-Ce să-ți dau?
-Udătura.
-Păi stai, să vedem.
-Ce să văd, Boierule?
-Ioane, unde-i udătura aia?
-Ți se suspendă pauza din timpul mesei. Armamentul din dotare, furca, grebla și la adunat crengile tăiate de fiul tău, pe care-l faci de rușine, el în meri și peri, tu la umbra nucului! Ei lasă că fac eu om din tine! Când auzi Boierul, ei lasă că

fac eu om din tine, își aminti de tatăl său, fie iertat, că făcuse din ei argint viu, executa cu strășnicie, să se facă singur om, să nu-l facă tatăl său. Ceea ce făcu și acum.

Boieru Gheorghită, nepoțelul, coborî în grădină, la tatăl său și la tataia, cu o sarcină de serviciu. Să-i cheme la masă. Numai că tataie îl și luă la lucru și Gheorghită uită poezia.

-Magdaleno, hai să nu-i mai chemăm.

-Cum să facem, mamă, așa ceva?

-Simplu. Nu mai mâncăm aici, în casă. Luăm masa, o punem în curte, întindem fața de masă, aducem găina, mămăliga, vinul, sifonul și cinci farfurii și om vedea noi. Cei din grădină, minune mare, văzură masa în curte, ca un altar, și își pierdură cuvintele, de uimire. Gheorghită fu primul care s-a dezmeticit și porni la atac, spre masa încărcată cu toate bunătățile.

-Dragul mamei, i-ai chemat la masă?

-Am uitat.

-Du-te și-i cheamă. Și Gheorghită zbură, cu gândul să se întoarcă primul. Dar rămase și el la spălat pe mâini și apoi petrecură toți în bucuria sfântă a familiei.

Ion Boieru nu voise să se însoare în timpul facultății, deși i se spusese, că niciodată, în viață, nu va avea atâtea fete, pe ales, ca în timpul studenției. Valabil și pentru fete.

-Ioane, pune mâna pe una, îl rugă fratele mai mare, care se însurase cu o ardeleancă foarte bogată și se mutase în Ardeal. De la acest frate, spre bucuria părinților, s-a trezit cu acte în regulă. Renunța la dreptul de moștenire în favoarea lui Ion.

-Nu. Nu vreau să pună nimeni hamu pe mine. Să-mi trăiesc viața, apoi nu zic, mă voi căsători.

-Numai să nu te întâlnești cu dracu în drum!

Are băiatu aici, și arată cu mâna spre cap, anticorpi. Nu s-a născut persoana aceea, să mă ducă pe mine!

-Ioane, din totdeauna românii s-au căsătorit de tineri, mai ales cei din sat.

-Mai ales. Așa-i. Prostimea.

-Eu nu aș zice așa ceva. Dar fie, cum spui tu, prostime. Dar sănătoasă. Și tu ești produsul unor țărani care s-au căsătorit devreme. De aceea crapi de sănătate. Când veneau feciorii din armată, se căsătoreau, cu fete mai tinerele decât ei. Poate, dacă vrei, accept, cam cruzi. Se acționa eficient pentru supraviețuirea neamului și căsătoriile acestea făceau parte din acest program, care se regla de la sine. Acum au venit studiile superioare pentru mulți tineri. Foarte bine. Dar foarte puțini se căsătoresc în timpul facultății.

-Proștii.

-E punctul tău de vedere.

-E chiar adevărul.

-E numai o opinie, Ioane. Căsătoriile se deplasează, deci, pe la vreo douăzeci și cinci de ani. Încă e foarte bine pentru aducerea pe lume a unor copii sănătoși. Dacă. Este un dacă. Dacă nu a pătruns, sau nu a prea pătruns alcoolul în sângele acestor tineri. Cantitatea de alcool, pentru alcoolizare, se consumă în timpul studenției. Din nefericire, aceasta e acum situația. Mulți își măsoară vitejia și deșteptăciunea cu cât alcool pot bea. Ca și fumatul. Și băieții și fetele. Părinții lor

nici nu bănuiesc. Tu vrei să mai amâi, dar la măsea tragi zdravăn.

-Eu nu sunt alcoolic și nici nu o să fiu.

-Că nu o să fii, foarte bine, dar că tragi la măsea, e adevărat. Si ai dat de femeiet. Ce copii crezi că faci, ca tata și ca mama? Erau tineri. Alcoolul nu a avut vreme să le intre în sânge. Iată, tu semeni cu mama. Azi, poate ai fi fost un debil mintal. Sau eu. Seamănă cu bunicu. Dar copii noștri? Să zicem că vom avea amândoi fete și vor semăna cu noi. Două debile mintal.

-Ești sărit de-o ureche.

-Nu te documentezi.

-Nu. Nici nu mă interesează.

-Nici nu e asta problema. Noi vorbim în principiu. Acum, nu ești alcoolic. Eu nici atât. Amânările căsătoriilor până după treizeci de ani, va slăbănogi neamul. Țăranii, la, sau după treizeci de ani, chiar dacă au alunecat pe panta băutului excesiv, aveau copii mari. Dar acum, voi, care și mărturisiți că vă trăiți viața, deci și alcool, sunteți un risc pentru fericirea familiilor voastre, pentru sănătatea fizică și psihică a neamului.

-Ai terminat predica, neică?

-Terminat. Și dacă vrei să știi, hamul de care vorbești tu, este o plăcere pentru un om normal, sănătos.

Și Ion nu s-a astâmpărat. Studentele s-au împrăștiat, după absolvire și accesul spre studentele din anul întâi nu mai era atât de simplu, el însuși ne mai fiind student. Studenția e un fel de castă închisă. Ajunse și la cucoane mai spilcuite. S-a trezit și la cele mai bătrânoare. Și de curiozitate și la o țigancă. Sida și alte boli cu alte cote de risc,

cât pe-aici să-l treacă la infirmitate, sau pe lumea cealaltă. A fost în imediata lor vecinătate. Trecuse de treizeci de ani și era supra tensionat, ca bărbat. Lăudându-se prea des colegilor de serviciu, ce bărbat grozav este el, că merge la agățat femei, pentru cei avizați, nu era vorba tocmai de așa ceva. Ajunsesse să hălăduiască pe trotuare, încercând să se lipească de vreo fată, sau cucoană. Până într-o zi, când un coleg de serviciu, însurat, cu pruncuți, îl repezi, de-i zburară toate penele de cocoș.

-Ascultă Ioane, pe cea dreaptă. Unu. Ești obsedat sexual, nu pentru că ești mai nitămai bărbat decât noi, ci pentru că ești lipsit de femeie. Azi, ai, mâine, n-ai. Pe apucate. Pe date. Ești hărțuit. Doi. Scutește-ne pe toți. Privește-te în oglindă, poate înțelegi.

Ion rămăsese cu gura căscată. Nici un coleg de facultate și nici de serviciu, nu trăsese preșul de sub el, în felul acesta. Tăcu și porni în oraș, ca purtat de o stihie. Nu-și mai află astâmpărul, locul. Femeiet nu găsi. Supra tensionat, nu reuși s-o determine să vină la el, nici pe o prietenă, umbrela de vreme rea, care îl presa în legătură cu viitorul lor. Înțelegea el ce spune tipa, dar nu avea nici un răspuns. În disperare de cauză, porni spre o femeie cam trecută, zicea el, care, de cele mai multe ori, era disponibilă. Îl primea în vizită. Ion nici nu se întreba dacă mai are pe cineva. Pe el îl interesa numai în măsura în care îl scotea din impas, din crizele sale erotice, care îl duceau la marginea nebuniei, sau lângă cloaca vieții. Aici totul se desfășura cu bine, până la plecare. Subit, aceasta se trăgea de păr și bătea din picioare, spunând că femeie ca ea nu se găsește. Dar acum, Ion, o făcu

lată. Nu mai plecă de la ea câteva săptămâni. Mergeau împreună la film, chiar și la local, pentru o friptură, dar mai cu plăcere se tratau acasă, cu îndestulare.

Hait, am dat de dracu! Așa mi-a spus fratele. Chiar așa e, își zise Ion. Și găsi un motiv foarte serios, de serviciu, o deplasare în provincie. Chiar pleca, dar pe două-trei zile. El vorbi de două-trei săptămâni. Aranjă la serviciu, să se răspundă ori cui întreba de el, că e în provincie. Dar peste vreo lună, cine se plimba în fața clădirii unde lucra Ion? Ea, Magdalena. O sărută pe obraz pentru a evita orice scenă. A doua zi, colegii de serviciu, grămadă pe el. Cine-i? Bine clădită! Pune-i piedică, Ioane! Dracu, le răspunse el în gând. Dacă ați ști voi că ea e pe cale să-mi pună piedeca! Ci că, nici una, nici alta, e însărcinată. Nu-i prea sigură, dar peste câteva zile, de-i tot așa, e sigur. Și dacă e sigur, am dat-o în bară. Este hotărâtă să păstreze copilul acesta. Toanta, nici nu și-a dat seama ce-a spus. A mai fost însărcinată. Nici nu mă interesează cu cine. Dacă păstrează copilul, sunt în pom. M-a prins în plasă. Parcă altfel am visat. O zână. O lumină.

-Ioane, hai să-ți ghicesc în palmă, zise colegul care îl pusese la punct, cu un timp în urmă, făcându-l obsedat sexual.

-Hai, chivuță.

-Magdalena ți-a pus frâu alb de mătăasă.

-Vreau o fată cu vreo șapte ani mai mică decât mine.

-Cine te mai întreabă, Ioane? Pune mâna pe ea și du-ți crucea. N-ai de ce te plânge. Până acum ai fost în avantaj, precum ai voit.

-Nu știu, să mai vedem.

Și l-au lăsat în pace. Și a venit și căsătoria. Pruncul intră, înainte de a se naște, în fața mamei, la biserică și la primărie, la oficiul pentru căsătorii. O petrecere de câțiva invitați, în apartamentul ei. Veniseră părinții lui, fratele și cumnata. Și de la ea vreo două colege, rămase de acum mai fără Magdalena, că și ele se cam trecuseră. Și nu se știa ce viitor le aștepta. Ion și Magdalena au cotigit-o de pe traseu, își ziseră ele. De ce n-a venit nimeni din familia Magdalenei? A tăcut ca piatra și nu a scos nici o vorbă. Și așa a rămas, ca piatra. Ai lui Ion abia au adăstat până duminică, spre seară. Preotul i-a cununat un pic mai târziu, după ce a plecat toată lumea, de la Sfânta Liturghie. Așa l-a rugat Magdalena. Nu era nici în rochie albă de mireasă. Și abia urca treptele bisericii, cu pruncul în brâu.

Ion se perpelea zi și noapte. Dacă băiatul, sau fetița lui, fie ce-o fi, va suferi din cauza alcoolului, pe care tatăl îl ingurgitase, ca un sportiv al paharului? Nici Magdalena nu era lipsită de obiceiul paharului. Numai că ea nu a mai băut nici un strop de alcool, din clipa în care a aflat că e însărcinată. Și ea era îngândurată, dar nu-i spunea lui Ion. Dacă am avut alcool în sânge, când am rămas însărcinată? Și voi naște un înapoiat mintal? Sau cu defecțiuni fie și mai mici, la gândire? Dacă voi naște un copil normal, nu mai beau toată viața, decât un pahar sau două, la ocazii, în nici un caz, de obicei. E clar. Îngrijorarea lui Ion creștea pe zi ce trece, până la pragul nebuniei. Dar, într-o bună zi, veni pe lume Gheorghită. Sănătos. Ion își aminti din nou de fratele său. Îi dădu dreptate. Dar câți

ca mine, au avut norocul meu? Am convingerea că sunt destui nenorociți Copiii cu handicap minor, mediu sau total nesocializabili Numărul lor este în creștere. Nevastă-mea? Cum au zis colegii, că este? Bine clădită! Pe Ileana Cosânzeana am pierdut-o definitiv. Dar cu Magdalena pot ieși în lume. Ar fi fost posibil să fi rămas pe trotuare, după femeiet. Ar trebui să-i fiu recunoscător.

Într-o zi, Magdalena, îl întrebă dacă nu a consumat și droguri.

-Nu. Dar tu?

-Nici eu.

În felul acesta își deconspirară îngrijorările. Și Ion își propusese, că dacă i se va naște un copil normal, va bea foarte puțin și numai băuturi curate și de calitate. Din surse particulare, prietenești. Iar de îmbătat, gata, nici vorbă! Și ca să nu se mintă pe el însuși, cum fără să își dea seama, s-a mințit, de pe vremea studenției, până acum, că e grozav, când acolo a fost numai un prost, începu să bea după masa, la televizor, când era un meci de fotbal internațional, în care juca și o echipă românească, un pahar de vin, sau cizeci de coniac, ne mai având țuică de casă, care se evaporase. Și mai mare îi era bucuria, reușind cu un pahar sau două de vin, la săptămână, sau cu cizeci sau o sută de grame de coniac. Și reușind, a zis că e mai bine să nu le consume în două zile consecutive, ci într-o zi, sau de loc. Și reuși și așa ceva. Sunt salvat.

-De ce crezi, Magdaleno, că îmi merge?

-Pentru că suntem doi pe o mână și atunci totul e mai ușor.

-Eu zic, pentru că suntem trei pe o mână.

-Așa-i, dar ia seama cum îl ții de ceafă, să nu intre cu capul în apă.

-Și ce dacă? N-ai auzit de copiii mici, aruncați în bazine cu apă, care ies deasupra, înotând?

-Am auzit de astfel de experiențe nebunești, dar cădița e cu săpun și când o începe Gheorghiuța să cânte...Ai grijă.

Ion îl înveli într-un prosop mare și-l luă la piept, ca pe o comoară și rosti cuvântul Doamne.

-Te faci pocăit, Ioane?

-N-am eu treabă cu pocăiții. Sunt rătăciți. Ai mei sunt creștini, Magdaleno.

-Și bunica. Mă lua de mână și mă ducea, de Paști și de Crăciun, să-mi dea popa vinișor cu lingurița.

-Împărtașanie. Dar erai mică, ce pricepeai atunci! Nici el nu pricepuse mare lucru, deși a mers la lingurița preotului, pe când era elev de liceu. Apoi, la nuntă. Și nici Magdalena, până la nuntă. Între nuntă și botez, nu au avut timp să se gândească, la ce s-a întâmplat. Totuși, la botezul copilului, se bucurară întând în biserică. Magdalenei i se păru că a mai fost în biserică aceasta, sau în una asemănătoare și o căuta în amintire, să se reîntoarcă în ea. Gândul lui Ion călători și el în urmă, până se întâlnește cu Victoraș, colegul său de liceu, pe care nu-l mai văzuse. Victoraș țâșnise spre mănăstire. Starețul mănăstirii l-a strâns cu ușa să fie student la teologie. S-a reîntors în lume, ca peștele pe uscat, lângă ceilalți studenți, care, spre sfârșitul facultății, fierbeau după vreo fată, să se căsătorească, altfel nu primeau preoția, nu erau sfințiți. Monahul Casian, acesta era numele de călugăr al lui Victoraș, reuși să rămână pe pozițiile

de luptă, față de tentațiile lumii. După absolvire, se prezintă la stareț, cu o rugămintă, care-i ardea sufletul.

-Doi ani, atât. Apoi te întorci la mănăstire, îi răspunse starețul. Și cum monahii și-au asumat de la început ascultarea și sărăcia, ceru binecuvântarea și pe aici ți-e drumul, spre cele desigur pierdute ale codrilor, sub ploii și geruri cumplite. Aproape desculț și fără îmbrăcăminte de iarnă.

În codrii Carpaților, la carpi, strămoșii noștri. Peste tot au fost, în România de azi și în afara ei, peste tot unde există Munții Carpați, în Moravia, Slovacia, Polonia, Ucraina, Serbia. Ei înșiși au dat numele acestor munți. Ei au fost primii oameni aici, de la facerea lumii. În munți îmi voi face o colibă și voi fi un călugăr carp. Cu mintea în cele de sus, ale spiritului. Înălțimea spiritului, din noi oamenii. În noi și-n afara noastră, în marea taină a Sfintei Treimi. În spirit mă voi întâlni cu strămoșii noștri, din teritoriul de azi al României și cu cei din Ucraina, Bulgaria, Serbia, Ungaria, Moravia și Slovacia, unde, erau tot ei, înainte de migrarea vecinilor noștri, aici. Voi trăi și afla toată tragedia neamului nostru. Potrivnicul a pătruns în mințile noastre și ne erodează sufletește. Dar și asupra fruntariilor României Mari, acționează, de o vreme. De ce se întâmplă așa ceva? De ce se mai întâmplă asemenea grozăvenii, în lume? Iar pe românii de lângă granițele de azi ale României, forțele potrivnice vor să-i ștergă din istorie. Ei sunt martorii vii ai unui holocaust fără asemănare pe fața pământului. Potrivnicul a luat mințile oamenilor, de nu mai țin seama că sunt frați și că nu trebuie să se nimicească unii pe alții. Ajută-ne

Doamne împotriva potrivnicului. Întărește-ne Doamne, să nu rătăcească de făptura Ta. Întru tine este tăria și salvarea noastră. Amin.

Și nimeni nu știa unde se pustnicise și dacă nu l-au mâncat lupii, sau nu l-au sfâșiat urșii, sau nu l-au chircit gerurile. Și Ion uită de fugara amintire a prietenului său, Victoraș. Cu Magdalena lângă el și cu Gheorghiuță în brațe, aluneca pe valurile vieții, pe unde înspumate, sau mai line, dar niciodată la un tărâm de siguranță. Al doilea copil nu voia să vină și pace.

A doua zi, după ce sosiseră în sat, până să ia seama părinții, erau la săpat în grădină. Ion mai mărunțărise un strat, iar Magdalena punea arpagicul. Mihaela se înclină în rugăciune în fața Fecioarei Maria, dintr-o icoană, care îi veni acum în memorie, unde aștepta de zeci de ani, din timpul copilăriei. Icoana pe care o avea bunica sa. Mulțumi pentru minunea din grădină. Boieru ieșise și el din casă. Luase o cazma și întinerit, se apucă soldățește de lucru. De prea mulți ani aștepta să-i dea Dumnezeu un copil pe lângă casă. Acum, avea trei. Unul mai hărnicel la somn, cum îi stă bine unui copilaș. Toți copiii cresc, își aminti Boieru, de cuvintele maicii sale, cu dragostea părinților și cu somn. Și dacă sug lapte, un an, de la sânul maicilor, vor fi sănătoși, ca piatra. Mihaela tăcu, să nu tulbure, din nepricepere, pe careva. Pregăti repede gustarea de dimineață, după plăcerea fiecăruia. Pentru Boieru, o cană de lapte prins, fără pâine, fără mămăligă. Lui Ion, două ouă, ochiuri și un pahar de țuică, Magdalenei o cană de lapte dulce, unt și pâine prăjită, caldă, numai bine să se topească untul pe ea. Iar ei nu își făcu nimic, dar

ca să nu se creeze discuții, se învoi să mănânce la fel ca Magdalena. Veniră ca la comandă. Și, încremenită, mama auzi pe Ion, pentru prima dată, zicând rugăciunea mesei de dimineață, Împărate ceresc. Și mâncară în liniște și pace. Dar înainte de a termina de mâncat, Mihaela se trezi cu Gheorghită, lipindu-se de ea, ca o pisicuță. Îl luă în brațe, pe genunchi. Cam măricel pentru în brațe, observară mesenii, dar se abținură. Gheorghită se cuibărise la sânul bunicii și scânci că îi este foame. Mihaela îi făcu un semn Magdalenei spre laptele dulce, abia muls, călduț, din găleată. Magdalena îi întinse cana sa, dar Gheorghită, bosumflat, spre pâinea prăjită. Bunica îi dumatică pâinea în lapte și-i dădu să mănânce cu lingurița. Apoi, Gheorghită se cuibări în poala bunicii, pentru somn. Ion îl luă încetișor în brațe și îl duse în dormitor. Când se întoarse la masă, nu mai era nimeni. Magdalena la arpagic, Mihaela la morcovi și pătrunjel, iar Boieru, la cazma.

-Mamă, ai semințe pentru tot pământul? Dacă azi e vreme bună toată ziua, îl terminăm. Privește, vine al cincilea lucrător. Gheorghită cobora agale coasta de lângă grădină. Bunelu îi ieși înainte și-i dădu săpăliga pentru pitici, păstrată de la Ionică. Și-i arată ce are de făcut.

-Drept să-ți spun Magdaleno, nu prea avem, dar om cumpăra de la oraș.

-Nu trebuie, mamă. Am adus noi, dar cred că nu este atât pământ, câtă am adus. Ionică, tu ai făcut armata?

-Eu?

-Tu, că tata socru am văzut că este soldat bine instruit, mândria familiei.

-Ordonăți, să trăiți.

-Așa te vreau. Adu semințele. Spre uimirea părinților, în cele două sacoșe mari, aproape că nu au fost și alte lucruri, în afară de cele două sticle cu vin și semințe..

-Azi pe la prânz mai vin câteva zeci de kilograme de cartofi selecționați, le spuse Ion. Dar și porumb, semințe de dovleac, de sfeclă roșie și furajeră, de dovleci turcești, de semințe de lucernă și ovăz. De fasole n-am adus, știm că aveți. Am avut o ocazie. Îi aduce Florinu lui Amnar.

-Dar răsad de roșii și de varză? Că de salată, după câte vezi, avem.

-N-am. Dar mă duc și cumpăr.

-Ascultă bărbate, îi zise Mihaela lui Boieru. Nu mai punem lucernă în grădina din Gârlița. Pregătim noi alta, pentru la anu. Acum avem mână de lucru. Pământ este destul. Aici în Pestedeal, cartofii și toate legumele și laptele și ouăle sunt, cum se zice, Boierule? Ecologice. Magdalena și Ion se priviră scurt, cu înțeles. Aici era taina lor. De a nu-și mai hrăni copilul cu îngrășăminte chimice. Aici, la țară și carnea este ecologică. Nici lor nu le-ar strica în farfurie, o mâncare sănătoasă.

-Tată, interveni Ion, dar la Izvor, n-am săpa grădina, să punem acolo? După țelină, cartofii se fac a-ntâia. Și să punem lucernă la Gârlița, unde-i locul pregătit, anul trecut au fost cartofi.

-Cu plăcere, dacă nu vi se pare cam departe.

-Tot una-i. Îi de partea cealaltă a satului, dar mi-ai spus că bunicul, în tinerețe, acolo, ara și semăna.

-Zis și făcut, Ioane!

-Mâine arăm. Om găsi pe careva cu doi cai.

-Ioane, mai căutăm ceva bănuți și mai luăm doi oameni și-l dăm gata la cazma. Trebuie bine întors. Dacă vrem plug, de la anu.

-Bine gândit, Boierule. Te înalț în funcție, grăi Mihaela. Dimineață la umăr arm și să o folosești cu spor.

-Gheorghită...

-Îl lași aici, în sat.

-Dar unde-i? Eu i-am dat de lucru.

-Și-a găsit el ce ai lăsat tu ne dus până la capăt.

-Ce am lăsat?

-Voi îl vedeți? Se uitară după Gheorghită, dar, el, nicăieri.

-Măi Boierule, de o viață nu ai avut vreme să afli unde își au veverițele cuibul. Gheorghită a văzut o veveriță. Îi la pândă. Dar după câte văd eu, mâine eu și Magdalena mergem la deștelenit, că pe voi vă lăsăm aici să terminați.

-Terminăm azi, mamă, spuse Ion.

-Dacă nu-l lăsați pe Gheorghită în pace cu veverițele lui, nu prea cred. El are lucrul lui! Atinși cu finețe de Mihaela, cei doi bărbați nu mai scoaseră nici un cuvânt toată ziua și lucrară cu mare spor, până seara târziu. E adevărat, că se săpa ușor. Magdalenei îi ardea spatele. Mușchii ei nu erau obișnuiți să trăiască ghemuită. Dar nu se lăsă, în ruptul capului, rezistând și la cartofi. Și lucră alături de Ion, până se terminară de semănat ambele pământuri. Boieru crăpa de mulțumire. Mihaela se ruga. Și mare surpriză încoronă aceste zile. La cererea Mihaelei, Magdalena și Ion lăsară pe Gheorghită Boieru, la bunici. Aceștia, o mai mare mângâiere nici nu-și imaginau. Mai ales că Gheorghită, în afară de pânda veverițelor, era un

moșneag înțelept. Asculta ca un om mare și-i plăcea să învețe tot ce-i de făcut într-o gospodărie. Nu avea nevoie de alți copii pentru joacă. Viața lui de orășean, restrânsă la luptele gălăgioase cu tatăl său, în apartament și orele de plimbare în parc, păleau în fața activităților de la țară. S-a despărțit de părinți, fără lacrimi. Inimile acestora se însenină la gândul, că au cu mult mai mult de la Gavril și Mihaela, decât produsele alimentare ecologice. Ion își aminti iar, cu nespusă bucurie, de monahul Casian. Îl învățase să își oprească mintea în inimă, asupra cuvântului Iisus. Va auzi acest cuvânt în ritmul bătăilor inimii. Aceasta înseamnă că Iisus este în casa spirituală a sufletului și ființa omenească se bucură rostindu-i numele. Simte că are în inima sa o comoară. Și mult bine va avea acel om. Și chiar dacă ar trece și prin necazuri, sau ar fi năpădit de necazuri, dacă mintea păstrează în inimă numele lui Iisus, altfel trece omul prin necazurile vieții. Bucuria din inimă, dacă vrea, nu și-o pierde. Nici Satana nu are spor, oricâte târcoale i-ar da omului, cu tot felul de nedreptăți și pagube. Bucuria aceasta este după chipul și asemănarea Sfintei Treimi. Este pridvorul fericirii. Să nu uiți, Ioane, să-l ai în inimă pe Iisus, la mulțumirile vieții, că Domnul ne încearcă cu cele bune și cu cele mai greu de dus. Nu uit, părinte Casian. Binecuvântează. Domnul și Maica Domnului, auzi Ion în inima sa, pe monahul Casian.

Ion și Magdalena călătoriră cu trenul până la București. Urcară pe jos cele opt etaje, liftul fiind defect. Intrați în casă, deși le lipsea Gheorghită, inimile lor erau pline de bucurie.

-Gavril, rosti Mihaela, privind cu înțeles spre Gheorghită, cred că ar trebui să mergeți până la grădină. O gospodărie nu se ține stând pe loc. Să-l iei pe Gheorghită să vedeți câți pruni uscați sunt, ca să știți câte lemne de foc avem și după câte să mergi în pădure.

-Hai, Gheorghită. Buna, bine zice. Și porniră spre stânca de pază din vârful dealului. Frumos este în grădină, de n-ai cuvinte să exprimi atâta frumusețe. Și numărară în cele două grădini paisprezece pruni uscați

-Îi bine, Gheorghită. Și pentru foc și pentru că avem și alți, pruni mai tineri. I-ai văzut. I-am ocolit cu coasa, să nu-i tai. Acum sunt înalți, cât un om.

-Acesta-i cât mine.

-Al tău e! Gheorghită sări în brațele bunicului. Avea prunul său. Coborâră de prin grădini, la pas ușor. Ajunși pe luncă, se îndreptară spre Moanță.

-Să ne luăm câte un băț bun. Are un câine cam...

-Cam rău.

-Să nu-ți fie frică. De noi, fuge. O să vezi, tu! Bună ziua Valerie. Da ce mai faceți? Năstase-i acasă?

-Numai eu. Năstase și Tincuța sunt în ham, ca doi cai.

-Asta-i bine. Cu osteneală se ține o gospodărie. Iar voi stați bine.

-Așa-i, de ce să-l mâniem pe Dumnezeu. Avem de toate. Dar tu, ai dat lovitura. Văd că pruncu se ține strâns de tine. Să vă aduc o cană de lapte prins.

-Noi n-avem?

-Nu. Al vostru-i ca al vostru, al meu ca al meu.

Și până să se dezmeticească, le și aduse la poartă, în uliță, două câni. Că nu-i frumos, când bărbatul nu-i acasă, să primești în casă alt bărbat. Vezi, dacă tăceai, filozof rămâneai. Că trebuie să bei și tu. Gavril se conformă, luând primul cana.

-Chiar zici că e bun?

-Dă-o-napoi.

-Ți-o dau goală. Și o duse la gură. Și chiar îi plăcu. Puțin răcoros, pe vreme caldă. A-ntâia. Gheorghită termină și el cana, în două reprize.

-Bine ați făcut că ați venit. Și când mai treceți la grădini, mai opriți-vă pe la noi.

-Îți mulțumim frumos pentru lapte, că am mai băut o dată, ca de multă vreme, încheie cu înțeles, privind spre Gheorghită.

Și porniră ca doi moșnegi, tăifăsuind. Gavril era, în sufletul său, cu zeci de ani în urmă, când mama sa bună, el așa îi spunea bunicii, îi dădea, ca Valeria, lui Gheorghită, o cană cu lapte dulce, cu o felie de pâine. Și mama bună, stând cuminte lângă el, până a terminat și apoi întrebându-l, dacă mai vrea. Mă săturasem și m-am dus, cătinel-cătinel, ca un moșneag, înapoi, la casa noastră. Uitasem. Mulțam Valerie, că mi-ai amintit.

Aceasta, după ce plecă Gavril și Gheorghită, rămasă singură, cugetă ce cugetă și deveni mai hotărâtă să facă ceea ce își pusese în gând. Se întorcea Hăulică din armată. L-a luat la optsprezece ani. Încă n-o împlinit douăzeci. Mai are două luni. Costele, are mama grijă de tine. Și ce-mi pun în minte, nici Dumnezeu nu-mi stă în cale!

Cerul înstelat, un candelabru uriaș, niciodată văzut în toată splendoarea sa de locuitorii marilor

orașe. Târziu, apărură Năstase cu Tincuța lui. Valeria recunoscă de departe clopoței cailor și zgomotul căruței. Frânți de oboseală, dar răzbiseră. Arară și semănară singuri-singurei, un pământior. Că la deal, câteva pământioare de arat, se găsesc la puține familii, iar la cele mai multe, doar grădina de lângă casă. Celelalte grădini, cu pruni și iarbă. Tincuța nu-și mai simțea brațele din umeri. Nici Năstase nu stătea mai bine. Sudori de îngrijorare îl trecuseră de câteva ori. Simțea cum amețește. Nu voia să știe Tincuța. Se făcea a se stropi, din joacă, pe față, cu apă și o oprea pe Tincuța de la lucru, să nu amețească, de atâta căldură.

-Rezist, n-ai grija mea, tată. Că bine ai zis. Poate dăm gata până deseară și mâine mergem la pădure.

Ajuns cu bine acasă, Năstase își zise, gata cu plugul, cu doborâtul copacilor, cu sapa. Am nevoie urgent de feciorul meu și de un ginere. Ca să mă retrag. Tincuța are casa ei. Îi dau partea ei de pământ. Vine Costel al meu din armată. M-am luptat lupta cea dreaptă! Mulțam lui Dumnezeu, că îmi sunt copiii mari. Să-i văd așezați la casa lor, apoi fie ce-o fi. Dacă mai am timp, intru în retragere, dacă nu, plec. Dar nu le spun nimic. Valeria cam știe, din toamna trecută. Mi-o bătut inima așa de tare, în plină zi, aproape un ceas. Am stat întins în pat, pe dreapta. Inima, cât pe ce să se reverse din piept. I-am făcut semn Valeriei să stea lângă mine. Apoi i-am șoptit să aibă răbdare, că îmi revin. O vreme n-am prea lucrat. Valeria pierise de îngrijorare. Azi, pe câmp, iar am avut ceva semne. Îmi pare că am o inimă cam mare și

nu mai are loc în piept. Mă trec sudorile. În pat, pe dreapta, altfel, pe spate, în sicriu. Intră în odaia a doua, în care nu locuiau. Valeria simți un pericol și merse după el. Numai că Năstase disimulă.

-Ce cauți, bărbate?

-Unde-l culcăm pe Costel? Poate că acum, după armată, nu-i va mai zice nimeni Hăulică. Da și dacă-i zice! Acum e altfel. Nu mai supără. E un fel de al doilea nume. Că nici la casa nouă, n-am reușit să tencuim nici o cameră.

-Ascultă-mă pe mine. Măine mergi cu toți bănuții pe care-i mai avem și cumperi var, ciment și ghips. Și dacă dăm un vițel, sau vedem noi ce, sau ne-om înțelege cu meșterul, până ia Tincuța salariul și să tencuim o cameră. O să-ți fie mai ușor. Nici nu trebuie să ridici sacii. Ți-i ridică vânzătorul. Sau ridici cu el.

-Bine graiși. Mă scoli de cu noapte.

-Zis și făcut. Gândul nemărturisit al Valeriei mai făcuse o mișcare pe tabla de șah a vieții. Și Năstase știa că o să-și revină din slăbiciune. Măine, mai mult pe drum. Încetișor, de voie. Nu mă grăbește nimeni. Și mă întorc acasă, sănătos.

A doua zi de dimineață Năstase plecă la oraș, la fabrica de ciment. Când pricepu Tincuța despre ce este vorba, cail era la trap.

-Mamă, unde merge tata?

-Știe el ce face! Săptămâna ce vine tencuim și văruim pe dinăuntru o cameră din casa de cărămidă. O mers după ciment și var și ghips.

Tincuța nu mai zise nimic. I se înmuiase inima de bucurie. De șapte ani, de când e învățătoare, a economisit bănuț lângă bănuț și și-a cumpărat o casă frumoasă, mare, din cărămidă, după gustul ei.

De bucurie se hărnicii și mai mult, în toată gospodăria, la pas alergător. Ajunsese mâna dreaptă a tatălui său. Vlăduț, cel mai mare dintre frați, s-a prăpădit la șaisprezece ani, de o boală ascunsă. Când s-a arătat, l-a măcinat în două săptămâni. Tincuța era cu trei ani mai mică decât Vlăduț. Pe când le crescuseră copiii, hop la start și Costel. L-au primit cu drag și pe acesta. Tincuța începuse armata în ograda familiei. La începutul clasei a noua, prima de liceu, de când îi murise fratele. Și înainte avea de lucru, dar nu era militar. Își aminti de anii ei de liceeană. Toate vacanțele și toate duminicile, din zori și până-n seară, la muncă. Trei luni vara, altă lună de Paști și de Crăciun. Sâmbăta, pe atunci era zi lucrătoare și zi de școală. La prânz pornea spre casă. Ajungea la cazarmă după câteva ore, unde rămânea până luni dimineața, la ora patru, când, pe întuneric, pornea însoțită de un unchi, peste deal, să ajungă la tren. O profesoară, adesea o chema la ea, vinerea la prânz, și-i spunea, că poate merge acasă, să-și ajute părinții. Atunci armata începea de vineri. Luni dimineața se prezenta la profesoară cu câteva ouă și o bucată de brânză de vaci. În anii aceia grei, era de luat în seamă și ce aducea Tincuța. Și mereu, mereu, în felul acesta. Așa e viața, dragu tati, îi spuse Năstase într-o zi. Tincuța era cam albicioasă la față și blonzie la păr. Cu o sensibilitate specifică vârstei, dar crescută cam în sălbăticie, ca și alți consăteni, care în afară de muncă, nu prea știau altceva, pe dinafară. Nici în timpul sărbătorilor nu trăiau în cele înalte, ale spiritului, ci tot cu stomacul și gâtlejul. Dar tot era bine. În zilele de mari sărbători religioase, dar mai

ales duminica, cele mai multe familii se opreau de la lucru. Singurele lor bucurii, că nu se lasă striviți de viață, ci duc lupta, care pe care. Sunt deasupra, dar cu mari osteneli. Până-i omul sănătos și are ce pune pe masă, nu-i rău. Că de profitul muncii lor, nici vorbă. Profitul, prin tot felul de viclenii ale prețurilor, se aduna la alții, care nu erau țărani. Așa era talpa țării și așa mai este și azi, în această parte de lume. Tincuța era vizitată, din când în când, de un tinerel. Acesta îi vorbise de o grădină. Când nu-i îngrijită, în câțiva ani, devine junglă. Dar în tot anu, coasa, furca, grebla, hârlețul, tăierea pomilor cu scorburi, îmbătrâniți și plantarea unor puieți, o salvează. Tinerelul era elev la liceul de popi. La seminar. Atâta află Tincuța despre suflet. Că e tot o grădină. În satele noastre, lăsată în paragină, ajunge junglă. Și câte nu se pun la cale din această junglă. La pândă, pentru furat. Minciuni și alte urâciuni. Eu n-am urâciuni, reacționează Tincuța. Nu sunt schiloadă! Și dacă vrei să știi, eu mă țin de frumoasă, i-o tăie scurt aceasta. Și tânărul își luă tălpășița. Cunoștea sabia haiducească a unor femei din Pestedeal și Valea Oilor. Urechile lui erau pline de nervii lor. Mai iuți la mânie și îndărătnice. Niciodată nu ascultau nici un cuvânt, atunci când intrau în smâc. Și Tincuța lui intrase. Și el se roise. E mai bine așa, decât mai rău. Nici el nu știa bine, ce e o fată, nici Tincuța ce e un băiat, decât în vizite foarte scurte, cam de față cu părinții. Dar părinții pândeau. Și Năstase și Valeria îi țineau în evidență. N-ar fi rău un ginere preot, aici în sat. Că nici o elevă la învățătoare, acum, nu-i alta, în toate satele din jur. Poate o dat norocu peste noi. Popa cântă și-i pică bănuțu în palmă.

Trai frumos, neneacă. În toată casa câte un păhărel. Și la nunți și la botezuri. Și la înmormântări.

Parcă mai ieri a fost, constată Tincuța, oprindu-se din alergarea lucrului. Tot așa plecase, atunci, tata, la pădure, cu Vlăduț. Acum locul lui Vlăduț, l-am luat eu. Azi ar fi fost altfel la noi, dacă trăia frățiorul meu. Iată, Costel a fost drăgălit de mama, fiind mai mititel, tot scutindu-l de la lucru, până când, băiet mare, bătea grădinile hăulind. De aici și porecla de Hăulică. Dar o înțeleg pe mama. Mai avea numai un băiat și poate, îi era frică să nu-l piardă și pe acesta. Și unde nu-i muncă de zi cu zi, nu-i om să-și țină familia. Așa a crescut Costel, de nu-i în stare să lucreze zi de zi, nici două săptămâni. Șmecher, fugea în vacanțe de acasă, spunând că merge să lucreze, să câștige și el un ban. Și mai lucra ce mai lucra și mai umbla ce mai umbla, teleleu și iar venea acasă, cam hămesit și iar nu rezista la lucru și mama iar intra la idei, că nu trebuie istovit băiatul ei. Iar eu crăpam de efort. Tăceam și lucram, cu lacrimi nevăzute. Un om trebuie să fie om la casa lui, nu hoinar. Acum sunt mare, mă mărit, iar Costel vine acasă bărbat călit. La armată și-a găsit nașu. Era sănătos tun. Dar cine nu lucrează pe rupte zi de zi, nici nu se căleşte. Ca fierul! Trebuie trecut și prin foc și prin apă. Numai așa se căleşte. Toamna, la începutul clasei a noua am luat frâiele gospodăriei alături de tata. Grea viață a mai dus și el. Și nici de când e, la pensie, nu-i ușor. Cum intra în curte, țiuia cu vocea, dacă-i gata mămăliga. Și-i răspundeam, ca un soldat, gata. Asta îl ungea la inimă și-mi spunea, să trăiești, Tincuță. Dacă era mama cu făcălețul în mână, îi spunea că și-a făcut pomană cu el. Dacă

toate erau în bună rânduială, se lăsa învins și găsea cuvinte care se puneau la inima noastră. Și dacă nu erau în bună rânduială, mai folosea, rar de tot și biciul. N-o mai lovea cu el, dar Tincuța nu avea de unde ști, că se hotărâse, să nu o mai atingă.

Biciul șficuia lambriurile terasei, sau ușa de la bucătăria de vară. Valeriei îi venea să spună câte ceva, dar răbda, tăcând. Satul era ca o mitralieră. Toată lumea lucra. Și nu se făcea că lucrează. Năstase, două săptămâni era la sonde, la petrol, ca și alți săteni și o săptămână acasă. Când venea, obosit de lucru, de nesomn și de drum, dormea, ca la armată, o oră, timp în care nici cocoșu nu trebuia să cânte. Înainte de a sosi, atât Valeria cât și copiii, alergau de gândești că aveau jar sub picioare. Până și Costel, deși mic, sărea ca un ied încolo și înoace. Măturau ograda, mai râneau o dată în grajd, aranjau gunoiul afară, nici o mânuță de fân risipită, țesălau iar vacile, dacă nu erau la izlaz, și caii, dacă nu erau la lucru, cu vreun unchi, care, astfel, avea căruță cu cai și pentru el. Valeria tremura toată, dacă era cam dezordine în casă și nu strălucea totul în bucătărie. Când venea vara de la serviciu, se trântea, în magazie, pe un pat îngust, de scândură. Acolo era un pic mai răcoare. Dar se ducea, mai întâi, să se spele. Avea un loc bine dosit în spatele casei, unde se dezbrăca de hainele de lucru și se îmbăia din cap până în picioare, fie vara, fie iarna, ori cât de frig ar fi fost. Iarna, pe ger, numai când bătea vântul, renunța la baia generală, afară. Până se spăla, nici Valeria, nici copiii nu ieșeau din casă. Intra primenit, cu haine curate. Se culca. Odată se făcu seară când se trezi.

Începu să râdă. Și rosti, ca la armată, Costel și Tincuța, la mine!

-Să trăiești, tată, salutară aceștia, militarește

-De voie. Luați loc. Dar tu Valerie, se răsti el, cu toată seriozitatea, de ce nu m-ai trezit? Aceasta tăcea. Orice ar fi spus, Năstase avea un răspuns tăios. Încheie apoi, pe un ton de pace, că inspecția la brânză, la porci, la vaci, la cai, la oi, o face mâine. Că la casa asta și câinele trebuie să arate bine, nu o jerpelitură!

-I-am dat eu de mâncare pe săturate, zise Valeria.

-Da i-o dat numai mămăligă goală, sări cu vorba Costel.

-Și încă un pic rece, continuă Năstase. Și era numai de două degete. Așa-i Costel?

-Așa-i tată!

-Da de când îți pârăști tu, mama? Asta ai învățat la școală? Lui Costel îi trecu piuitul. Năstase schimbă tonul și iar cu blândețe, vorbi Valeriei, să-i dea traista aia. Traista o așteptau și Vlăduț și Tincuța și Costel, apoi numai Tincuța și Costel. De când erau puișori, îl așteptau pe tata, cu traista aia. Să bage mâna în ea și să o scoată, să o întindă, ca o creangă rășchirată și încărcată de floare. În palmă aceleași bunătăți, rare, în lumea satului de atunci. Bomboane. Câte o punguță pentru fiecare. Mulțumesc, tată, rosti Tincuța. La fel, Costel. Să trăiți copiii tatii! De acum erau liberi. Îi lăsa de voie. Ieșeau amândoi, fericiți. Uitau de mâncare. Își numărau bomboanele. Totdeauna aveau în mod egal.

-Le dăm și lor? Costel tăcu. Tincuța luă o bomboană în mână și trecu ulița, la verișoara ei, să-i dea o bomboană. Costel, fuguța după ea. O prinse de rochiță și o rugă să-i spună vărului său,

că el n-o primit nimic de la tata. Că n-a fost cuminte.

-Și dacă află tata? Că sunt o mincinoasă?

-Nu-i spun.

-Nu-i spui?

-Nu, nici dacă-mi pune jar sub tălpi, ca la urși.

-Bine, nu te spun, dar îmi dai două bomboane și tac.

-Două, întrebă el mirat.

-Două.

-Lasă că îți dau data viitoare. Mai vedem noi. Vin și eu cu o bomboană, la Mitică. Și cu greu, ca un moșneag, se urni cu bomboana în mână, de parcă ar fi dus o mare greutate. Tincuța reușise, cu bună știință, să-l determine să dea și el o bomboană, altfel ei i-ar fi dat două. Năstase mai scoase o punguță și pentru nevastă-sa.

-Ia, tu Valerie, îi spuse cu blândețe, să te mai îndulcești și tu.

-Mă, tu îți bați joc de mine. Da ce, io-s copil?

-Atunci nu ți-o mai dau. Și Valeria se repezi la punguță, să o ia.

-Mai bine dă-mi-o. Dacă tot mi-ai adus-o. Și Năstase se lăsă să i-o ia, dar o încolăci cu un braț, pe după mijloc.

-Da stai la locul tău, că vin copiii.

-Poftim.

-Așa, poartă-te ca un domn.

Și era o seară frumoasă, cu amintiri plăcute pentru toți. Armata începea de a doua zi. Ca la instrucția recruților. Și tot așa de-o viață.

-I-a venit rându și la cel mic.

-Îi prea mic. Mai lasă-l, răspunse Valeria, cu miere în glas.

-La vârsta lui eram ca un argint viu. Pe acesta îl trimit să pască vaca și vine cu un pui de pasăre. Sau îl trimit cu oile și vine să ceară de mâncare. Și dacă-l întrebi de unde vine, îți spune plin de voie bună, cu cine s-a jucat. Și dacă-l întrebi de oi, fuge mâncând pământul, să le caute. Acum a-nceput să priceapă, că sunt în staul, aduse de tine.

-Îi mai fac și eu câte un serviciu.

-Îl nenorocești, Valerie. Nici să te mai gândești, să te pui între mine și el. Dacă nu muncește, nu va ști niciodată, ce-i al lui. De mâine îl iau în armată. Nu vreau să trăiască precum ciupercile, pe trunchiuri, pe spinarea altora, în bicisnicie și minciună și pe deasupra făcând pe fudulul și deșteptul. De așa oameni, nu-i lipsă. Ce vrei să zici, că de Tincuța nu ești mulțumită?!

-Foarte mulțumită. Da nici noi nu stăm pe loc.

-Așa-i. Mă bucur că îmi dai dreptate.

Valeria a înțeles bine ce a spus. Și-a pus lacăt gurii, în legătură cu Costel.

-Nu ne-om lăsa noi, că doar n-om fi ultimii din sat.

-Vezi, tu nevestă, viața-i ca la război. Când te oprești din atac, te atacă necazurile. Și dacă ajungi în defensivă, nu mai sporești. Păgubești. Tincuța e pe drumul bun. Pe când termină liceul, să avem un cal bun, sau un juncan, de dat unde trebuie și o facem învățătoare în sat. Mai mare pace în sufletul meu, nu ar fi.

-Poate nu trebuie nimic de dat. Nu se înghesuie nimeni într-o comună. Și Tincuța îi chiar de aici.

-Și eu gândesc așa, dar sunt și gata de atac. Fata învățătoare, iar pe asta...

-Îl faci ofițer!

-Ai ghicit. Ofițer la coarnele plugului, în locul meu. N-avem cum întinde plapuma, cu amândoi la școală. Dar nu zic nu. Să vedem cum o învăța de aici înainte. Că până acum, nici un semn bun.

-Da-i deștept.

-Deșteptul care nu muncește-i prost. Nu-i voi sta împotriva, de va fi între primii cinci din clasă. Nu zic premiant, că premiile întâi, doi, sau trei, se cumpără. Locurile patru și cinci sunt pe merit. Dacă nu, tot cu cinci. Dar degete. Și încă la două mâini. La lucru, băiete!

-Da nici fata nu e pe locul cinci. Și am mai dat și brânză și lapte și câte-un miel de Paști și câte-un picior de porc de Crăciun.

-Asta-i moda. Suntem sub vremile cele rele. Nu știu. Băiatul trebuie să fie un școlar bun. Stă în clasă, dar mintea îi este în altă parte. Încă nu zic nu. Trebuie să scoatem neamu la cât mai multă știință de carte și de vom lucra în coate și în genunchi. Dar nu pot învăța eu, în locul lui.

-Așa-i, răspunse Valeria, căzând pe gânduri.

-Dacă acesta mic termină opt clase, șef va fi, la sonde. Nu vezi că noi toți ne-am oprit la două-trei clase?

-Nu toți. Eu am făcut cinci.

-Drept. Ai început a cincea.

-Bine, bine, cum zici.

-Dar ești isteț, ai fost cu tragere de inimă la școală. Faci socotelile repede, citești și scrii frumos. Și tot ai fi fost șef de echipă la sondă. Un ban în plus. Da cu opt clase? Acesta-i visul. Dar al tău?

-Cu acesta mic merg la domnie mare.

-Cât de mare?

-Inspector, dar nu din ăștia, cu plocoanele în geantă, ci cu facultatea. Că atunci oamenii trec pe acasă pe la el! În căruțe! Ca orice oameni cu un pic de respect.

-Ia-l de scurt. Dacă-i strună la lucru, îi strună și la carte. Dacă nu, se lenevește nervu în el Ca un câine ager. Un câine nu trebuie să fie mare, ci ager, să aibă nerv, să fie spirt și face față la dulăii mai mari. Are sânge iute la lucru, are minte iute la carte. Oamenii leneși nu-s buni de nimic, decât să-i ducă nevestele în spate. Asta vrei?

-Nu.

-Să nu-l facă Tincuța de rușine. Ea cu gospodăria ca la atac. El...Asta vrei?

-Nu

-Am zis! Subliniasse aceeași idee, ceea ce se întâmpla rar de tot. Prin trupul Valeriei parcă trecu un curent electric.

-Așa să fie bărbate! Știa că nu mai e loc de cuvinte, dacă voia ca Năstase să nu ia foc. Își amintea ce înseamnă să stai pe loc, sau să dai un pas în urmă. Au trecut niște ani, de când, într-o zi, se plânsese că nu se poate lucra atâta pământ și cât este de lucru într-o casă, într-o gospodărie. A primit un dos de palmă, de i s-o zdruncinat capu. I-a spus că nu trebuia să se mărite, dacă nu putea face față. Că de aia ți-am făcut copii, să nu te plângi, că n-ai ajutoare. A vrut să-i răspundă, că nu el i-a făcut, ci ea, dar era amețită. De atunci, își frânează gura și îi dă dreptate. Rabdă și când nu îi place. Dar acum, sita merge bine, își zise ea. Că drept a zis. De ce m-am măritat cu el? Că mi-o plăcut. Așa că, Valerie, ține-ți gura, încheie ea socotelile în mintea sa, că proastă am fost, de mi-a

dat una. Iată, avem o gospodărie bine pusă la punct, cu de toate, plus doi copii. Și am terminat și eu armata. Eram nărăvașă. Numai că m-a luat așa de tare de scurt și n-am avut drum de întoarcere la ai mei și a trebuit să fiu mereu înaintea necazului, să nu mă ajungă din urmă. Și-i adevărat că am devenit un om tare. Acum știu că am un bărbat cum rar să mai fie în sat. El comandant, dar și eu, două săptămâni, cât este la serviciu, locțiitor de comandant. Copiilor, când le ziceam la stânga, mici fiind, cădeau la dreapta, apoi cu urzicile după ei, să-i adun de prin grădini, dar într-o familie, când soția e la locul ei și soțul e la locul lui, e un fel de grădină a raiului. Dintre toți frații bărbatului meu și cumnatele mele, oameni zdraveni și cu copii, toți au rămas în urma noastră. Și Năstase al meu le sare în ajutor. Pe mine nu mă prea lasă inima, dar mă simt bine. Dacă nu făcea armată cu mine și apoi cu fata, rămâneam și noi în sărăcie. Tincuța, e adevărat, a picat armată grea pe capul ei. Dacă n-a venit Costel înaintea ei pe lume, ce să-i fac? Fiecare cu norocul lui. Dar mai bine că a luat fata în armată. Niciodată, oricât am bătut-o, când era mică, n-am reușit s-o fac să spună da. A zis nu, nu rămânea. Când mă măritasem, și-a-nceput Năstase armata cu mine, când am zis nu, mi-a spus, că nu este de la dracu. Nu mi-a spus de la cine este da. Când Tincuța, mică fiind, neagră de plâns și de nervi, zicând nu, nu, nu, mi-a picat greu să aud, că sunt mulți draci. De unde să fie mulți draci, bărbate? Din mine și din tine și din taica, doar știm că multe rele a făcut.

-Eu nu cred. Fiecare plătește pentru păcatele sale.

-Dar copila asta ce păcate are?, întrebă Năstase. Să n-o tragă păcatele altora, să facă păcatele ei, că atunci va fi cât o herghelie de draci. Va măcina anii ei și anii celor din jurul ei, ca o proastă. Dar știu eu un leac. Hărnicia. Dacă o fi ca celelalte lighioane din sat, că dimineața e ud pământul de rouă și-i cam rece și că la amiază e prea cald și seara sunt țânțari, atunci mai bine nu am fi avut copii. Tot ce pot eu face pentru ea, este hărnicia. Atunci diminețile nu sunt ude, amiezile nu sunt pline de focul soarelui și spre seară nu sunt țânțari. Numai că, acum, e mare. Valeria tăcu. Își vorbi în sinea sa. Tincuța și Năstase gândești că sunt doi flăcăi, plini de voie bună. Cu mine, Tincuța a fost altfel. Când Năstase era la serviciu, mă mai înfrunta. În săptămâna când era acasă, lucra tot ce îi spunea, așa că nu ne prea certam. Dar, ce mai, a crescut, are și ea gură. Dar drept să zic, mă simt bine cu ea. Mai ales de când s-a făcut mai mare, că ea duce tot greul. Însă nu se compară cu Costel al meu. A fost lipicios de când a fost mic. S-a lipit de mine. Așa a rămas și ca fecioraș. Tincuța gândești că-i cu paru la drumu mare, față de Costel. Da i-o coc eu, că nici eu nu-s câștigată la belciuge. Că Năstase-i prea mândru de Tincuța sa. Mai ales de când s-a pensionat și sunt împreună zi de zi. Când vine domnișoara învățătoare de la școală, hop la sapă, la fân, la căruță, după lemne. Și-i mândru de Tincuța. Și de când era liceeană, de la o vreme, discuta cu ea, de-adevăratalea.

-Lasă Tincuțo, după ce-i ieși de învățătoare, că tu vei fi domnișoara învățătoare și la pădure și la aruncat fân în căruță, nu te mai iau.

-Ba să mă iei, că îmi place. Nu spun că nu e greu, că nu prea am putere, nici la joagăr. la bușteni.

-Știu Tincuțo. Joagărul îl împing și eu. Nu las numai pe tine.

-Știu, dar tot îmi ard brațele.

-Așa-i. De multe ori, când erai mai mică, luam câte un bărbat de ajutor. Dar nu-mi place să mi se amestece nimeni în gospodărie. Cât pot, le fac pe toate.

-Mă și mir cum ai încărcat buștenii.

-Mi-ai fost de ajutor. Dar la tot lucrul e și știință și muncă. Și nici nu erau așa de groși. Cel ne învățat și ne muncit, crapă la prașilă. La fel cel ce n-a cosit pe lângă tatăl său. Se ostenește de două-trei ori mai mult. Și la tot lucru. Omul harnic, învățat cu hărnicia, le face pe toate, mai ușor. Apoi Năstase își opri dintr-o dată cuvintele. Voise să îi spună, că după ce va avea bărbatul ei, dar crezu că este prea devreme să vorbești cu o copilă, despre bărbatul ei. Așa că zise în tăcerea minții sale, ce o fi vrut să spună cu voce tare. Să nu zică nu, bărbatului ei. Să nu strige la el. Să asculte de el. Dacă va cere să asculte el de ea, va da de dracu. Eu, Năstase, sunt bărbat, dar dacă tu, Tincuță, te vei purta ca mine, ca un bărbat, atunci mare pagubă va fi în viața ta. Și puțin vei culege. Că doar n-i fi o proastă, să te iei în gură cu bărbatul tău. Să fii tu comandant. Că una-i să știi gospodări o avere, și-i încă una, să gândești. Acum ești prea crudă, să-mi dau seama, dacă gândești, sau nu.

Duminică dimineața joagărul nu se oprea din lucru, la Năstase. Și orice altceva avea de făcut.

Doar el și copila sa. Pe Valeria nu o punea la joagăr. E femeie. Că Tincuța era o fetiță în clasa a noua, nu-l interesa. Are nervi. Și munca o așează la locul ei. Ca și la rindea. Tot iei din scândură, până o faci mobilă de folos. Că așa cum e fata acum, e o herghelie de draci. Taică, tu mi-o făcuși. Cu păcatele tale. Mă loviși în ce am mai drag. De aia am grijă să fie harnică. Omul harnic, la casa lui, îi drept. Sunt hoți, cât vezi cu ochii și în satul nostru. Ea, să nu fie. Și atunci, legat feledeș vei fi, taică, și-i rămâne în urma vieții, în vremile ce trec. Nu știu altfel, să lupt, împotriva blestemului. Dar, poate, Tincuța să aibă dracii, de la Valeria. A bătut-o, de câteva ori, când era mititică, de fata s-o făcut neagră. Dar tot zicea, nu. Poate nici nu știa ce zice, de urgia revărsată peste ea. Valeria era și ea cu harțag drăcesc, dădea ca apucată. Atunci am luat-o în brațe pe Tincuța. Nu știa că e în brațe la mine și se tot zbătea, zicând nu, nu, nu. Valeria, proasta, nu gândea că băta ia-i bătaie, dar nu scoate dracii. Pune copilul la lucru, cu un pic de asprime și cu laudă, cu mulțumire în sufletul său, că face ceea ce trebuie. Dar ce trebuie, nu copilul știe. El e înclinat, să nu facă. Orfanii, sărmanii. Dar de ei, e mai rău. Pică pe mâini străine. Eu dacă voi avea un ginere, ca Tincuța, atunci, da. Numai că nu știu. Învățătoarea nu-i țărancă, decât în parte. Cine-i va fi bărbat? O învățătoare cu un țăran, nu. Că merge neamul beat la școală și o ia acasă, la coada vacii. Dacă e și el domn cu geantă, acela-i numai la domnie și nici de fată nu mă mai pot folosi. Ducând copiii la școală, mi se prăpădește averea. Va rămâne în paragină. Și am lucrat și eu din greu pentru ea, înmulțind-o. Am primit puțin de la ai

mei, că am fost nouă frați. De unde să aibă pentru toți? Dar acum am mai mult decât pot lucra, la anii mei. N-ar fi vorba de ani, ci de sănătate. Eu trebuie să fiu drept și cu Costel. Vrea școală? Cât poate și cât vrea. Așa-i drept. Poate se face veterinar și veterinaru-i și țăran. Hop, la așa ceva nu m-am gândit. Să-i spun și Valeriei. Că știu că mi-o furat băiatul, ca o proastă. Femeia care-și vorbește de rău bărbatu, lasă un blestem în sufletu copilului. Sau bărbatul, care-i prost. Dar dacă-l fac veterinar, îl va avea lângă ea, când eu voi fi prea bătrân. Sau mai degrabă, n-o să mai fiu, nu peste multă vreme. Că are și ea dreptul să se gândească la anii ei. E binișor mai tânără decât mine. Așa a fost să fie. Or vedea oamenii cine o fi mai vrednic, băiatul mami, sau fata mea. Chiar dacă la armată a pus șaua pe Costel al meu, nu i-au pus coasa, sapa, plugul, furca, joagărul, fierăstrăul, rindeaua, ciocanul, cleștele și vitele, să fie instruit și ca om, nu numai ca soldat. Dar dacă i-a venit mintea la cap, are tata doi copii, de ajuns, de mulțumire, drept în rai.

Ion și Magdalena, după ce au ajuns în București, au pus capăt călătoriei cu o baie caldă și o gustare.

-Ia să te văd, voinicele, luă Ion poziția de luptă, în fața Magdalenei, ca și cum ar fi fost Gheorghiuță.

-Nu-mi pun mintea cu tine. Te trântesc.

-Încearcă. Și fără să-i dea posibilitatea să se sustragă, o și prinse de umeri. Dar Magdalena nu glumise, așa-i trecuse prin minte, că e mai tare ca el și, ca o furtună, îl înșfăcă în brațe și căzu peste el.

Ion reușise dibăcia de a-i da șansa să câștige.

-Ei, să mai spui ceva, se înșurubă, pe verticală, Magdalena.

-Cum ai făcut, întrebă foarte serios Ion. Nu-i răspunde. O lăasă în pace să-și trăiască victoria la lupte libere. Totul e să nu ne mai luptăm, să-i rămână această amintire. Va avea multă vreme în mintea sa un ascendent, pe care țin să nu și-l piardă. Vor veni și alte ocazii, la lucru, pe rupte. La vară, la prașilă și apoi la fân. Ea nu-i obișnuită. Nici atunci nu trebuie să-i dau de înțeles, ce tare sunt eu.

-Am văzut eu că era mai ușor la cazma, zise Magdalena, decât de mărunțărit stratul și de pus răsăturile. La anu iau eu cazmaua și tu, jos, la ghemuit. Te-ai cam rotunjit și aș prefera să fii mai pietros. Ion nu reacționează în nici un fel. Deși se fălea ce zidit e, știa că nu e vorba de mușchi oțeliți prin muncă, ci puf de orășean destul de bine hrănit. Spune-mi Ioane ce e mai ușor, prașila sau coasa?

-Depinde. Amândouă sunt grele, pentru cine nu e obișnuit de mic. Dar omul se învață cu toate, atenuă el posibila receptare, că ea nu e obișnuită.

-Crezi că pot învăța să cosesc?

-Sigur. Nu-i greu. Doar că munca asta o fac bărbații.

-De bună seamă nu e atât de grea, de s-au înghesuit toți la coasă. Ion tăcu înmărmurit. Și el gândea că la coasă nu e greu, mai ales pentru cei deprinși de copilandri.

-Magdaleno, țărani ne facem.

-Bine zis. De tine depinde. Dacă rezști cu bună voie, facem o pereche de n-o văzut Parisu, așa

ceva. Ion o luă în brațe, cu drag și o ținu la pieptul său.

-Ioane.

-Da.

-Cam prozaic, trebuie să recunosc, dar cucoanele vin în vizită.

-Nici un serviciu nu e o corvoadă, dacă toate merg în familie..

-Ei, pentru așa ceva, te las să mă trântești și tu. Că și tu m-ai lăsat să te trântesc.

-Deșteaptă soție am.

-O constatare corectă, e bine venită oricând.

-Un om superior folosește și ironia fină. O constatare corectă e bine venită și mai târziu, decât niciodată.

-Calcă pe urmele lui, bărbate.

-Sunt crocant. După ce îmi revin.

Colega Magdalenei și femeia din tren, intrară în apartament, pline de vervă. Vorbiră de-odată. Ce bine arătați! Ce bine că aveți și o moșie la țară!

Câteva felii de cașcaval de la magazin, pe o farfurioară, pâine, câte un pahar de țuică, aduse pe tăviță, de Ion, și cafeluțe. Se așezară la masă, la taifas. Țuica dispăru la prima mișcare.

-Hai, hai, hai, cu noi nu ține, Ioane! Unde ai dosit sticla? Și Ion aduse sticla și o așeză pe masă. Și gustarea dispăruse. Magdalena se ridicase de la masă și se întoarse rapid cu câte două ouă, ochiuri, pentru fiecare. Asta nu era planificat, dar Ion tăcu. Adevărat, colega Magdalenei oferise masă îmbelșugată Magdalenei și lui Gheorghită, dar Ion voia să reducă băutul în casa sa. Cum să le explice că s-au lăsat de chiolhanuri, când ciocnise cu colega Magdalenei, de atâtea ori, ca între

rezerviști. Ținea femeia la tăvăleală, fără să se clatine. Avea măsurile ei. La capătul măsurilor, spărgea petrecerea. Oricum, după spargere, numai campionii continuau. N-am stofă de campion la băut, dar nici nu mă codesc, spunea ea. Mai pune Ioane, nu-ți tremure mâna. Nu știu cum, dar de vreo jumătate de an, te făcuși un zgârcit, de nu te mai vede omul. Te-o fi ținând Magdalena, din scurt. A pus căpăstrul pe tine. O fi având ea un motiv special. Îmi pare mie, Ioane, că ție îți plac cucoanele, că prea ești secretos.

-Îmi place de nevastă-mea.

-Nu. Și ciuru se învechește de la un timp. Trebuie prospătură, ca să echilibrezi situația. Ce naiba! Nu-ți cere nimeni s-o părăsești pe Magdalena, dimpotrivă. Dar rețeta-i rețetă! Că de-aia sunt și femei mai darnice. Altfel s-ar alege praful de familie, dacă toate femeile ar fi darnice. Bine că Magdalena stă la locul ei, altfel tu ai face o tragedie, din te miri ce.

Sticla era pe jumătate golită.

-Ioane, noi ne ridicăm imediat și plecăm, dacă v-am căzut pe cap. Deși, voi ne-ați invitat.

-De ce vorbești așa?

-Tu nu bei.

-O! Asta era? Nu pot. Am sărit la țară, de câteva ori peste doi cai. Închin cu voi cu plăcere, dar am nevoie de timp, să-mi revin, minți acesta.

-În regulă. Atunci mai toarnă un rând și ne roim. Aici, la voi, nu-i rost de băut, nici de încălzire ca lumea. Zis și făcut, ca la comandă, îi pupară pe amândoi, cu mulțumiri și plecară.

-Magdaleno, de astea două trebuie să te scap.

-De ce? Sunt prietenele mele.

-Te are la mână de când te-a primit cu copilul, dar asta nu-mi schimbă părerea despre ea. Este o poamă.

-Și ce te interesează pe tine, viața femeii? Doar nu-i fi tocmai tu, călugăr! Cuvintele îl lovira drept în moalele capului. Îi închisese gura. Cum să-i mai spun că Ștefania, colega ei, este un măr stricat și merele stricate strică și pe cele bune? Mișcare de maestră. Din convingere în legătură cu mine, sau din acoperire față de ea? Asta e întrebarea. Voi fi de aici înainte, foarte atent. Voi curăța rana infectată, cu fierul înroșit. Îmi va fi greu, dar nu imposibil. Nimeni nu știe ce e în sufletul meu, de vreo jumătate de an. Pot fi luat de tâmpit, ne mai petrecând împreună, la pahar, la ha, ha, ha, cu deșteptii lumii. Un pahar, un dans, ce dracu! Nu! Smochini fără roadă, asta e, îi răsăriră dintr-odată în minte, cuvintele părintelui Casian. Puține cuvinte mi-a spus, dar parcă anume. Toate se potrivesc. Smochinii fără roadă vor fi smulși. Aruncați în foc. Pur și simplu nu vor mai existe în catalogul vieții. Ioane, Ioane, Noul Testament și Cartea de rugăciuni din familia oricărui creștin! Smochin fără roadă! Ce intelectual sunt eu? Chiar așa mi-a zis monahul. Cine a citit cu grijă Noul Testament? Dar psalmii? Dar alte părți din Vechiul Testament? Și o carte de rugăciuni? Și să meargă duminica la biserică? Și tot așa, fie numai un an de zile? Apoi dacă vrea să vorbească, va fi într-o oarecare măsură, în cunoștință de cauză. Îl mai așteaptă Patericul egiptean și românesc și scrierile sfinților părinți. Dacă își zice, intelectual. Doar aici e o problemă de carte. Să cerceteze cu mintea, cu sufletul. Poate va descoperi cheia mult căutată.

Credința. Dar iată că oamenii noștri de carte, nu toți, intră în mormânt, ca smochinul fără rod. Ioane, cu o oră pe zi, din cele sfinte, azi ai fi fost fermier ale celor de sus, să împarți și la alții, din cel mai de preț seceriș. Vai de cei leneși și orgolioși. Aceștia își refuză propria salvare și își pregătesc propria pierzare. Ion, uimit de toate ce-i veneau în minte, se bucură de prietenul său de demult, acum monahul Casian. Ștefania, colega Magdalenei, avea casă la curte. La ea se cânta și se dansa în voie. În bloc numai țiganii, și ziua și noaptea, dau drumul la casetofoane, CD-uri, cu boxe sau fără, de îmbolnăvesc pe cei din bloc și din blocurile înconjurătoare. Simptom clar de prostovănie. Românii, mai la câte o nuntă în familie, în apartament. Dar pe la ora zece seara, cei din apartamentul de sub ei, le bat în tavan, iar cei de sus se astâmpără. Ion își aminti și nu-i conveni, că nea Mitică o ținea în brațe pe Magdalena și Magdalena pe el, la câte un tangou, când becurile mari se sting, sau rămâne unul mai mic și indirect, pentru atmosferă. Și își aminti Ion de o replică a nevestei, de care, atunci, a râs, dar acum i se lasă, cu un junghi în inimă.

-Ioane, nea Mitică face o pereche a-ntâia cu Magdalena. Tu n-ai observat, aruncă Ștefania o săgeată.

-Nu, răspunse el cu sinceritate.

-Bravo. Magdaleno, așa bărbat, mai rar!

-I-am făcut un băiat. Nu e nici o îndoială că e al lui. Trebuie să fie mulțumit.

-Îmi pici tu pe mână, îi replică Ion, glumind.

-Lasă, lasă, Ioane, sări iar Ștefania, ți-o pica și ție una cu tronc. Adică ce, tu nu ești om ?!

-Sunt om însurat.

-Hait, doar nu ești singurul om însurat. Magdaleno, Magdaleno, acesta nu se dă pe brazdă, cu una cu două!

-Nu-i duc eu grija. Tot acasă la mine vine.

-Nici n-am gândit altfel.

Ion rămase în tăcerea din sinea sa, concentrat la rememorarea replicilor, iar Magdalena, încordată, parcă știind, aștepta, gata de atac.

-Magdaleno, cucoanele să ne lase în pace. N-au ce căuta la noi. N-au loc în familia noastră.

-Dar ce vrei, să trăim ca niște pustnici? Să fac gol în jurul nostru?

-Magdaleno, doar înțelegi, ce fel de femei sunt!

-Și ce te privește pe tine?!

-Nu mă privește, dar la noi în casă...

-Știi ceva, ia te rog să mă scutești!

-Chiar nu înțelegi? Vrei să-ți spun de-a dreptul? Sunt mere stricate. De ce te atrag?

-Oi fi și eu un măr stricat. Și merele stricate se atrag între ele. Iar mi-a scăpat, își zise Ion. Este inteligentă și face câte o mișcare înaintea mea.

-N-am vrut să zic așa ceva. Scuză-mă.

-Dar ai gândit!

-Am gândit, doar că nu avem ce căuta în această cloacă.

-Îi fi vreun sfânt! Ha, ha, ha! Dacă ai ceva de discutat, discută cu Ștefania, nu cu mine.

-Așa am să fac.

-Cu ea îți găsești nașu și vei fi liniștit cu mine. Ai luat-o razna. Ai ceva la cap.

-Oi fi având, bătu Ion în retragere.

-Sigur.

Ion observă că Magdalena trecuse de perioada critică și astfel cearta era ocolită, în incandescența ei nimicitoare. Știa că soția sa nu poate trăi, dacă nu are ultimul cuvânt, ca o supapă de eliberare a exploziei. Și renunță. Făcu o piruetă în ton și discuție.

-Vreau să-mi servesc soția ca la carte.

-Îi fi gătit și tu o dată, la viața ta, se acomodă aceasta dintr-o dată.

-Da. Lapte cald, cu pâine prăjită.

-Nu-i frumos să amăgești copilul.

-Nici vorbă. Nu te gălesc sus în pat, nu primești. Și se întoarce din bucătărie, cu lapte cald și cu pâine prăjită.

-Ce am spus?

-Extraordinar! Când l-ai fiert? Când ai prăjit pâinea?

-Secretele mele. Dar văd că nu îndeplinești condițiile. Și Ion se făcu a se întoarce la bucătărie.

-Aicea bărbate, strigă ea din pat. Îl pupă pe amândoi obrații. Ion se duse iar la bucătărie și reveni cu lapte cald și pâine prăjită și pentru el. Amândoi își simțiră inimile încălzite. Își amintiră de Gheorghită.

-El are lapte direct de la sursă.

-Ioane, să nu mai începi niciodată discuții urâte. Cucoanele, treaba lor, nu le pun eu lacăt la gură și nici tu nu o să schimbi lumea. Ion se abținu, dar gândi că lumea la care s-a referit Magdalena, e lumea târfelor. Apoi își zise că nu poate fi fariseu. În lumea aceasta a trăit cu femeii de toate vârstele, căsătorite, necăsătorite, lume care era de dinaintea mea, este și acum și merge mai departe. Și nu are Magdalena dreptate?! Am ajuns să fac pe sfântul?

Poate Magdalena e la locul ei. Așa mi s-a părut. De ce nu ar fi și ea cum sunt eu acum? O luă protector la pieptul său. Femeia simți schimbarea și adormiră liniștiți.

Sus în Piatra Craiului, la poalele raiului, de ziuă până-n seară și din seară până-n zori, strâmtorat de trecători, lângă pintenul de capră, unde lupii nu au șatră, un călugăr, cam ușor, subțire la trupușor și cu vorba în tăceri, de se duce unde-i ceri, pân la sfântu Nicolae, unde intră în odaie și tot stau în cea tăcere și răspund ce li se cere, unul pentru răni deschise, altul pentru rele vise, pentru tot ce duc mai greu, oamenii lui Dumnezeu. Sus, sus, sus, pe creste sus, un călugăr s-a ajuns, între stânci fără vedere, dinspre căi și din vâlcele, dinspre căile umblate, de dureri și de păcate. A venit aici din vară, ca să-și afle loc de țară, și s-a-ntors toamna târziu, ca să steie în pustiu. Pare-l aștepta anume, o boltire de inel, ca să fie înăuntru, doar cu Domnul lângă el. Și aici va sta de vorbă și cu-n sfânt călugăr dac, din cea veche liturghie, din bătrâni, din veac în veac.

Zăpada dănțuia de sus, pe crestele semețe. Monahul Casian, trăia de câteva săptămâni, ascuns de vederea lumii, sub fruntea de stâncă a muntelui, dar nu și de vederea lui Dumnezeu. Trăiau dimpreună. În sufletul său, vorbea de-abinelea, cu Dumnezeu cel viu, într-o desfătare fără margini. Dar și prin viu grai.

-Doamne, pe tine te am și numai pe tine. Și am tot ce-mi poate mintea dori. E atât de bine Doamne, e atât de bine.

Spre seară, așa, ca din senin, apăru vântul și se izbi de stânci, cu vârtejuri de zăpadă. Monahul

Casian intrase sub stâncă, în coate și-n genunchi, așa era de mică intrarea. Drum inelar. După o strâmtoare ce părea să închidă culoarul, monahul se ridică și merse în picioare. Ajunse la bolovanul pe care, astă vară, învățase a-l urni cu ușurință, apoi pătrunse în sanctuar. Pridvor în toată legea. Luminat. Lumina venea de undeva, din treaptă în treaptă. Se afla în unul din sanctuarele ne găsite nici de cercetători și de nici oricare alt român de rând. Puține mai erau din acestea, știute doar de foarte puțini pustnici. Adevărați pustnici trăiau cu adevărat în codrii României și trăiesc și azi, ocolind să fie descoperiți Dintre duhovnicii acestora, doar unii știau unde sunt aceste sanctuare. Tăceau. Sanctuarele preoților daci, călugări, care prin șirul sutelor de ani, pregătiseră neamul dacienesc să primească cu ușurință pe Cristos. Și sfântul apostol Andrei a fost primit pe la anul optzeci, chiar de către Comosicus, marele preot al Daciei, în sanctuarul din muntele de calcar din Scytia minor, Dobrogea de azi. De față era și Vezina, următorul mare preot al Daciei. De dragul Domnului, ca dreaptă și bună începătorie, călugării daci rebotezară sanctuarul, cu numele de Andrei, trimisul lui Mesia. Protestele apostolului au fost zadarnice. Smerit, îi ruga să-l numească, sanctuarul lui Iisus Cristos.

-Nu, frate Andrei. Să se înmulțească bunii purtători de lumină. Oștenii întru numele Domnului! Dacă Domnul nu e întru noi și prin noi, atunci totul e zadarnic.

-Nici în sânul evreilor de azi, n-am întâlnit atâta fericită primire a Domnului!

Monahul Casian pustnicise în codrii României timp de doi ani. Ceilalți călugări din mănăstirea sa

știau că e cam nestatornic, umblând de la o mănăstire la alta. Când a reapărut, uscățiv ca un vrej, s-a zvonit că de bună seamă a fost bolnav. Monahul tăcea. În această perioadă de după pustnicie, l-a vizitat Ion la mănăstire. Și iar a dispărut monahul. Din pridvorul sanctuarului, înaintă spre întâia boltire, mai înaltă decât pridvorul, apoi trecu în boltirea centrală, înaltă, cutezătoare, prin masivul stâncos, până sus, în adâncimile cerului. Când o fi ieșit Zalmoxe, din locuința subpământeană, după ani de pustnicie, cum se consemnează în scrierile de demult, o fi înălțat la suprafața pământului bisericuțe din lemn, păstrate foarte bine în Maramureș, care se înfing cu turlele lor zvelte în adâncimile cerului. Sau poate sanctuarele subpământene au avut ca model aceste biserici. Cu siguranță, ele însele, sunt venite până la noi, din străvechimea religiei zalmoxiene de dinainte de Cristos. Biserici înfipte în cele ale spiritului, cum numai Constantin Brâncuși, tracul din Dacia, mai înaltă, prin coloana infinitului. Și toți bunii creștini, biserici vii, îndrăznețe. Spre patria cerească, unde orice spirit luminat vrea și trebuie să se întoarcă. Acasă. Aici pe pământ suntem cu un rost, pe care, din cauza neascultării, l-am uitat. Iar cerul l-am pierdut. S-a umbrat memoria zidirii noastre. Și catolicii, prin catedralele lor, se înfig spre cele înalte. Dar nu vin din adâncimile cele mai de jos, bine ascunse. Și ortodocșii sunt spre cele de sus, dar ca de la pieptul matern. Boltirea sanctuarelor e tot o maternitate, spirituală. Nici torțe, nici lumânări, nici becuri electrice, nici neon. Și cu toate acestea, lumină. De regulă, pridvorul spațios, era cu arcaua

spre poporime, care se aduna în număr mare în jurul sanctuarelor. Dar sanctuarele de taină, puține la număr și bine păzite de privirile lumii, aveau pridvorul înăuntrul masivului de piatră.

Monahul ajunsese în fața Voinței Divine. Se înclină cuviincios, până la pământ. Bucuria din suflet îl strălumină. I se răspunse.

Misterele tracilor. Triunghiurile cu laturile egale. Preluate și de greci. Triunghiuri rămase în misterele dacilor, partea danubiano-carpatică a tracilor. Așa numita stea în șase colțuri, atât de dragă evreilor, păstrată de ei ca simbol sacru permanent. În sanctuarele dacilor, în mijlocul triunghiurilor, Voința Divină, momentul genezei vieții pe pământ. Și iarba și vietățile, tot ce-i viu pe pământ își continuă viața prin semințe. Două modele, întrucâtva fiind în asemănare cu doi mormoloci. Simbolul fătului înscris în semințele prin care Voința Divină a voit să fie viața pe pământ. Cercetătorii români susțin că e vorba de un simbol paleocreștin, cu alte cuvinte reprezintă creștinismul nou testamentar pe pământul României, în primele secole după Învierea Domnului. Argumentul, peștele, care în aceste secole îl reprezenta pe Iisus. Dar acest pește este de unul singur, la maturitate, cu solzi și cu celelalte componente specifice. El nu se regăsește în mijlocul triunghiurilor din sanctuarele românilor, moștenite de la daci, strămoșii lor. Nici azi, crucea ca element central al religiei Nou Testamentare nu a pătruns în aceste sanctuare, deși ele au fost cu discreție folosite până azi de călugării nou testamentari...Doar în sanctuarul sfântului apostol Andrei. Și nu a pătruns dintr-o sfântă și bună cuviință.

De o parte și de alta a boltirii centrale, alte boltiri. Toate lucrute de meșterii daci, cu dalta. În formă de creangă de brad, scara zalmoxiană spre cer.

Monahul Casian se coborî în genunchi, în rugăciune. Sub el două bunzi ciobănești, pe care le adusese din timpul verii, dimpreună cu un cojoc, un pieptăraș, căciulă, opinci, obiele groase și pantaloni țărănești, din postav de lână. I-au fost lăsate într-o peșteră din apropiere. Mai degrabă o nișă între două stânci. Tot aici, prescură uscată, într-un sac, să-i fie de trai pentru un an de zile. Sub bunzi, nisip dintr-o rocă mai aparte. După ce se înclină spre Voința Divină, își întoarse privirea spre Zalmoxe, chip splendid, dăltuit pe peretele sanctuarului. Preotul lui Dumnezeu auzi o șoptire în gând. Și iar s-a îndreptat spre Voința Divină. Nu-i era frig. Se îmbrăcase cu cojocul și căciula, dar după un șir de rugăciuni, renunță la îmbrăcămintea aceasta și luă doar pieptărașul și pe cap, culionul călugăresc. Și uită de loc, de spațiu și de timp, trăind întru Spiritul lui Dumnezeu, atât cât s-a revelat omenirii. Știa pe dinafară Geneza, Profeții, Psalmii și Noul Testament, Sfânta Liturghie și celelalte servicii divine. Memorase toate cărțile de cult. Ca și alți prea cuvioși părinți călugări, își scrisese cuvintele Domnului în inimă. Ca și călugării din străvechile vremi dacienești, din inima Daciei Eterne, din Munții Apuseni, care erau adevărate biblioteci vii.

Sanctuarul se umplu de vibrații plăcute și un popor întreg era prezent.

-Foarte bine, părinte Casian, auzi vocea distinctă a marelui preot și rege Zalmoxis. Cu cât vei fi mai

mult așa, fără ezitare, cu atât vom fi mai la vedere, împreună. Iată-ne. Că de mult nu s-a mai adunat obștea Daciei, cea de dinainte și de după Cristos, că una singură suntem.

Monahul Casian părea că nu mai respiră. Rostirea cuvintelor din textele sfinte păreau a se fi oprit, dar tot ce cuprind ele nu mai era măsurat în cuvânt de cuvânt, ci dintr-o dată, iar omul înțelegea tot și era în trăire cu Dumnezeu și cu semenii. Atâta fericire îl inundase, de i se părea a fi un pom înflorit, în spirit, apoi numai floare, și, în fine, numai lumină.

-Lumină. Eu însumi. Eu însumi lumină vie, inteligentă, bună, care-ți răspunde de-ndată, care știe totul, vede totul și mai presus de toate iubește și este fericită. Sfios, părintele se retrase, cu mult regret, dar cu hotărâre, revenind la sine. Domnul luminilor a fost aici. Dumnezeu nu a făcut nici o vietate în afara fericirii. Și a făcut Dumnezeu pe om. Și a zis Dumnezeu, iată vă dau toată iarba ce face sămânță de pe toată fața pământului și tot pomul ce are roade cu sămânță în el. Acestea vor fi hrana voastră. Iar tuturor fiarelor pământului și tuturor păsărilor cerului și tuturor vietăților ce se mișcă pe pământ, care au în ele suflare de viață, la dau toată iarba verde spre hrană. Și așa a fost. Toate animalele se hrăneau cu semințe și ierburi și nu se sfâșiau între ele, ca azi. Nu existau animale carnivore. Toți oamenii se hrăneau cu fructe, semințe și verdeturi și nu se sfâșiau, ca azi, între ei. Textul e pururi viu în inima mea. Hrana omului, în primul rând, este în spirit, la Dumnezeu.

În peșteră mai rămăsese doar Zalmoxe.

-Și cu noi cum rămâne, părinte Casian? Am pregătit și păstrat poporul dac pentru timpuri despre care credeam că o să vină. L-am crezut pe sfântul apostol Andrei. Am primit între noi sute de mii de creștini hăituiți pentru a fi prinși și dați de vii fiarelor sălbatice, spre distracția mulțimilor, în arene, creștini fugiți la noi din toată întinderea imperiului roman. Prea cuvioase părinte, cuvintele, când a înviat pe cei morți din cele de dedesubt, cei morți sunt cei de până la Cristos?

-De bună seamă.

-Prea cuvioase părinte, cuvintele, din pântecelul iadului ne-a mântuit pe noi, cei mântuiți suntem cei de dinainte de Cristos?

-De bună seamă.

-Cu alte cuvinte când Domnul nostru Iisus Cristos a coborât în iad, a desființat împărăția iadului și i-a eliberat pe cei deținuți acolo, de către diavoli?

-De bună seamă.

-Prea cuvioase părinte, un sfânt, dintre sfinții părinți, auzind glasul unui preot din religia zalmoxiană, l-a numit preot păgân.

-Iată că nu știu despre care preot zalmoxian și despre care sfânt părinte este vorba.

-Prea cuvioase părinte, știi, dar până acum s-a ascuns, de ce neam este preotul căruia i s-a îngăduit să vorbească unui sfânt grec.

-Grecul? A umbrit identitatea preotului din vechime?

-Exact.

-Dar ceea ce a spus acel preot, se știe?

-Se știe. Și iată ce i-a zis preotul zalmoxian. Când voi creștinii, pentru cei ce se chinuiesc în

iad, vă rugați, și păgânii se bucură. Minunată este puterea rugăciunilor creștinești. Prin aceasta cele de dedesubt se luminează și împreună cu credincioșii și cei necredincioși se mângâie.

-Să-l rog pe sfântul Macarie, să vedem de ce l-a numit preot păgân, sau măcar nu l-a numit preot al dacilor. Nu e grec. Și chiar dacă ar fi fost...

-Timpul este al celor înalte.

-În ele suntem. Iată sfântului Macarie îi este rușine și își cere iertare. Ne spune că nu l-a numit al dacilor, cu bună știință. Alt cuvânt mai potrivit ca acela de păgân n-a fost în stare să afle. Sfântul Macarie îi avea în vedere pe morții, de până la Hristos, ai tuturor neamurilor. Dar care e problema, de-a dreptul.

-Deci, prea cuvioase părinte, și pe noi ne-a iubit Cristos!

-De bună seamă.

-Dar Biserica Ortodoxă Română de ce nu ne iubește? Nici greco-catolică. Nici catolică. Iisus a murit și a înviat spărgând porțile iadului, înălțându-se din tenebrele morții și cu noi! Iar biserica refuză să ne primească la Sfânta Liturghie. Pe motiv că nu suntem botezați cu botezul în numele Domnului. Dar suntem și noi botezați cu sângele Domnului, de pe cruce, cu suferințele, moartea și învierea Sa. Vreți să spuneți, cuvioase părinte că dacă o sârmană mamă ar veni în România, tocmai din India, nefiind creștină, nefiind botezată în numele Domnului și ar intra într-o mănăstire și ar ruga pe un prea cuvios părinte să se roage pentru fiul ei, care trece prin momente grele, acesta ar refuta-o, ne fiind botezată?

-Nu.

-Dar pe noi de ce ne refuzați? O duminică anume, în fiecare an, pentru toți, dimpreună și în orice duminică de peste an, să fie pomenit orice spirit din vechime, prin iubirea vreunui strănepot, care-i pune numele în pomelnic, alături de ceilalți dragi sufletului său.

Părintelui Casian i se zbătea pieptul a plâns. Lacrimile îi șiroiau pe obraji, în timp ce în suflet auzea o rugăciune. Tu, Doamne, Acela ce neîncetat pe noi ne-ai iubit, pe cei ce au răposat de la începutul lumii și până în ceasul acesta, iartă-i pe ei, ca dragostei tale de oameni să-i cântăm, Aliluia!

Monahul Casian privi spre trupul său pierdut pe o bundă, într-un sanctuar de sub stâncile Carpaților, apoi privi în sus. Cam așa greutate, a masivului de stâncă de deasupra, i se cerea s-o urnească.

-Așa e, îi răspunse glasul său lăuntric. Dar refuzul Bisericii Ortodoxe Române, înseamnă că biserica are dreptate.

Părintele voi să ajungă la portretul lui Zalmoxe, dăltuit în peretele sanctuarului, să-l atingă cu degetele. Dar spre surpriza lui, nu mai era ziuă. Deși nici până acum nu fusese noapte. Din înălțimea bolții spiralate, lumina de lună iriza puțin încăperea.

Monahul se hotărî să se asigure împotriva erorilor omenești și intră în întregime înăuntrul spiritului divin, trăind în textele sfinte, ca în mâna lui Dumnezeu. Reușise prin ani să își țină trupul în ascultare. Și-l asculta ca un copil cuminte. Și gândurile, care mereu nu au astâmpăr, îi știau de ascultare, mintea lepădându-se de ele. Și așa, golit de cele ale lumii, trăia în cele ale Domnului. Și se ruga cu bucurie neîngrădită, trăind din când în când

în îmbrățișarea Spiritului Divin. A Dumnezeului celui viu. Lumina divină din cuvintele textelor revelate luminau în sinea sa, cu mângâieri și bucurii de nespus.

Atâta fericire! Închis în fălcile muntelui! Să nu uiți, părinte, își spuse el, lui însuși.

-Știu, să nu uit, răspunse abia șoptit. Își trase o bundă peste el, pentru un somn scurt. Dori să se roage și în somn și să se trezească tot în rugăciune. Mai apucă o șoptire, cerând Domnului să-l binecuvânteze. Se trezi în întuneric, în afară și în bucurie, înăuntru. Acolo, în suflet, în biserica mănăstirii sale de metanie, intrau călugării pentru serviciul divin de la miezul nopții. Lumina din candelă adormea zorii Învierii Domnului, care a avut loc foarte de dimineață. Și părintele Casian, în biserica vie, luminată și de candela rugăciunilor sale, participa la Miezonoptică. Apoi ațipi iar, cât se zice un Tatăl nostru și începu serviciul divin de dimineață. La sfârșit se plecă iar, spre Voința lui Dumnezeu, apoi către Zalmoxe și privi în sus. În vârful de spirală erau câteva stele. Prea bine, își spuse părintele Casian, încă nu a mijit de ziuă. Buzele sale rostiră iar, Împărate Ceresc, Prea Sfântă Treime, Tatăl nostru și Cuvine-se cu adevărat și pomeni numele celor din viața aceasta și a celor trecuți dincolo, din pomelnicul personal. O, Doamne, dincolo este aici, în sufletul nostru. Și pentru așa ceva îți mulțumim și pentru tot, pentru tot. La sfârșit se rugă pentru ceilalți călugări din mănăstirea sa, pentru toți românii și pentru toți oamenii de pe pământ. Lumina pătrundea de sus în sanctuar. Afară era zi. Nu mă încerca Doamne cu

frigul năpraznic. Îți mulțumesc pentru noaptea aceasta. În mâinile tale e viața mea.

Monahul Casian urcă pe treptele de privire în exterior. Trase lespeda cioplită și privi înafară, printr-un vizor cam de un lat de palmă. Până în cele depărtări, alb, alb, alb. Zăpadă, zăpadă, zăpadă. Ger, afară. Înăuntru, ca în biserica mănăstirii sale. Împinse lespeda la loc și coborând, se hărnicii iar, înăuntru grădinii paradisului, înăuntru Cuvântului. Se pregăti de Sfânta Liturghie. Știa că îngerii vin la Sfânta Liturghie și de ar fi prezenți doi-trei creștini. Vin pentru că însuși Iisus Cristos este prezent. Mai știa din pustnicia sa în codri, că îngerii, uneori, erau atât de prezenți, de se cutremura de fericire, deși, pământeste vorbind, era singur. Sanctuarul, plin. Începu rugăciunea de intrare în biserică. Ceru binecuvântarea starețului. Sărută icoanele. Se înclină de la spirit la spirit. Intră în altar. La sfârșitul Sfintei Liturghii, după ce încheie zicând, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, pentru rugăciunile sfinților părinților noștri, miluiește-ne pe noi, Amin, se întreținu, cu maximă economie de cuvinte, cu cei prezenți. Mihai Viteazu, strălucind de glorie, dar fără zâmbet pe buze, când ajunsese în fața părintelui Casian, îi veni a zâmbire.

-Mulțumesc. părinte.

-Domnul și Maica Domnului. Fața, veșmintele, armura voivodului i se străluminară, de parcă ar fi fost îmbrăcat în mătase de lumină. Apoi părintele rămase singur în sanctuarul de piatră.

Lumina soarelui cădea chiar în verticală, pe soarele de ametist, îmbrăcat în oglindă de mică. Întregul sanctuar era luminat. Lumina răsfrântă era

preluată de alte oglinzi. Aerisirea funcționa perfect, atât vara, cât și iarna. Aproape o taină. Vara, nici cald, nici rece. Iarna, nu se simțeau abia perceptibilele adieri din timpul verii, dar aerul era și acum, proaspăt. Observase, de cum intrase în sanctuar, sistemul de ventilație. Din bolta centrală, trecu în cea din dreapta, voind să cerceteze și încăperile anexe, dar renunță, apucându-se voinicește de lucru și de pază. Doar așa ceva ne-a cerut Dumnezeu.

-Chiar așa, fiule.

Părintele Casian a fost surprins de căldură. Transpiră. Lumină. Îi trecu prin minte că Domnul vine iar în viața sa. Pentru câteva clipe uită de sine însuși. Un întuneric violent. Invadat instantaneu de întuneric, pe dinăuntru și pe dinafară. Pacea Mea este chipul tău, Fiule. Întunericul nu mai era nicăieri. Îl orbise lumina. Înăuntru și în afară, numai spirit, lumină lină, blândă. Numai fericire. Niagară de fericire, cu amplitudine din ce în ce mai mare, până când înțelese că fericirea spiritului este în și dincolo de spațiul și timpul materiei, ne având bariere.

-Ferice de tine, Casiene. Iată-mă, Domnul tău a venit la tine, ca frate. În familia Tatălui ceresc îmi doresc să am frați mai mulți. Oștene, bățalia ta abia a început. Însă, după voia ta.

Instantaneu, toată lumina fericirii dispăru. Dar trupușorul părintelui încă mai era înfierbântat și transpirat, ca după o baie caldă. Până și baia caldă se întâmplă mai rar, pentru călugări. Deși sunt curați. Iar pentru pustnici și mai rar, deși sunt și ei foarte curați. Ceea ce pe omul din lume începe să-l

deranjeze, dacă nu folosește cât mai des săpunul, la cuvioșii părinți nu apare.

În satul Pestedeal se stingeau luminile și oamenii adormeau. Gavril voi să se urce și el în pat, dar nu-i plăcu deloc ce simți. Mirosea. Așa se recunosc animalele pădurii și câinii, după miros, își zise el. Dar noi, oamenii? Ar fi groaznic. Luă o găleată cu apă, o cană, săpun și prosop și se duse în spatele casei, la locul de îmbăiat. Nici ziua nu-l vedea nimeni. Și se spăla cu apă aproape rece și cu săpun. Se șterse bine cu prosopul, pe tot corpul. Din trup, părea că ies aburi. Se îmbracă și veni în casă, în pat, lângă nevastă-sa. Aceasta se sculă, să-și pună apă mai multă la încălzit.

-Dar tu te-ai îmbăiat, pe seară, în cameră, când am fost dus cu Gheorghită, până la a lui Fănălache.

-Așa-i.

-Stai în pat. Nu-i ce crezi tu.

-Eu nu cred nimic.

-Omul când nu se spală este cel mai murdar animal. De-aia m-am spălat. Dacă de pe trup lepădăm asemenea zoaie, da-n sufletul omului, ce-o fi? Noapte bună.

-Noapte bună. Da, Boierule, pe ăsta mic nu l-ai îmbăiat.

-Drept zici. Mâine seară. Nu mi-o plăcut ceva la Moanță.

-Se duce Năstase...

-De dus se duce, sau îl mai întârzie Dumnezeu. Mult, nu. Îi gata. Se bucura ca un copil că o lucrat anul trecut cu Tincuța. Voia să zică pentru ultima dată. Dar nu despre Năstase am vrut să-ți spun. M-o condus Valeria, că bătrânul, mai în pat,

mai pe lângă sobă. Și zic, să-l țină Dumnezeu măcar până o măriți pe Tincuța. Are serviciu, are casă nouă, ce mai aștepți, să n-o poți mărita că sunteți în doliu, iar Năstase să plece nemângâiat că nu și-o văzut nici un copil însurat?

-Bine zici. De bună seamă Tincuța trebuie măritată repede de tot, altfel îi trece vremea. Măi Gavril, văd că și tu te bagi unde nu-ți fierbe oala. Ce tot dai în sus și-n jos cu casa Tincuței? Ce știi tu?!

-Gata, nu mai deschid gura.

-Bine ai face. Și cu asta mi-o întors spatele. Numai că fiind în casă, o vreme, numai cu Năstase, el mi-o spus că vrea s-o vadă pe Tincuța măritată, la casa ei nouă, că pe banii ei și-a cumpărat-o. Trei părți din fiecare salariu, lună de lună, an de an, i-a pus la C.E.C. și iat-o cu o casă frumoasă. E drept, numai la cărămidă. E acoperită, are uși, are geamuri. Se poate muta.

-Așa-i. Dar o ajut. Vând bouleanu, sau văd eu ce, s-o tencuim în câteva săptămâni. N-am avut să-i dau bani. Am o pensie foarte mică. Dar drept să-ți spun, cu o treime din salariul ei, cu pensia mea și cu Tincuța la lucrul ce trebuie de făcut într-o gospodărie, am avut de toate.

-Așa-i. Ai o gospodărie de frunte. Atunci, îi bine.

-Nu-i bine, Gavril. Ție îți spun, să îmi descarc sufletul. Dar taci, că mi-e inima slăbită.

-Ce nu-i bine?

-Nu mă lasă Valeria în ruptul capului să termin casa. Și-o schimbat planu. Că de ce să se mute Tincuța acolo, cuc, singură. Lasă că este timp să și-o tencuiască, să își facă porți la drum și gard!

Bine că este casa! Nu vindem nimic. Nici vorbă. Mă descurc eu și cu două vaci și cu viței, cu tot. După ce până acum, se cam codea, că nu face față la atâta gospodărie, de câteva luni, de când sunt eu pe ducă, e ca un trăsnet, face față la toate.

-O pus Valeria ceva la cale? I-ar bate Dumnezeu, grăi Mihaela. Dacă nu pe ei, pe copiii lor. Și pe nepoți.

-Tu chiar crezi că hoțiile, nedreptățile, păcatele părinților, le plătesc și copiii lor, ba și nepoții și strănepoții?

-Dacă-i drept că sângele nu se face apă, cu sângele merg și cele bune și cele rele. N-ai auzit că cei omorâți strigă din sângele criminalilor, să li se facă dreptate? Și dacă nu li s-a făcut, strigă din al urmașilor. Omorul trebuie, într-un fel, plătit.

-Eu nu m-am gândit cum o fi, deși copiii plătesc păcatele părinților. Ai mintea mai limpede decât a mea, măi nevestă.

-Nu știu cum să-ți spun, copiilor, ori nepoților, ori și unora și altora, nu le merge bine, li-i soarta legată.

-Mă gândesc la ceva, dar nu vreau să fie așa. Aici, la Moanță, începe un roman. Dar nu mi-i clar cum. Vezi ce bine-i să ai ceva școală? Când Ion și Magdalena au văzut că ne place să ascultăm, ca niște copii, ne-au povestit câteva romane. Să nu iasă la ai lui Moanță, ca la Ion, al lui Rebreanu.

-Cu moarte de om? Ai luat-o razna.

-Cu moarte de suflet, femeie.

-Maică Sfântă, păzește satul de așa duhuri rele! Și în șoptă, abia auzită de Gavril, încep să se roage. Ceea ce făcu și Gavril în inima sa. Și-i mărturisi Domnului că niciodată nu a avut

asemenea tihnă. Ar fi ieșit din viața aceasta, fără să știe că rugăciunea este pentru om, ca ploaia cuminte, pentru pământ. De bună seamă cu mine s-a întâmplat o minune, pentru care nu am nici un merit. Așa, dintr-o dată, în mine s-a deschis o ușă. Iar în camera inimii aveam atâtea bunătăți, de care nu am știut până acum. Mihaela, dormi?

-Nu.

-Spune-mi, care sat îi mai deștept, al nostru, sau acela din Ardeal, care o fost la televizor anu trecut, de sărbători. Copiii știau colinzile lor, tinerii, altele, bătrânii, altele, iar părinții pe toate. Iar la noi, nici măcar într-o familie, nu știe fiecare câte-o colindă. Acum se apropie din nou Crăciunu.

-Nici una ca lumea. Mai clar, satul nu știe nimic.

-Mulțam pentru răspuns. Când ei au atâtea colinzi frumoase în mintea lor, noi nu avem nimic. Nici cântările neamului românesc nu le știm. Nici un cântec popular și nici jocurile. Și la Crăciun și la Anul Nou și la nunți, ne adunăm să ne umplem stomacu. Că și la nunți ne gândim să mâncăm și să tragem la măsea cât mai mult. Dăm darul și atât. În Ardeal, la nunți, se mănâncă fără grabă, se cântă, se joacă și se dansează. De-aia mă întrebam eu...Noi parcă n-am fi avut nici învățător, nici preot. Ne-ar fi prins bine niște cântece populare și niște colinzi. Am ajuns oameni mari și când bem un pahar, ne știind nici un cântec românesc, frumos, urlăm, să nu explodăm. Chiuim. Hăulim. Doamne, când mi se înălțau copiii, cât de fericit eram. Copii cu carte. Nu mă dezlipeam de ei, când își făceau lecțiile, nu să le arăt, ci să învăț. Îi întrebam și mă făceam că nu înțeleg. Și o mers, o

vreme. S-au făcut mai mari. Studenți. Și nu au mai avut timp nici de un cuvânt pentru părinții lor. Între străini or fi vorbit și trăncănit, grozăvindu-se. Am ajuns ca un om lup, așa mă ocoleau. Îmi ardea sufletul în mine, să-i întreb câte ceva. Eram prea prost și prea rău, să stea la tăinit cu mine. Un animal de lucru și atât.

-Taci, rabdă, știi, spuse Mihaela. Crezi că pentru mine a fost altfel? Puține cuvinte în plus față de tine. Și astea despre de-ale gurii. Taci. Tristețea asta trebuie să n-o afle. Taci. S-a întors Ion, fiul risipitor. Ca nu cumva să risipești comoara. Respir-o ca pe aer. E vindecătoare. Dacă o pierdem, s-a zis cu noi. Nepotul face rădăcini în sufletul nostru. Ion, Magdalena, Gheorghică. S-au întors trei. Și încearcă să vorbești mai mult cu el.

-Tu ești salvată. Tu și Magdalena nu mai tăceți.

-Așa-i. Parcă mi se eliberează sufletul dintr-o strânsoare grea.

-Nu prea avem timp. Când vin, hai la lucru. Sau la mâncat, băut și la televizor, de sărbători.

-În februarie vin iar pe câteva zile. Stricăm televizorul? Să-i mai întrebăm, să ne mai povestească. Acum știm un roman, două și noi.

-Ai crescut în ochii mei. Știu eu ce să-i fac televizorului. După ce pleacă ei, îl repar. M-o învățat Finel, când l-am cumpărat. S-o uitat la el și i-o plăcut. La mâna a două, da-i mai bun ca lantăia. Noapte bună. Adormi mai liniștit. Mihaelei îi trecu prin minte că n-ar strica o adunare țărănească și în Pestedeal. Să știe tot omul că toamna, până la sfârșitul lunii septembrie, nici o vită să nu mai fie lăsată în grădini și nici un om să nu mai fure prunele altuia. Am culege prune coapte și dulci și

am fi oameni liniștiți. Nici drumu, că tot dealul are un drum, nu-l mai ținem și trecem cu toate căruțele prin toate grădinile, rupând gardurile. Toamna, gândești că suntem nebuni. Iar primăvara, de zilele babelor, în nopțile cu ger, să aprindem focurile în grădini, să fie fum, să nu înghețe, să nu cadă florile de prun, de atâta ger. Așa fac cei din Ardeal. Și să râdă alții de noi, cum râdem noi de românii din Ardeal. Doamne, oprește-mi gândurile, să mă pot ruga. Mihaela mai spuse în gând Tatăl nostru și Născătoare de Dumnezeu și alunecă și ea în somn.

Într-o dimineță în Pestedeal, totul era alb. Țăranii sunt mulțumiți când ninge. Cu cât zăpada e mai groasă cu atât mai bine. Orășenii sunt mai în derivă cu logica. Doar raționează. Logica are niște verigi, care se leagă unele de altele. Chiar și oamenii mai cu capul pe umeri, când sar peste o verigă, dau aprecieri întrucâtva eronate. Graba strică treaba. Orășeanul nu are nici curiozitate. Este neutralizat. Timpul liber îl petrece lângă temberizor, că așa ceva este televizorul pentru orășeni. Dar tot e mai bine, să-i ții tu în case, decât să explodeze pe străzi. Orășenii nici măcar nu au umplut un vas cu zăpadă, să observe ce se întâmplă. Să o lase să se topească. Dintr-o găleată cu zăpadă înghețată, abia ar avea două căni, cât să-și stâmpere setea un om. Și ar mai vedea că zăpada din găleată, în topire, este ca un burete care menține apa în interiorul său. Poate fi scoasă afară, în mâini. Apa nu curge. Zăpada se topește foarte încet. Topindu-se foarte încet, nu se risipește în șuvoaie, spre alții, ci, încet, încet, intră-n pământ, ca într-un program de laborator, încât, după topirea ei, vegetația irumpe

la lumină, încântă privirile. Doar atunci când anotimpurile suferă de anomalii, când sunt bolnave, mai de grabă îmbolnăvite de nesăbuița oamenilor, albiile râurilor se umplu, adesea revărsându-se în șuvoaie, care nu folosesc nimănui, producând pagube și groază. În Pestedeal ninse liniștit toată ziua. Zăpada se înălța văzând cu ochii. Era bine. Și foarte bine. Să mai ningă, ziceau țăranii. Orășenii sufereau de efectele psihotice, provocate prin posturile de televiziune. Și de la tembelizoare nimeni nu-i aduce la realitate, că zăpada e un fenomen natural, plin de sănătate, pentru întreaga natură și pentru oameni. Cine nu se asigură din timpul verii, ca să aibă cu ce încălzi iarna, dă dovadă de incapacitatea de a-și conduce propria gospodărie, sau orașul, sau țara. Ceea ce e cu totul altceva. Pentru iarnă, pestedelenilor le mai lipsea porcul. Nu aveau cine știe ce în pivnițe și în pod. Cartofi, fasole, porumb. Uneori li se făcea și varza. Dar toți aveau și un butoiăș cu varză la murat. Făcură pârtii largi, ca să aibă unde tăia porcul. Dar iar ninsese cu fulgi mari, de nu se vedea om cu om. Bucuria tuturor copiilor. Erau în vacanță și pentru ei nu prea era mult de lucru. Primiseră permisie. Gata cu ostășia. Au scos de peste tot săniile și adio mâncare, adio tată și mamă. Până degerau, nu de frig, că nu bătea vântul, ci pentru că erau uzi până la piele. Le intra zăpada în încălțăminte, pe după gulerele hainelor, prin căciuli, pe care prea des le pierdeau prin zăpadă, ei înșiși ridicându-se de sub brazdele albe. Și dezbrăcatul și îmbrăcatul cu alte haine și corul rugămintilor, să fie lăsați iar afară, că nu sunt răciți, nu au nimic.

-Mamă, vezi, mamă, mâinile mele sunt calde.

-Ai temperatură. Arzi tot.

-Cum să am temperatură, mamă? Îmi ard tălpile, în casă. Lasă-mă afară și nu am nimic.

-Bine, aici în ogradă și repejor în casă. Și Doamne ce hărmălaie s-a încins din nou. Unul nu mai era în ogradă. Și se lăsase înserarea. Cerul cernea, de iar nu se vedea om cu om. Și au ieșit părinții să-și aducă odraslele acasă, că s-a făcut noapte și tu nu ai nici tată, nici mamă.

-Am tată, am mamă!

-Ai?

-Am! Da mâine mă lași iar la săniuș?

-Dacă nu tușești, te las. Uite ești gheață!

-Eu, gheață? Numai la mâini și la degetele picioarelor.

-Ei lasă că te învăț eu, să vii acasă când zic eu.

-Mâine sunt sănătos și vin când zici. Mă lași?

Și uite așa, cu plânsete și cu de-a sila intra în case, poporul cel mic. Iar oamenii care cred că țăranii sunt în concediu și iarna doar ridică mâna spre cornul abundenței și iau tot ce le pofteste inima, sunt sărmănei de minte. Din neștiință. Că țuca trebuie făcută cu lemne tăiate din pădure. Cu osteneală. Că porumbul trebuie sfărâmat. Că animalele trebuie hrănite. Căruțele, plugul, hamurile, reparate. Copacii pentru scânduri, grinzi și căpriori, tăiați și duși la gater și aduși în gospodărie. Și altele și altele. Da-i drept, că în serile lungi, mai are omul timp să-și privească soția și pruncuții și să respire de câteva ori. Și primăvara va veni și munca de noaptea până noaptea, ca și iarna. De noaptea până noaptea nu se practică la oraș. și toată viața, fără concediu. Că le vin odraslele de la oraș, în concediu. Și-i frumos în Pestedeal, cu atâția

veniți la odihnă. Puțini pun mâna la lucru. Doar sunt orășeni. Și au nevoie de odihnă, pentru refacere. Și Năstase Moanță își petrecea vara, în refacere, la coasă. Brazda se ia în lungime, dar eu o s-o iau în lățime. E mai scurtă, mai dreaptă. Și vin domol, la capăt. Și iar încetișor. Și o să ajung departe. Și termin singur. Aici, după casă, nici nu mă vede nimeni. Și chiar dacă m-ar vedea, eu îmi fac lucrul meu, cum îmi place, cum pot. Dar vreau să-mi văd copiii însurați. A luat-o Costel înainte. Îi facem nuntă în casa Tincuței, că parcă a înnebunit Valeria. Nu că aș fi bolnav, o las de voie! Eu aici, în casa pe care o moștenește Costel, ași fi vrut să fie nunta. Dar și Valeria are dreptate. Dacă plouă, acolo avem spațiu pentru toți nuntașii, o sufragerie ca la căminul cultural și alte camere. Numai că după nuntă ași fi dorit ca tinerii să stea în odaia mare a casei noastre. Dar iar Valeria îmi pare a fi avut dreptate.

-Aici, grămadă cu toții, cu mine, cu Tincuța. Că doar nu vrei să o mutăm pe Tincuța în casa nouă, în sat, la câțiva kilometri de noi.

-La unu.

-La doi. Singură. Fată mare. Mai iese un necaz, de nu avem unde ne ascunde de el. Om vedea. Îi vine rândul și ei. Costel și Viorica vor rămâne pe loc. Dacă-i aducem aici, iar cântec în tot satu. Iar dacă nu facem nunta acolo, iar a spune lumea că acolo era un loc de nuntă, cum mai rar, în sat.

-Trebuie că are și ea dreptate. Și trebuie s-o las mai înfiptă. Nu mă crede, dar rămâne cu toată gospodăria și cu copiii pe cap. Nu mai întârziu mult pe lumea asta. Și începu ușor să cosească. Numai că Valeria, fuga la Costel. Îl rugă să

meargă la Năstase și să-l roage să nu lucreze, că ai nevoie de tată la nuntă. Costel, dacă i se oprește inima, e înmormântare! Adio nuntă, adio casă! Spune că vei cosi tu. Și chiar să cosești tu, Costel!

-Așa fac, mamă.

-Du-te.

Și Costel, ajungând aproape de tatăl său, așteaptă să fie văzut. Îi făcu semn să se oprească. Se apropie și cu cea mai dulce voce din lume îi spuse, că are o mare rugămintă.

-Care, Costel, dragu tati? Lui Năstase, la inimă îi merse cuvântul dragă. Nu prea folosea astfel de cuvinte.

-Să mă ascuți și dumneata pe mine. Drept zic, vreau să trăiești mulți ani. Nu vreau să fii bolnav niciodată. Și nici la nunta mea. Te vreau pe picioarele dumitale. Știu că poți să nu guști un pahar de țuică, dacă vrei. Și nu am un om întreg la minte, la nuntă, să fie treaz până la capăt. Unii beau până le vine să se bată. Dacă ești treaz, la unii e de ajuns să le faci cu mâna, să se astâmpere și ieșim cu bine.

-De bună seamă, așa voi face, fiule.

-Atunci lasă-te și dumneata condus, măcar o dată. Dai coasa la neneaca și în casă. Ai lăsat-o pe mama singură. În casa nouă, meșterii, care fac mesele lungi, din scânduri, singuri. Mai dispăre una, mai alta.

-Între ei am eu un om al meu.

-Știu.

-Cred că ai dreptate. Dar și de cosit e bine să fie cosit. Lucrul făcut, e bine făcut!

-E drept, dar nici o nuntă nu-i în fiecare zi.

-Iar îi drept. Iată, fie cum zici tu. Îi dădu coasa, se duse la fântână, dădu cu apă rece pe față, gât și subțiori, își luă o cămașă albă, curată și un pantalon mai bun și porni agale peste luncă, spre sat. Valeria îl întrebă pe Costel, dacă i-a promis că îi cosește el, așa cum l-a rugat.

-Nu.

-Ai, nu mai spune! Atunci ce i-ai spus?

-Că am nevoie de dumnealui la nuntă, ca un om cu capu pe umeri. Și acum, la pregătirile pentru nuntă!

-Ești deștept, Costel! L-ai atins unde trebuie. De câte ori îl vezi, dacă se prea agită, liniștește-l. Așa, ca un inspector, o vorbă aici, o vorbă dincolo, da, îi face bine. Dar atât!

-Chiar atât de gravă e situația, mamă?

-Rămânem singuri, Costel.

-Mamă, tata a fost ca piatra. De când e așa?

-Nici eu n-am știut. Mi-a spus. După nuntă îți spun și ție.

-Îl duc la doctor.

-A fost, dar de acum câțiva ani, de când o avut el un mare necaz, la sonde, nu mai e un om sănătos. A luat medicamente. Dar gata, mi-a spus că nici medicamentele nu-l mai ajută. Și medicul l-a sfătuit să-și lase lucrurile în bună rânduială.

-Chiar așa, să-i spui unui om bolnav, că moare?

-Eu n-am știut până mai astă vară, când mi s-a destăinuit. Medicul știa că tatăl tău îi om tare și că e mai bine să știe, decât să dispară, fără să facă rânduială. Așa a fost și este, tatăl tău! Ar fi trăit mult și bine dacă nu știu ce s-a întâmplat la sonde.

-Poate trăiește, mamă.

-Toți vrem. Dar nu uita, cu ochii pe el, să nu ridice, să nu se enerveze.

-Bine, mamă.

Viorica Fănălache era o albiniță de fată. Nu-i tăcea gura toată ziua. Vorbea fără opriri, dar nici nu stătea locului. Costel nu deschisese bine gura, să o ceară în căsătorie, că Viorica îi și sări în brațe, ca o zvârlugă. Mai rară așa cerere în căsătorie. Costel trecuse gărlita și urca agale, spre Fănălache. Ai acestuia, văzându-l ieșiră toți, grămadă, așteptând ca în fața unui eveniment. Nici nu bănuiau ce se va întâmpla. Se întorsese din armată și atât. Intră în curte, salută, i se răspunse. Iar Fănălache tatăl îl întrebă cu ce treabă a venit. Costel îi răspunse de-a dreptul că a venit s-o ceară în căsătorie pe Viorica. Nu termină bine vorba, că aceasta era în brațele lui. Și Costel, nici una nici două, porni cu ea în brațe afară din curte și pe uliță în jos. Abia atunci se treziră din uimire și tata și mama, frații și surorile și porniră, ca la atac să-și salveze odrasla. Îl înconjurară și vorbiră toți de-odată, ca într-un bâzâit de albine silite să-și apere stupul, în fața unui agresor. Și ca la comandă începură toți de-odată să joace un joc straniu, pe care nu-l știau și nici nu-și aminteau să-l mai fi jucat vreodată. Nu se țineau de mână, dar se formase un fel de cerc în jurul celor doi miri și picioarele bătură pământul, a ritm și brațele pocneau din degete, sau băteau din palme și șoldurile vibrau și sâni, de după cămășile albe, dănțuiau. Și Viorica, fulgerată de un curent electric, uitând cu desăvârșire de Costel, începu să joace rînd pe rînd, în fața fiecăruia, mișcându-și umerii și șoldurile, ca scuturată de friguri, apoi jucând, în continuare toți,

ca scuturați de friguri, uitând de lume. Când Viorica jucă numai în mijloc, jocul se mai potoli. Șoldurile și umerii indicau fără dubiu un joc țigănesc. Se opriră din joc, dar chiuiau toți, bătând din palme, a joc. Costel, nici o mișcare, ca golit de sine, ca hipnotizat, deși treaz. Energiile nevăzute care o înșurubaseră pe Viorica și pe ceilalți, încetară. Fără nici o vorbă intrară toți în ogradă, văzându-și de lucrul lor. Costel rămas în mijlocul uliței, porni spre casă și cum ajunse a spus părinților să se pregătească de nuntă. Ar fi bine să vă duceți zilele acestea la Fănălache. Pe Viorica o aduc aici. Ai lui nu scoaseră nici un piuit. Ambele familii tăcură. Despre așa ceva nu se strigă de pe garduri, până nu e totul pus la cale. Duminică la amiazăzi, Năstase și Valeria, îmbrăcați frumos, trecură lunca și urcară spre Fănălache. Pe Costel nu-l luară, socotind că rolul lui s-a încheiat. Fata i-a spus da, față de părinți.

La Fănălache o curățenie exemplară, în toată gospodăria. Geamurile casei străluceau. Le șterseseră cu spirt și ziar. Dăduseră cu var în bucătărie. În casă numai fețe de masă cu flori și dantele. Năstase și Valeria intrară în curte. Îi aștepta Tudor Fănălache, tatăl, și-i conduse în casă. Nu aduseră nimic pe masă. Când stai de vorbă despre întemeierea unei familii, nu bei și nu te ocupi nici cu de-ale gurii. Ca să nu vorbească alcoolul și nici interesul părinților, ci al copiilor, că ei vor duce greul vieții, cu toate cele bune și cu cele neplăcute. Nici unul nu grăi nimic. Năstase, capul familiei Moanță, deschise gura.

-Tudore, am venit la tine pentru copiii noștri, Costel și Viorica. Și iar tăcere. Apoi iar grăi

Năstase, întrebând dacă-i adevărat ce i-o spus Costel.

-Adevărat. Viorica a spus da. Și noi i-o dăm cu voie bună. Și iar tăcere.

-Tudore, atunci, ca două familii de frunte, să stabilim ziua nunții și să mai lucrăm o dată pentru copii, apoi îi lăsăm cu hamurile vieții pe ei, să se descurce. De bună seamă că părinți suntem cât vom trăi și le vom fi de ajutor. Dacă vor ști și ei ce e respectul față de părinți. Viorica vine la noi, Costel are unde sta.

-Cum ai zis, Năstase. Dacă vor ei, și la noi au. Le dăm o cameră.

-Cam greu. Ai două și bucătăria de la grajd. Și cinci copii. Dar un părinte își pune inima pentru copii și cred că ar avea aici camera lor. Dar fata merge la băiat. Ai și fete și băieți. Când vrei să mai ridici o casă, te ajut. Fii sigur.

-Te cred, Năstase. Când am văzut că mai ai o casă, m-am bucurat. Știu că ți-ai ajutat frații să-și ridice case și era păcat să rămâi în urmă. Ce să zic? Nu mi-ar strica încă o casă. De două camere, după posibilitățile noastre.

-A cumpărat-o Tincuța. Avem două case, doi copii.

Valeria înghiți în sec, dar tăcu, auzind de casa Tincuței. Așa era rânduiala. Femeia să tacă. Iar dacă în alte familii, rânduiala ajunsese ceva de râs, la ai lui Moanță, se păstra, ca o cârmă de corabie. Și corabia n-a luat apă.

-Năstase, când crezi. Ești tatăl băiatului. Tu hotărăști. Drept spun, fac față și eu cu tot ce zici, din toată inima, cu porcul de anul trecut, cu vițelul.

-Nu. Părinții băiatului fac nunta. Asta-i rânduiala.

Tudor tăcu, să nu spună iar ceva nepotrivit, în afara rânduiei.

-Ei, nici noi n-om sta de-o parte, grăi Tudor într-un târziu. O fată avem și noi, acum, de măritat. Nu e singură pe lume. Are părinți, frați, surori. Dăm și noi o masă, când veniți cu alaiul după Viorica.

-Foarte bine. Ți-ai crescut cu vrednicie copiii. Ai muncit, nu glumă, pe frontul vieții.

Tudor tăcu. Tatăl băiatului conduce întâlnirea între părinți.

-Nu cu atâta vrednicie ca voi, dar nu ne dăm bătăuți. Mai ținem la greu.

-Mai sunteți încă în putere. Și-i bine și pentru Viorica și pentru Costel. Să-i ajutați câte zile veți avea.

-De bună seamă.

-Eu te cunosc, Tudore. Cred ce-ai zis. Și cu vorba asta mi-ai luat o piatră de pe inimă. Copiii sunt tineri. Eu îi dau băiatului pământul, să știe ce-i a lui și ce nu-i a lui.

-Nici eu nu o las pe fată fără zestre. Dar drept să spun, nici nu am avut când să ne gândim cum împărțim pământul la copii.

-Așa-i. Vă așteptăm la noi peste două-trei zile. Până atunci vă gândiți. Marți seara îi bine?

-Bine.

-Atunci vă zicem bună ziua și mergem la casa noastră.

-Îți merge când vă dau eu voie, se învioră Tudor, că sunteți în casă la mine. Tu nevastă, deveni el, autoritar, vorbindu-i cu reproș. Ne-o intrat niște oameni în casă și tu stai și stai și masa

așteaptă! Pune ceva pe masă. Până termină vorba, el și aduse o sticlă cu țuică.

-Viorico, vino și mă ajută, o strigă mama sa. Tu nu vezi că avem oaspeți? Că ești fată mare și azi mâine îi vrea să te măriți!

Viorica intră în casă și se opri zăpăcită.

-Dar tu, nici bună ziua nu știi să spui? Așa te-am crescut eu, o dojeni Tudor. Fata rosti bună ziua, pe când mama sa și intrase cu friptura, șoptindu-i să aducă tacâmurile, pâinea. Viorica zbură și reveni, ca o albină. Își regăsise ciripitul.

-Dar mămăliga? Toți izbucniră în răs. Năstase sări în ajutorul fetei.

-Râdeți degeaba. Aici îi mâna lui Costel. I-o fi spus că mie îmi place mămăliga. Între timp femeia lui Fănălace aduse și mămăliga și se oprise cam stângace, neștiind ce să zică, unde să o pună pe masă. Îi sări în ajutor Tudor.

-Pune lemnul aici. Farfuria cu pâine mai încoace. Și stai și tu nevastă, ia loc, pe un scaun.

-Și Viorica, zise Năstase. Acesta era jocul părinților socri. Toate viitoarele nurori se pierdeau la masă. Știau ele despre ce este vorba, dar trăiau din uimire în uimire. Viorica tot aștepta o vorbă două despre măritiș, dar, nimic. A roșit de câteva ori, crezând că despre așa ceva este vorba, dar nici pomeneală. Se fâstâci la întrebări obișnuite, despre ale gospodăriei. După ce plecară oaspeții lor de seamă, fugi din casă, de rușine că se zăpăcise și se bâlbâise, ea, care avea gura ca o morișcă. Fugi în fundul grădinii, se ascunse în stufăriș și se puse pe un plâns, de gândea că-i sfârșitul lumii. Unul din frați veni la părinți și raportă că Viorica se jelește.

-Las-o. Plânge, sărmana, după noi. Se duce din casa părinților. Ca un pui de pasăre din cuib, între străini.

Valeria era arsă de nerăbdare, așteptându-l pe Fănălache, să le întoarcă vizita. Abia atunci erau puse la cale, ce moșteneau copiii din partea părinților, cât și data nunții. De atâta nerăbdare, când au venit ai lui Fănălache, nu se concentrează de ajuns la cele ce se discutau, dar a ieșit mai bine așa, Năstase cumpănind foarte bine lucrurile și nesticându-i nici ei planurile. Ajunsă discuția la casă, Năstase încheie scurt și cu bună cuviință.

-Copiii au unde sta. Minte să aibă, că altceva nu le lipsește.

-Așa-i, întăriră toți.

După ce au plecat ai lui Fănălache, Valeria, împăcată, îl rugă frumos pe Năstase, s-o lase să meargă în Valea Oilor, la neamurile ei, că bunicii ei de acolo erau și frații maică-si și verișori și nepoți.

-De bună seamă, dacă vrei, du-te, unde mergem noi, nu mai trimetem colăcarii.

-Ba-i mai trimetem. Un fecior avem de însurat. Când văd colăcarii, sus pe șeile cailor, îmbrăcați frumos și cu tricolorul peste piept, îmi mare sărbătoare în sufletul meu. Și cum își leagă caii la poartă și fără grabă intră în casele oamenilor, chemându-i la nuntă. Mai ales în Valea Oilor, unde nu chemăm tot satu.

-Ce vrei tu, Valerie, ca din Pestedeal, să-i chemăm pe toți? Numai un boier o făcut așa ceva, pe vremea lui Cuza, când au fost chemați românii pentru prima dată la vot. Boierul avea nevoie de voturi. Dar l-a dus mintea tot la câștig. A primit

ca dar de nuntă, puțin, așa, să fie, o găină, un purcel, un cocoș, un miel, altul brânză, ce avea omul. Sau poate n-a câștigat. Dar nici n-a pierdut. Dar de votat, au votat toți cu el. Era sărăcie multă. Și comuna era oropsită. Ba proprietate boierească, ba mânăstirească, deși în lung și latul comunei nu este nici o mânăstire, pe nici un deal. Dacă n-o fi fost o mânăstire din alea care cărau totul în Grecia. Da o și meritat voturile. Nici nu s-au mai adunat toți oamenii de la noi, la un loc. Unde să băgăm toți nuntașii? Nici grădina nu ne este de ajuns. Cât ar cuprinde?

-Măi Năstase mă, tu râzi de mine, dădu ea a glumi. Că sat ca al nostru, nu prea este în țară. În căruță, sau călare, dacă te încumeți să mergi dintr-o parte în alta, atât e de lung. Și numai căruțele nuntașilor, unde le pui, Năstase?

-Asta ți-e grija? Mă ocup eu de căruțe. Tu vezi de ce trebuie să pui în farfurii!

-Năstase, eu nu știu cât glumești și cât nu, așa că mai bine tac.

-Bun răspuns. Acum încep supărările. Că de ce nu l-am chemat ba pe unu, ba pe altu. Și nu te cheamă nici el. Să nu uităm că mai avem o nuntă. A Tincuței! Trebuie să avem pace cu lumea. Să invităm cât mai mulți și să știm câți vin. Colăcarii ne aduc răspunsul.

-Când scoți colăcarii în comună, faci nuntă mare. Eu zic să mergem mai întâi la neamuri și la prieteni, să vedem câți vin. Până se umple casa. Și-i nuntă, nuntă!

-Așa-i. De aceea am zis că e bine să mergi în Valea Oilor. Tu aduci răspunsul. Întrebăm și aici și unim răspunsurile. După aceea om mai chema, sau

nu. Cât suntem în stare să ne întindem plapuma, atâția nuntași chemăm.

-Deștept bărbat am!

-Așa că du-te în pace, că arzi de dorul neamurilor. Ai și tu de ce să te bucuri. Ne așezăm un copil la casa lui.

Valeria luă câte ceva în dar, pentru mătușile ei, ouă, brânză și câte o jumătate de țuică, pentru unchi, asta așa, ca să nu mergi cu mâna goală, că au și ei.

-Au Valerie, dar mulțumita darului, intră de-a dreptul la inima omului. Și te-aș ruga frumos, după nuntă, că acum ai multe pe cap, să dai și tu ce vrei tu și celor mai neajutorați, mai ales celor ce nu ne sunt neamuri.

-Așa am să fac Năstase!

Și porni Valeria, de parcă avea aripi, pe vale în sus, apoi pe povârniș. Și cum ajunse, fierbea toată și nu se mai abținu și intră în curtea lui Lică a lui Pătrunjel, coleg cu Tincuța, la liceul de învățătoare. E drept că pe vremea Tincuței, un singur băiat era la învățătoare, Lică. Să fi rămas bărbat sănătos, la coasă, la pădure, la rostul unei gospodării. Că-s niște sărântoci! Nici nu știu unde dorm atâția într-o casă. Ajunsă în curte, se răzgândi și ieși iepurește și se duse la mătușa Victoria, cu care se înțelegea foarte bine. Și o nimeri la inimă.

-Intri Valerie într-un neam de sărântoci, de nu mai ai ce veni în Valea Oilor, dar și din Pestedeal trebuie să te muți!

-Ei, lasă pe mine! Să vezi cum mi-l ard eu pe Lică, de-mi scap neamul de rușine și casa de măritat. Și în loc să meargă acasă la ai lui Lică, trimise după domnișorul învățător. Și Lică veni pas

alergător la mama soacră. De bună seamă are nevoie de mine, să le fiu de ajutor, la nunta lui Costel. Cu dragă inimă! Să lucrez câteva zile aproape de Tincuța, aripi, nu altceva!

-Sărut mâinile!

-Bună ziua, răspuse Valeria. Și pe dumneata mătușă, te rog să mă lași să stau de vorbă cu Lică. Aceasta se ridică și ieși din casă. Ce mai faci, Lică?

-Cu ce nu se mai termină niciodată, cu lucru.

-Bine faci. Că tot omu trebuie să fie vrednic și să le aibe pe ala lui, nu din pomană, din căpătat.

-Drept. Așa-i.

-Dacă-i așa și vrei să te însori...

-Sigur că vreau.

-Știu și io că vrei. Da să faci bine să-ți faci casa ta, să ai unde îți aduce și tu pe cineva, că Tincuța mea nu-i de tine. Și nici noi părinții n-avem casă de măritat! După câte știm noi, feciorii se însoară. Așa cum îl însurăm noi, pe Costel, cu casă și avere, să aibă unde își aduce o fată vrednică. Când îi avea casa ta, ți-o veni și ție vremea de însurat. Și ca să fiu bine înțeleasă, pe Tincuța mea s-o lași în pace. Nu-i de nasul tău. Ți-o spun și din partea mea, ca mamă și din partea ei. De-aia am venit. N-ai ce căuta la nunta lui Costel. Las-o pe Tincuța să se mărite cu cine vrea ea. Dacă îi era ei de măritat cu tine, erați împreună de câțiva ani, nu îmbătrâneți neînsurați. Dar în inima ei, Tincuța n-a vrut și tu n-ai priceput. Sau ai priceput tu foarte bine, dar tot degeaba. Așa că să treci pe cealaltă parte a drumului, când o vezi. Să știi că sunt femeie cu

inimă bună și nu spun la nimeni că am vorbit cu tine, nici aici, nici în Pestedeal.

În comuna Pestedeal, o nouă vară bucura pe toată lumea. Grădinile, de lângă casă, cu de-ale gurii. Cele de pe coasta dealurilor, cu iarbă înaltă și deasă, cu multe flori. Și vacile, cu ugerul plin. Cald, ca vara, dar ploile veneau la timp, ca la mobilizare. Magdalena făcea pregătiri febrile. Peste doar o săptămână intrau în concediu și nu mai voiau nici mare, nici munte, nici stațiune de tratament.

-La roabă, Ioane!

-Și tu cu biciu după mine.

-Ai vrea tu, dar eu nu am vreme să plimb roaba goală.

-Poate să te pun în roabă pe tine, în loc de mortar.

-Să mă zidești de vie!

-Magdaleno, la așa ceva mă gândeam și eu.

-Ți-ar conveni! Las' pe mine! Ce facem, mergem la Ștefania, la petrecere?

-Cum zici tu.

-Mergem. N-avem nici o grijă. Gheorghită cred că a cam uitat de părinți.

-Ferice de el. Aici în oraș era în suferință. Copii care nu au văzut niciodată un spic de grâu, o livadă în floare. Mai târziu, e adevărat, condițiile și mediul de studiu de la oraș...

-Au văzut, la televizor și vaci și oi și cai.

-Și orașenii dau lecții fiilor de țărani. Ba îi și ironizează, când ajung, împreună, la un liceu, sau la o facultate.

-Că n-au amante?

-Acum moda este și la sate. Cineva a avut grijă. De joi seara, până luni dimineața, la disco. Din nefericire, de pe la treisprezece ani, nu mai găsești fete mari. Iar băieții nu mai au decât această îndeletnicire. Școli fără copii. Licee fără fii de țărani. Și în orașe copii rămași pe dinafară. Se ajunsese la zece clase obligatorii pentru toți românii. Se trecea la a unsprezecea. Liceele, de doisprezece și de treisprezece ani. Apoi, niște oameni fără Dumnezeu și fără neam, n-au mai avut grijă de copii și adolescenți. Erau toate puse la punct, pentru a fi protejați. Și tot era ceva. Și încă foarte mult.

-Nici chiar așa. Fetele care nu sunt lăsate la disco, se mai salvează.

-Ca la oraș. Numai că aici pe lângă disco mai sunt și școlile. De la a cincea în sus, până la terminarea liceului, sunt învățați cum să se apere să nu facă copii, sau să nu se îmbolnăvească de câte-o boală grea.

-Nu înțeleg. De fapt sunt învățați să fie femei și bărbați. Nu sunt întăriți, să fie copii cuminiți. Asta e.

-Nu m-am gândit la așa ceva.

-Nenorocirea este că în această grămadă, decad și destui tineri buni, elevi și studenți. Nici să-i tai în bucăți, nu-i poți salva. Se trezesc absolvenți, șutați în lume, ne știind să facă altceva decât să bea, să fumeze, și, și, și. Nu știu să muncească, să lupte. Au râs de colegii care de prin anul trei se treziseră, iar din patru studiau pe brânci. Nici mie nu mi-a lipsit mult să ajung la pensie, tot umblând de la un loc de dans la altul, de la casa unor colegi și colege, la alta, până când ușile mi s-au

închis. Iar unde era deschis nu voiam. Că mă așteptai tu. Să fim atenți cu Gheorghită.

-Și cu soră-sa.

-Nu mă zăpăci!

-Cine știe? Omul speră.

-Ar fi bine. Măcar doi. Lumea a venit până la noi. Trebuie să meargă mai departe. Ar fi fost mare păcat să fi fost fără nici un rod.

Tot vorbind se treziră în curtea casei Ștefaniei. Intrară. Fum de țigară. Câteva femei și Mitică.

-Bine ai venit, Ioane, că l-am pus în cârjă pe Mitică. L-am ținut azi noapte între noi. Ne-ai părăsit, Ioane. Ți-am dat concediu destul! Îți făcuși pruncu? Destul, că se usucă Magdalena! Uite, ți-am adus o prospătură, ca să nu spui că nu suntem niște doamne. Îi prezentară o domnișoară atrăgătoare, studentă. Care îl și luă la dans și-l motoriză la un rock, de tot femeietul se repezi la jocul coapselor. Mitică o luă în brațe pe Magdalena, lipind-o de el, în mișcări liniștite, deși toți erau în flăcări.

-Magdaleno, ești grozavă, îi șopti.

-Cum ți-ai dat seama?

-Cum, tu nu îți dai seama cât de bine ești dotată? Te-am luat în brațe și ce simt eu, mai rar. Nu te mint. Hai, nu mai fă pe nebuna, să-mi spui că tu nu simți nimic, pentru că ești căsătorită. N-are rost să te autocenzurezi, doar suntem la dans, în lume. Fantastic!

-Mă înnebunești, Mitică!

-Rămâi așa, să nu ne dăm în spectacol. După dans te duc la Ion și te las lângă el. Om vorbi noi. Ar fi păcat. Așa ceva mai rar. Mai bine te duc acum, așa, taina noastră e mai bine protejată.

Magdalena roși toată, iar trupul îi vibră. Fantastic zise ea, în gând. Fiind singură la masă îi părea bine că nu o vedea nimeni cât de îmbujorată era. Ion voia cu tot dinadinsul să facă față. Zvârluga de fată, șarja. Celelalte femei și Mitică băteau din palme și jucau pe loc, stârnindu-i. Ochii Magdalenei se întâlneau cu ai lui Mitică, magnetic. Mitică pofți femeia, pe care o și văzu a sa. Nici Magdalena nu gândi altfel, doar că acum nu avea unde să-l primească. Și o părere de rău i se așeză la inimă. Mitică avu o idee. Din tot imboldul inimii sale scoase niște bancnote și strigă, numai vin negru, puterea ursului și fripturi. Eu drept să zic, sunt cam obosit, dacă merge cineva. Pofțim banii. Bani erau destui și friptura lipsea. Și vinul bun. Petrecerea era mai mult cu gustări pe tavă, ceva coniac, atmosferă, cu lumină indirectă și dans.

-Eu mă duc, sări studenta.

-E greu singură și e cam depărțișor.

-Păi, aici, la colț.

-Aici nu-i cotnar, interveni Ștefania. Nici eticheta nu-i originală. Cam o jumătate de oră. Dar ce te apucă Mitică, aici sunt pentru două sticle de om și câte o friptură. Pui la bătaie tot salariul?

-De salariu nu mă ating niciodată. Venituri suplimentare, de la șantier. Dar fătuța asta nu poate căra atâta greutate. Și nici nu e frumos din partea noastră. Dacă nu, o lăsăm pe altădată.

-Poate o mai ajută cineva, sări Ștefania. Doar nu o să dăm cu piciorul la o așa plească.

-Plec eu. Și Ion luă banii și pe-aici ți-e drumul, cu studenta după el. Mitică o luă de mână pe Magdalena și dispărură prin camere, până în ultima încăpere.

-Nu, rosti Magdalena.

-Nu, adăugă Mitică, de aceea ieșim afară. Ieșind afară, o lua iar de mână. Vino puțin aici. Intraseră într-o magazie. Mitică aprinse lumina, apoi o stinse și închise ușa pe dinăuntru. În mijlocul magaziei un birou apoi un cuier cu prosoape, o chiuvetă și chiar un divan mai vechi, dar cu o velință frumoasă pe el. Într-un târziu ieșiră amândoi, calmi, liniștiți, ca doi oameni care se plimbaseră prin grădiniță. Intrară în casă.

Ion și studenta, mână în mână, destul de grăbiți.

-Ce faci zilele acestea?

-La ore, dacă vreau și acasă.

-Păi nu te ceartă ai tăi, că nu mergi la ore?

-Stau singură, în gazdă.

-Singură de tot?

-Singură. Vrei să verifici?

-Vreau.

-Vino. Aici, la doi pași. Și intrară. Și într-un târziu erau iar pe drum, agale, după vin, lipiți unul de altul. La întoarcere, toți cu gura pe ei

-De ce ați stat atâta, că ni s-au uscat buzele de sete.

-Păi fetelor, ne-ați trimis la război, fără pușcă. Douăsprezece sticle cu vin, fripturi, trebuia să ne dați sacoșe de pânză. Cu pungile de plastic, le-am adus mai mult în brațe, să nu le spargem. Înapoi am venit pe jos, că nu apăruse nici un tramvai, cotigi el răspunsul.

-Un taxi, Ioane.

-Ca un făcut, nici un taxi. Data viitoare mergi tu, Ștefania, cu cine vrei.

-Cu tine.

-Nu. Eu o să rămân cu Magdalena.

-Bine, dar dai tu banii.

-Nu zic nu.

-Și plec eu cu Mitică, să nu mai suferi de doru Magdalenei și ea de a ta. Că dacă nu ar fi măritată, de ce bucațică bună ar da Mitică și ne-am face cumnate!

-Tu ești nebună, Șefania? Păi ce ești nevasta lui Mitică?

-Nu, dar nici tu nu ești, Magdaleno...

-Și, gata, până o să mai dansez eu cu Mitică vreodată.!

-Lasă, Lasă, Magdaleno, nu la dans mă refer eu...

Și toți râseră ca de un apropou reușit, că ar flirta cu Mitică. Dar Magdalena gândi că Ștefania știe, sau bănuie ce s-a întâmplat. Ștefania se grăbi să dreagă busuiocu.

-Ce să facem Magdaleno, că și pe mine și pe Lina și pe tine nu are cine să ne danseze, că suntem prea bătrâne. Norocul nostru cu Mitică.

-El e de vină, interveni Ion. Îi neînsurat. El trebuie să mai găsească un neînsurat.

-Ți s-a făcut milă de mine și de Lina că suntem femei nemăritate?, îl întrebă Ștefania. Și tu îți poți face pomană cu noi, nu numai Mitică.

-Na, na, nu ține figura.

-Bine, Ioane. Dacă nu mai faci față la rok, un tangou, mai pentru noi. Că mai devreme eram ușurei, doar cu două trei gustărele.

-Ioane, grăi Magdalena relaxată, deci pe tine când te trimite omul de acasă, vii cu de toate!

-Soldat instruit, nevastă.

Studenta își ceru scuze de la toți, că trebuie să plece. S-a făcut târziu și o ceartă părinții. Că locuiește departe de aici.

-Bine. Îți punem la pachet o friptură, spuse Ștefania.

-Și o sticlă de vin, interveni Ion.

-De bună seamă, întări Ștefania. Să mai vină fata pe la noi.

-Nu cred. Am aici o mătușă. Măine vine de la țară, cu unchiu. Doar când o vizitez pe ea. De Crăciun. Atunci îi colind.

-Îți umple pușculița!, sublinie Ștefania.

-Așa-i.

Ion pricepu că vorbește pentru el. Nici o problemă. Merg la țară cu Magdalena, un om liniștit. Peste câteva zile erau în tren spre Pestedeal.

-Magdaleno, mi-ai spus că o surioară, un frățior...

-Nu. Nici vorbă. Au trecut atâția ani. Și cred că nici nu va mai fi. Bine că îl avem pe Gheorghită. E vremea să ne trăim și noi viața.

-Bine zici. Nu mai vine, nu mai vine. Asta e.

-Principalul este că sunt sănătoasă și disponibilă.

-M-ai dat gata. Nu te-am știut agresivă. Mi-ai pus gând rău?

-Dimpotrivă. Te mai las la vatră, să nu te prăpădești. Ști tu, cum e vorba, când nu ajungi repede la ce îți place....Să trăim și noi liniștiți.

-Bine zici. Îmi pare chiar că ne și simțim mai relaxați.

-Chiar așa. Nu cred că mai avem de ce merge la petrecere la Ștefania. Sunt necăsătorite. Mitică iară.

-Magdaleno, crezi că Mitică și Ștefania, sau Mitică și Lina...

-Ce mă interesează pe mine viața lor?

-Ai dreptate.

-Pe de altă parte, de ce nu am merge. Nu mă interesează viața lor. Mai ieșim și noi în lume.

-Iar ai dreptate. Am intrat la mijloc. Trebuie să facem și noi cinste.

-Eu, nu. Am fost mai deșteaptă. N-am picat, la plată, ca tine. Mai bine cumpărăm, ca de obicei, poate cu o sticlă în plus, că nici așa! S-a băut prea mult.

-Mult n-a fost. Două sticle de om.

-Ia nu fi obraznic. Păi am băut eu două sticle?

-Nu, dar Ștefania o fi ras trei.

-Nici vorbă.

-Așa-i. Lina?

-Ea parcă mai mulțisor, dar nici ea, prea, prea. Tu nu observi nimic în lume?

-Ce vrei să spui?

-Patru sticle, dintr-o mișcare au dispărut în sacoșa lui Mitică. De aceea se ocupa el de destupatul sticlelor și de pus în pahare, nu să vă dea sticla în față.

-Deci Mitică al nostru a recuperat? Ai dreptate. Să fim moderați, dar onorabili. Mai puțină băutură, mai multe glume și voie bună.

Trenul oprise în stație. Coborâra și ei. Făcură ultimele cumpărături, înainte de a urca în autobuz. Ai lor, când îi văzură, se luminară, iar ei îl admirară pe Gheorghită. Îl sărutară. Apoi Gheorghită plecă cu bunicul.

-Ai văzut? Întrebă Magdalena.

-Am văzut. Lasă că e foarte bine așa. Altfel, la București cu el.

-Unde, în cameră, închis și plimbat la joacă? Stresat de noi, că nu mai avem timp?

-Așa-i. Taci. Și, complici, tăcură. Mihaela înflori iar. Ei și nurorii sale nu le mai tăcea gura. Uitaseră de Gavril, de Gheorghită, de Ion.

-Tată, îi zise Ion, parcă numai ele sunt pe lume. Gavril tăcu, păstrându-și pomul înflorit din sufletul său, de atâta mulțumire.

În Pestedeal începea o nouă vară, de când Costel și Viorica se căsătoriseră. În casa de cărămidă, tinerii căsătoriți și Valeria, de vorbă.

-Viorică, să ști tu că aici ai intrat într-o familie de frunte. Noi nu suntem țigani.

-Nici noi nu ne-am ascuns că tataia tatălui meu a fost țigan. Tata și mama sunt români, își desfășură Viorica vorbele, ca purtate de un curent electric.

-Așa-i sunt români, deveni Valeria mai conciliantă.

-Dar văd că ai lui Moanță sunt țigani! Că mi-a zis taica!

-Taci Viorico, ne facem de rușine!

-Adevărul îi adevăr. Minciuna-i de rușine! Dar neamul meu, părinții, frații, unchii, mătuși, verișori, verișoare, nu s-ar fura unii pe alții, să-i tai în bucăți, cum e în familia asta de frunte, în care am intrat eu și o fac de rușine!

-Ce vrei să zici? sări ca arsă Valeria, fără să știe unde bate Viorica.

-Ce crezi, trebuie să am copiii cu Costel, sau să nu avem nici un copil? Ca să știu ce să fac.

-Cum? Ce să ști să faci?! Să nu îndrăznești, Viorica mami, să faci ceva, să nu ai copii!

-Te-am întrebat. Să-mi răspunzi cu da, sau nu.

-Da, să ai copii, se conformă Valeria ca la armată.

-Să crească mari și vrednici?

-Da.

-Să se căsătorească?

-Da.

-Dar dacă li se leagă cununiile?

Mintea Valeriei se împrăștie ca lovită în cap de o măciucă. Copiii lui Costel să aibă cununiile legate? Să nu se poată căsători?

-Viorică, maică, ce vorbe mai sunt și astea? De bună seamă că tu știi pe cineva care face farmece. Am auzit eu!

-Știu.

-Pe cine?

-Pe tine! Și nu glumesc. Eu, strănepoată de țigan, vă dau trei zile de gândire, ție și lui Costel. Ne mutăm din casa Tincuței!

-Costel mamă, tu nu-i poți da una peste gură, răcni Valeria, zguduită de toți dracii. Numai că Viorica și sărise peste geam și ieșise în uliță, unde nici mai mult, nici mai puțin, erau frații, surorile și părinții ei, care tocmai veneau în vizită, să anunțe pe tinerii însurăței, că le mai dau, în afara celor promise, și vițica, doar au intrat într-o familie de frunte. Acum că Năstase s-a prăpădit, să le fim noi de ajutor. Că n-a mai avut parte de viață, după nunta lui Costel, decât de câteva luni. Se întâlniră în sat. Crezură că i-a văzut și a venit în întâmpinarea lor.

-Nu-i nimeni acasă, le spuse Viorica. Nici nu vă chem în casă.

-Dacă nu-i nimeni, bine faci.

-Și până mai târziu când se întorc, mama soacră și Costel, de la gospodăria veche, să știți că eu vin până acasă.

-Foarte bine, Viorică. Tot avem noi să-i spunem ceva lui Costel, dar mai bine aduci tu, ce voiam să vă dăm.

-Ce, tată?

-Acasă. O surpriză.

Numai că acasă s-au pus toți pe un plâns și jelit ne mai întâlnit. O jeleau pe Viorica. Jeleau copiii pe care nu-i avea. Și nepoții. Apoi Fănălache îi opri din plâns și rosti, liniștit, o liniște în care se auzeau șuerăturile unor grele amenințări.

-Viorică, tata îi mândru de tine. În casa Tincuței nu mai stai. De Costel nu ne atingem, că-i bărbatul tău și abia i-a murit tatăl. Blestem greu ar cădea pe casa noastră și ni s-ar risipi neamul. Costel ce zice?

-Tată, Costel îi atât de încrâncenat să-i ia Tincuței casa, că mă trec fiorii.

-Maică-sa este de vină.

-Așa-i. Au pus totul la cale încă înainte de nuntă. Dar de frica lui tata Năstase, tot amânau. El era pe ducă. După ce a murit tata Năstase și Tincuța e ca și moartă și ea. Casa a fost trecută pe numele părinților, de aici se trage necazul. Un proces i-ar da ei jumătate și lui Costel jumătate, ca orice moștenire. Dar nu, nici jumătate. Un sfert unul, un sfert altul, jumătate mama Valeria.

-Așa-i, întări Fănălache. Numai dacă nu ar fi nici Valeria în viață, ar fi jumătate jumătate. Tincuța ce zice?

-E casa mea, nu o împart cu nimeni.

-Așa-i, dar nu poate decât să sufere toată viața. Au băgat-o în iad. Îți mai spun o dată, bravo, fata mea. Să mai așteptăm. Dacă Costel iese de sub blestemul la care l-a împins mama sa, îi foarte bine. Aveți unde trăi, în gospodăria veche. Aveți și grajd și staul și cotețe și magazie și polatră și tot ce trebuie la o gospodărie. Dincolo sunt mai multe camere, dar curtea-i pustie. Însă, Viorica mea, abia

acum știu de ce am plâns toți. Dacă Costel nu vrea să vie în casa părintească?

-Eu mă duc în lume, că în sat nu mai am loc.

-Poți să stai și aici, cu noi. Nici unul nu îți facem nici o vină. Că nici nu ai. Să mai așteptăm. Dacă Costel vine la casa părintească, dar nu te va ierta?

-Rabd și-mi duc viața cu el.

-Asta am vrut să aud. Ei, acum e acum. Trebuie să vorbim cu ei fără să afle lumea, ce s-a întâmplat. Tot eu trebuie să mă duc.

-Nu singur, tată. Ia-l și pe unchiu.

-Nu. Încă nu știm decât noi.

-Bine tată, cum zici.

-Dar nu azi. Stai aici. Costel poate că nici nu știe că ești aici.

-Știe, tată. Și le spuse că sărise pe geam.

-Atunci îl așteptăm. Nu vine azi, vine mâine dimineață. Dacă nu vine mâine dimineață, mâine la amiază sunt la ei.

-Tată, mi-e frică să nu pățească Tincuța ceva. De necaz îi neagră ca pământul.

-Asta ne-ar lipsi. Blestemul ar lovi ca apele care ies din matcă, ar șterge calea vieții. Norocul nostru e că Tincuța nu-i nici la casa părintească, nici la casa ei.

-Zace. Dar nimeni nu știe de ce.

-Dacă ar fi fost acasă, ar fi ieșit cu scandal, cu țigănie. Greu mi-ar fi fost. Dar la Maria lui Liman, mătușe-sa, merg în pace.

-Vin și eu.

-Nu. Dacă te întâlnești cu Costel, pe drum, poate ieși cu țigănie. Nu trebuie să știe nimeni.

-Dar dacă vine aici, nu-i tot țigănie?

-Nu. Aici nu sunt decât încă două case.

-De ajuns.

-Așa-i.

-Și să nu mă lovească, să nu mă ia cu forța. Nu mă las.

-Te-ar bate în orice casă te-ai duce. Într-un singur fel putem amâna țigănia, de azi, pe mâine. Și poate până mâine se mai limpezesc apele.

-Cum?

-Mergem toți la Tincuța. Și tu, Viorică. Așa, chiar dacă ne întâlnește Costel, n-ar vrea scandal, n-are ce-ți face. Iar voi, chiar dacă vă împinge sau vă lovește, nu răspundeți. Nici astea mai mici. Dar stăm mereu, ca un zid între el și Viorica. După ce vorbim cu Tincuța, suntem mai tari și mai lămuriți. Mai mult de atâta nu văd ce am mai fi în stare să facem.

Bucuria Tincuței a fost fără seamăn. Părea că se duce din lumea aceasta, așa suferea. Veselie și îmbrățișări și sărutări cu Viorica și cu toți ai lui Fănălache. Erau o ceată cum nu s-a mai văzut! Și iar, ca din senin, începură a bate din palme și a juca din șolduri și umeri, electrizându-se unul de altul. Se opriră cam de-odată. Aveau o stare sufletească foarte bună.

-Viorică, cel puțin când sunt eu de față, să nu îți fie frică de Costel, îi zise Tincuța. Mă bat în parte cu el. Și numai știind asta, se abține. Dar văzându-ne uniți, o să stea la locul lui, de frică să nu te piardă. Că ține la tine și nici eu nu vreau să te piardă. Dar știți când suntem mai tari?

-Când?

-Acum. Că până mâine gura morii lucră ce nu trebuie.

-S-o facem și pe asta. Acum. Și toată ceata, la pas domol, porni prin sat în sus. Arșița soarelui trecuse. Numai bine pentru o plimbare. Și toți îi salutau și tuturor le răspundeau. Tocmai trecea pe lângă ei un căruțaș, un om cam al dracului. Cum îl văzu, Tincuța îi făcu semn să oprească.

-Bună ziua.

-Bună ziua, Tincuța. Bună ziua tuturor. Dar care-i problema?

-Ai ceva timp. Am de cărat niște mobilă. Un pat, un dulap.

-N-am. Dar drept să spun, pentru Năstase. Dar și pentru tine. E o cinste să avem o învățătoare în comună, dintre noi, țăranii de aici.

-Noi te ajungem din urmă, că mai avem de intrat la cineva. Îi spui lui Costel că sunt cu Viorica și cu toți ai săi și că venim și noi. Până atunci să încarce ce are de încărcat și să faceți un transport la casa părintească. Când venim, plătesc.

-Nu Tincuța. Costel plătește, că îi om însurat, la casa lui. Da nu zic nu, după ce mă chemi la nunta ta. Ce zici?

-Om vedea.

-Tincuța, bine zice. Om vedea și încă repede, dar trebuie să treacă un an de când o plecat Năstase, fie iertat!

-Îmi spuneți cu cine se mărită și plec.

-Nu, nu, sări toată ceata. Căruțașul se lăsă învins și dădu bici cailor.

Efectul asupra lui Costel și a Valeriei a fost năucitor. Îl priveau pe consăteanul lor, șocați. Li se măriră ochii cât cepele. Valeria reuși prima să rostească doar câteva cuvinte.

-Nu ne mutăm. Hai în casă, Costel. Făcură doi-trei pași de la drum, dar căruțașul rămase pe loc. Ceata Tincuței se apropia. Valeria îi repetă căruțașului, că nu se mută și cu o voce mai aspră, îl rugă să își vadă de drum. Dar se vede că vocea îl atinse un pic pe acesta la orgoliu și-i răspunse că în drum poate sta oricine. Valeria, văzând că nu are încotro, îl rugă să plece. Arăta spre Tincuța și ceilalți care veneau cu ea, și-i spuse că va fi scandal mare și să nu se bage.

-Bine, Valerie. Am plecat. În loc să dea bici cailor, coborî încet și-i luă de căpăstru și porni.

-Bine faci, omule. Te știu om la casa ta! Numai că omul făcu doi-trei pași și se opri. Tincuța ajunse și-i făcu semn să bage căruța în curte, cu spatele înainte. Valeria mai avea la îndemână o singură armă, agresivitatea, scandalul maxim.

-Mamă, am venit să-l ajut pe Costel să se mute acasă.

-Costel, ai rugat-o tu, dragu mami? îl întrebă pe Costel, cu blândețe.

-Eu? Nu.

-Lasă, Tincuțo, avem atâtea pe cap...

-Chiar de aceea. Am și ajutoare.

-Costel, i-ai chemat, dragul mami?

-Nu.

-Dacă nu v-a chemat, vă rog frumos să mergeți la casa voastră. Doar Viorica poate rămâne aici, la casa ei.

-Asta nu-i casa mea! Vreți să-i luați casa Tincuței?! Eu nu vreau să pice blestemul pe mine și nici pe surorile, frații și părinții mei!

-Da?!, întrebă amenințătoare Valeria. Costel, intră în casă, dragul mami. Să văd eu care are curajul să intre în casa noastră, peste noi și să ne dea afară!

Căruțașul dădu bici cailor. Ai lui Fănălache porniră spre casa lor. Tincuța se ghemuise jos, plângând. Înnegrea, de durere. Viorica pornise spre ai săi. Se opri în mijlocul drumului, pustiită sufletește. Valeria și Costel se bucurau. Câștigaseră bătălia.

-Costel, ieși afară și să n-o bagi în seamă pe Tincuța. Ne-a făcut de rușine la întregul sat. Te duci la Viorica și o aduci cu binișorul în casă. Poți să-i spui că te muți, dacă ea nu vrea și nu vrea să stea în casa asta din cărămidă, la șosea și cu atâtea camere! Dacă n-ai încotro, spune-i că nici ție nu-ți place aici. N-ai grajd, n-ai cotețe. O aduci în casă și te porți frumos cu ea. Înțeleș?

Reuși să o determine să vină cu el în casă. Aproape de Tincuța, o opri să meargă la ea.

-Las-o pe mama. O rugăm pe ea.

Tincuța rămase pe mai departe la marginea drumului. O acoperea înserarea și ea tot nu se mișca.

-Tată, tată, de ce ai murit? Dacă trăiai, eu aveam casa mea și Costel era la casa lui. Ce blestem curge în sângele nostru, de ne șterge de pe fața pământului?

Casa Tincuței, la cumpărare, fusese trecută pe numele părinților. Tincuța scosese banii de la C.E.C., dar fiind chemată la niște cursuri, de perfecționare, în capitala țării, părinții au cumpărat casa pe numele lor. Se întâmplase că vânzătorul avea nevoie urgentă de bani, drept pentru care a redus din prețul de cumpărare, o sumă de luat în

seamă. Ocazia de a plăti mai puțin, i-a determinat pe Năstase și Valeria, să semneze contractul de cumpărare. Nu voiau să dea banii și să aștepte două săptămâni, până venea Tincuța.

Și ca să se pună capac la toate, la casa de cărămidă, Valeria și Costel au transformat pivnița în grajd, până l-au dărâmat pe cel de peste luncă și au făcut unul nou, la casă nouă. Și cotețe pentru găini și porci. Și devenirea de vază, în comună. Peste luncă, la gospodăria veche, a început să șuiere vântul și pustiul.

Tincuța s-a dus în lume. Nu știa nimeni de ea. Ce face? Cu ce se ocupă? Trăiește? A pierit? S-a măritat? Valeria lăsa să circule un zvon, cum că s-ar fi măritat cu un unguroi, în Ardeal. Dar, diplomată, neștiind nici ea adevărul, evita un răspuns tranșant, spunând că om trăi și-om vedea. Numai că nu omul hotărăște, cât să trăiască. Într-una din zile Valeria începu să-și rupă hainele de pe ea. Apoi căzu jos, răsucindu-se și zbătându-se, încărceindu-i-se mâinile și mărindu-i-se ochii, bâlbâind. A paralizat. Până dimineață, era plecată din lumea aceasta.

O tăcere suspectă cuprinse pe cei ce cunoșteau familia Moanță, iar ceilalți ziceau, că a tras-o Năstase după el.

Sub platoul muntelui, în sanctuarul dacilor de ieri, de azi și de mâine, părintele Casian se duse la sacul cu prescuri. Erau pe sfârșite. Consuma pe zi șapte cubulețe, fiecare cât un degetar. Apă avea, dintr-un izvor tainic, din interiorul muntelui.

Vibrații dulci umplură Sanctuarul. Inima părintelui se întări cu osternelile sfinților. O fericire atât de

mare nu se poate exprima în cuvinte. La ea, doar se poate ajunge.

-Iubiții mei, iubiții mei, rosti cu glasul sufletului, părintele Casian, în timp ce în ochi îi înmuguriră lacrimile mângâierii.

Se aflau de față sfinții părinți daci, din secolul al IV-lea, străromânii Casian, Gheorghe, Niceta de Remesiana, iar din secolul următor, Dionisie Exigul. Tăceau. Ostenelile lor se uniră cu ostenelele părintelui Casian și trăiră așa, în răsplata Domnului.

-Părinte Casian, grăi sfântul episcop dac Niceta de Remesiana.

-Păcatele mele, îi răspunse părintele Casian și se deplasă și mai înăuntrul sufletului său, cât mai aproape de Domnul și tăcu. Toți se bucurară de smerenia părintelui, cu o bucurie pe care numai sfinții o au, drept cunună de la Cristos.

-Părinte Casian, i se adresă și sfântul Casian. Abia îl adiasse cu iubirea Domnului și părintele Casian, care purta chiar numele sfântului Casian, se smeri iar și începu a plânge, pentru nevrednicia sa. Îl lăsară un bob zăbavă, până când, din nou, trăi în răsplata Domnului, fericire de nedescris în cuvinte. Părinte Casian, i se adresă din nou sfântul Casian, au fost zadarnice scrierile noastre și ostenelele noastre, pentru salvarea sufletelor? Îi este Bisericii Ortodoxe Române rușine de noi, de ce am scris?

-Nici vorbă de așa ceva.

-Atunci de ce nu se publică ceea ce am scris?

-Cum nu vi se publică? În volumele Filocalia, în cursurile de la Teologie, în...

-Nu. Nu suntem publicați. Noi am scris în limba noastră de atunci, în care, limba pe care o vorbiți și o scrieți voi cei de azi, se vede ca într-o

oglinză. Și ce nu se vede e din altă limbă, pe care ați adăugat-o frățiile voastre, prin scris, prin tipărituri.

-Te rog să-mi vorbești în linie dreaptă, să-nțeleg.

-Noi toți am scris în limba latină. Și predicile. Și poporenii le înțelegeau întru totul. Ca și azi, limba preotului este limba cultă, dar pe care o înțelege tot poporul. Și preotul înțelege pe tot poporeanul. Până aici m-am făcut înțeles?

-Da.

-Ne-ai văzut pe noi editați în limba latină? Pe o coloană în latină și pe cealaltă, în limba de azi, limba română?

-Nu.

-De ce? Ca să nu vi se vadă păcatele cele multe față de neamul nostru? În lupta împotriva catolicilor ați alungat limba noastră din biserică.

-Nu cu voia noastră a intrat, în bisericile neamului nostru latin, liturghia greacă în limba slavonă.

-Mai rar așa ceva! Acesta este răspunsul neviclean. Dar eu nu am avut în vedere sutele de ani de texte religioase numai în limba slavonă, ci textele religioase de pe la 1700 și 1800 înapoi. V-ați oprit la primele traduceri, cu marile lor victorii, dar și cu fireștile eșecuri. V-ați prosternat în fața lor și atât, ne continuând munca primilor prea merituoși traducători. Nu ați tradus textele din latină, greacă sau slavonă, în limba română, ci au rămas într-o limbă româno-slavă, alungând, de data aceasta, după 1800, chiar înșivă, limba română din biserică. Și-i mare suferință, în chiar axa specificității și vitalității neamului românesc. Sunt perturbări în ființa lui vie, de din totdeauna, pentru că există

cuvinte introduse abuziv, ca un fel de implanturi dureroase și ne la locul lor, pe care ființa noastră le respinge. Împrumuturile firești dintr-o altă limbă, sunt una, iar alungarea celor proprii, prin dictat religios și înlocuirea lor cu unele străine, e cu totul altceva. Iar acest dictat a îmbibat întreaga cultură română. Știu, ele nu mai pot fi scoase din limbă, din cultura română, deși unele vor dispărea destul de repede din fondul activ. Numai că ale noastre cuvinte scoase din biserică și azi sunt vii și mai bine înțelese de poporeni, decât cele slavone, impuse. Unele din cele slavone, nici după o mie de ani nu sunt înțelese deloc. Deci reintroducerea cuvintelor noastre în biserică, va face bine în ogrorul Domnului și nu va afecta deloc folosirea tuturor cuvintelor din limba română de azi. Ar fi un semn de trăire în cele șapte concilii ecumenice, când biserica era una, catolicortodoxă. Ați sărit peste cal, fraților. Grecii și-au păstrat cuvântul lor, de catolic, peste tot. Și în Crez. Chiar dacă el denumește și pe catolici. Domniile voastre l-ați alungat și pe acesta și din Crez! Ca să nu mai vorbim de celelalte, ale noastre, precum am zis mai înainte. Orice român, dacă va înlocui cuvintele slave, cu ale noastre, latinești de când e lumea, va fi uluit, de marele câștig. Chiar dacă nu pe toate. Vai de el, că va sări împotriva-i, întreaga ierarhie ortodoxă română, spunând că face prozelitism catolic. Iată în ce hal de slăbiciune suntem. O limbă nu e nici catolică, nici ortodoxă!

Și zilele și nopțile treceau, fără ca părintele Casian, să le țină evidența. Într-o zi începu să facă ordine în Sanctuar. Îl mai ajuta cineva, să adune

bunzile, să ia prescurile. Mai avea trei cubulețe. Era Sfântul Vasile cel Mare.

-Pe vremea mea foarte puțini oameni știau carte. Copiam Sfânta Scriptură, rugăciunile, predicile, învățăturile rămase de la sfinții părinți și rosteam cuvântul către poporime. Pentru ea și pentru toți, cât o fi veacul acesta, cuvintele Sfintei Scripturi s-au scris și prin picturi și prin icoane. Azi, părinte, aproape toți oamenii știu carte. Dar printre cărțile pe care le au, lipsește Biblia.

-Biserica Ortodoxă Română nu are destui bani pentru a publica Biblia în milioane de exemplare.

-Nu-mi permit un asemenea gând! Acum și în vecii vecilor! S-a răcit credința și aceasta e lucrarea celui viclean! Și în școli se învață despre religie. Dar pentru a gusta trebuie dus izvorul în casa omului. Atunci vom avea mai multă căldură, de la Domnul și în timpul Sfintei Liturghii!

Și Sfântul Vasile cel Mare îl sprijini pe cuviosul părinte Casian, spre ieșirea inelară. Când părintele Casian se potrivea în cea mai bună poziție, îmbrățișând bolovanul, spre a-l împinge cu umărul. Bolovanul se și urni și până să priceapă monahul ce se întâmplă, se rostogoli la locul lui, astupând intrarea din Sanctuar, de parcă așteptase să fie atins. În continuare îl ajută Sfântul Calinic de la Cernica. Părintele Casian se așeză, spre a se obișnui cu lumea din afară.

- Nu este de ajuns numai să meargă creștinii, dumineca la Sfânta Liturghie. Biserica vie trebuie să fie în toate familiile de creștini. Unde sunt doi-trei în numele meu, spune Domnul, acolo sunt și eu. Pentru așa ceva în familie trebuie să fie rugăciunea înainte și după mese și lectura textelor sfinte. Fără

așa ceva lăsăm celui viclean, loc de tulburare și răpire. Ceea ce a spus Sfântul Vasile cel Mare este ușor de împlinit, fără nici un ban, doar cu dragoste, șopti Sfântul Calinic.

-Păcatele mele cele multe mă împiedică să înțeleg, cum.

-La fiecare botez și nuntă, în dar, pentru noul fiu al Bisericii și pentru cei care primesc Taina Sfintei Cununii, câte o Biblie, o Carte de rugăciuni și o icoană, din partea nașilor. În numele lor, darul este înmănat chiar în biserică, de către preot.

-Adevărat a spus Sfântul Vasile cel Mare, grăi monahul Casian. Își înclină capul a rugăciune, pocăindu-se cu suspine și lacrimi, pentru păcatele sale, pentru puțină sa credință. Apoi a rămas așa, parcă trup uitat, o secundă, o oră, mai multe ore. Nu s-a întrebat cât. Se ridică. Porni.

-Fugi, părinte, dar de ce este adevărat, nu poți fugi, nici pe pământ, nici în cer. Biserica Ortodoxă Română mai are probleme.

-N-ar fi mai bine, Sfinte Grigore cel Mare, să se ocupe fiecare de ale sale? Să vă ocupați de catolicism.

-Nu, pentru că eu sunt catolicortodox, ca și strămoșii dumitale, sfinții Casian, Gheorghe, Niceta de Remesiana și Dionisie Exigul. Sunt sfinți deopotrivă ai Bisericii catolice și ortodoxe, sfinți ai Bisericii ecumenice. Uneori îi faceți papistași, pentru a bloca deplina cunoaștere de către români, deși Papa de la Roma nu s-a supărat pe Sfântul Casian, care, fiind prieten cu Sfântul Ioan Gură de Aur, i-a luat Sfântului Ioan Gură de Aur apărarea, când înaltul ierarh a fost prigonit și surghiunit de către împăratul de la Constantinopol. Eu însumi sunt sfânt

deopotrivă al Bisericii catolice și ortodoxe, al Bisericii ecumenice.

-Ascult.

-Data Paștelui, părinte. Ierarhia ortodoxă, profesorii de la Teologie știu că data corectă a Paștelui este respectată doar de catolici. Seminariștilor și studenților de la Teologie și celorlalți creștini, nu li se spune adevărul. Dimpotrivă. Iar dintre toate diferențele la care am ajuns între noi catolicii și ortodocșii, nu se poate invoca absolut nici un motiv canonic, pentru a sărbători Paștile la date diferite.

Monahul Casian se ridică. Lângă el găsisese un toiag, o bucată de creangă, din vreun arbust. Obrajii îi erau brăzdați de lacrimi, din belșug. Porni încetișor spre duhovnicul său și spre mânăstirea de metanie. Istovit, cum nu fusese o clipă în fâlcile pământului, se așează pe o piatră, închizându-se în sufletul său, în rugăciune. L-au găsit niște păcurari ce-și pășteau oile pe coasta muntelui. De la distanță li se părea, un bolovan albit de timp. Nici după ce s-au apropiat, n-ar fi crezut altfel, dacă brațele monahului n-ar fi fost împreunate peste piept, peste barba albă, ca zăpada, care îl acoperea până la pământ. I-au dat apă. Bău încetișor, în răstimpuri multe, cam o linguriță o dată. Îl ajutară să se ridice. Barba îi ajungea până la brâu. Au încercat să intre în vorbă cu el, dar după ce îi binecuvântă, porni agale.

-Mulțumiți Domnului înainte de a bea apă și de a mânca și-i mulțumiți și după aceea și vă va răsplăti vouă pentru apa aceasta. Și făcu semnul crucii peste ei. Mai târziu, după ce ajunseră cu oile pe un platou, îl văzură iar, departe, mergând încet, încet.

În jurul său răbufneau cuvinte, într-o mare zarvă, de la academicieni, dela ziariști, profesori, preoți din lume și călugări, de la ierarhi și înalți ierarhi și de la alți oameni, de profesii și preocupări diferite.

Când monahul Casian ajunsese la părintele duhovnic, acesta știa deja de întoarcerea sa. O bucurie sfântă izvorâse din sufletul său și fără să vrea făptuise câteva vindecări miraculoase. Așteptă totuși cu răbdare, deși era pericolul de a veni puhoi de creștini, ca la un sfânt și ar fi trebuit să fugă din aceste locuri și pentru a nu pica în mândrie. Știa că voia Domnului a lucrat pentru ostenelile altui părinte, care deși în floarea vârstei, era de o vrednicie adevărată, încât a fost ales pentru ascultarea de taină. Părintele Casian. Părintele duhovnic își trimise ucenicii spre mânăstiri mai îndepărtate, să facă ascultare stareților de acolo, oprind pe lângă el doar doi călugări. La schitul la care se afla, nu exista drum, ci doar cărări, ele însele neumblate, pe care doar ucenicii părintelui le știau și foarte puțini creștini, mai degrabă un silvicultor, care le mai aducea câte ceva de-ale gurii. Acesta a venit într-o zi cu doi oameni. Aveau grave probleme de sănătate. Unul, acasă, o fiică bolnavă, celălalt, el însuși. La întoarcere, pe drum, cel bolnav s-a vindecat, iar celălalt, la sosire și-a găsit fata vindecată. Vestea o aduse tot silvicultorul.

După trei săptămâni de la sosirea părintelui Casian, schitul a fost părăsit și de părintele duhovnic și de părintele Casian. Părintele duhovnic a trimis pe cei doi călugări de încredere, îmbrăcați în haine civile, ca excursioniști, să închidă vârful spiralei, ca nu cumva vreun alpinist, să dea de intrarea cerului în Sanctuar. În felul acesta

generațiile de acum nu vor bănuși ce se află acolo. Mai demultă vreme, călugării daci aveau și chilii de suprafață, săpate în stânci și în Sanctuar intrau pe rând cu un rost de ei știut.

Și nimeni din cei ce au venit la schit n-au aflat unde să-l găsească pe călugărul făcător de minuni. Și nici de părintele Casian nu a mai auzit nimeni.

În comuna Pestedeal, duminica, la biserică, mai erau tot șapte-opt babe și rar, câte un orășean venit în concediu, la ai săi. Printre ei nu erau nici Magdalena, nici Ion. Oamenii sunt harnici și azi, armată în toată legea, de dimineața până seara. În zilele de sărbătoare, cele mai multe familii nu ies la lucru și nici meseriașii. Gheorghiușă a ajuns student. Dorea să aibă o casă a sa, la curte, în București, să-l aducă pe bunicul său, lângă el.

Mihaela îi adunase pe toți, la biserică, să o conducă pe ultimul drum.

Viorica și Costel au avut patru copii. Băieții semănau cu ea, fetele în partea lui Fănălache. De Tincuța nu mai știa nimeni nimic precis. Amintirea i se ștergea din mintea consătenilor. Plecase de mulți ani din comună și nu mai revenise niciodată.

București-Bizdidel
2000-2001